

Series I

Volume XVII

1991

ՀԱՅ
ԴՐԱՄԱԳԻՏԱԿԱՆ
ՀԱՆԴԷՍ

ARMENIAN
NUMISMATIC
JOURNAL

ՀԱՅ ԴՐԱՄԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

ARMENIAN NUMISMATIC JOURNAL

Series I

Vol. XVII

1991

CONTENTS

Letters.....	01
BEDOUKIAN, Paul Z. Some Curious One-Sided Coins.....	02
ՄՈՒՇԵՂԵԱՆ, Անահիտ. Հայերեն գրեթով առաջնածին մետաղե դրամը.....	05
MOUSHEGHIAN, Anahit. The Earliest Coin Bearing Armenian Letters [Summary].....	09
Armenian Numismatic Literature.....	10
Letters.....	12
NERCESSIAN, Y. T. An Unpublished Coin of Tigranes I.....	13
Armenian Numismatic Literature.....	22
Donations (1989).....	23
1990 Readers' Poll.....	24
Some Comments by Your Secretary and Editor.....	25
MITCHELL, L. D. Why NumisNet.....	26
Letters, Author's response (YTN).....	27
SARYAN, Levon A. Economic Reconstruction in the Republic of Armenia: Artashes Enfiadjian and the Gold Currency Fund.....	28
ABGARIANS, Vahagn. A 50 Dollar Independence Loan Receipt of Armenian Republic.....	36
Armenian Numismatic Literature.....	37
Editorial (YTN).....	39
Letters.....	40
Donations (1990, 1991).....	40
NERCESSIAN, Y. T. Handwritten Surcharged Notes of Alexandropol District.....	41
SARYAN, Levon A. A New A.R.F. Centennial Medallion.....	47
BEDOUKIAN, Paul Z. A Rare Copper Coin of Baron Roupen II (1175-1187) of Cilician Armenia	49
Armenian Numismatic Literature.....	53
Outline and Rarity of Artaxiad Dynasty of Armenia.....	[55]
Outline and Rarity of Cilician Armenian Coins.....	[56]
Publication List of Armenian Numismatic Society.....	[57]

Series I

Volume XVII, No. 1

March 1991

ՀԱՅ

ԴՐԱՄԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՀԱՆԴԷՍ

ARMENIAN

NUMISMATIC

JOURNAL

ՀԱՅ ԴՐԱՄԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

ARMENIAN NUMISMATIC JOURNAL

Series I

Vol. XVII, No. 1

March 1991

LETTERS

With thanks, I have received the June issue of *Armenian Numismatic Journal*, and find the articles, especially the Vagharshapat's 5 Ruble, quite interesting.

Your concern and comments on the first page regarding the interest among the numismatic collectors and particularly Armenian is true and sincere, I hope more members will take upon themselves to spread the word on Armenian numismatics.

I have included the Armenian Numismatic Society's name in my new letter head which hope will create some interest and questions among dealers and collectors with whom I correspond....

Armen Youssefi
Lenexa, Kansas

Early this spring I was in Milwaukee for a convention of the Central States Numismatic Society. While I was there I met with Dr. L. A. Saryan and we examined a number of my Armenian coins. Our meeting was most enlightening and enjoyable, but too short.

Enclosed please find some correspondence between Dr. Saryan and myself that has transpired after my return home. You will note that Levon believes that you might be interested in an article that I wrote for *The Celator*, which is also enclosed. You may also find our correspondence of some small interest.

If at all possible, I would like to purchase a xerox copy of the English summary of Dr. Bedoukian's article on the Levon/Smpad Tram. I would buy the book with the article, but as I do not read Armenian, it would be of little or no use to me.

Robert R. Kutcher
Lincoln, Nebraska

...As I know, there are most remarkable libraries concerning Armenian history and culture. Please write

- When was the first book related to numismatics printed in Armenian language?
- When was the first manuscript related to numismatics written in Armenian language?

Since about 20 years I'm active collector of numismatic bookplates (exlibris). If you should happen to use such an exlibris for your own library, I would be glad if you could send an item for my collection. If you should know anybody using such exlibris, I would be grateful for every hint.

Reinhold Jordan
Schweinfurt, Germany

Editor's Note: Answers to a) and b), Classification of Roupenian Coins, by Fr. Clement Sibilian. This title started in 1850s, completed in 1877, ready for publication in 1878, published in Vienna, 1982. No I don't have an exlibris for my own library. May be some of our members do!

ARMENIAN NUMISMATIC JOURNAL is the quarterly publication of Armenian Numismatic Society, an educational, non-profit organization. Editor, Y. T. Nercessian, 8511 Beverly Park Place, Pico Rivera, California 90660-1920, U. S. A. Associate Editor, W. Gewenian, Corresponding Editors, Levon A. Saryan (Greenfield, WI) and Henry Sarkissian (Yerevan). Non-member subscriptions (individuals and institutions) \$10.00 per year. Back issues available.

SOME CURIOUS ONE-SIDED COINS

A number of one-sided coins are recorded in the literature. Although of little numismatic value, collectors anxious to own unusual pieces prize them highly.

Aside from their rarity, these coins tell us something about the minting procedure in Cilician Armenia. In all cases, we see the obverse properly struck and representing well-known types. The reverse, however, presents the mirror image of the same coin. Obviously, the letters and image of the king are "negatives" appearing below the surface of the coin. One has to conclude that such coins happened because the previously struck specimen was not ejected from the die and thus served as the reverse die of the specimens under discussion.

It is even more interesting to note that since in all three cases cited the obverse die is present on both sides, the reverse die served as the stationary anvil while the obverse die was held by hand to strike the coin.

It also seems that no mechanical means were present to have permanent obverse-reverse die position. In each instance, the obverse die apparently moved slightly relative to its previous position. If it hadn't moved, the two sides would always have been exactly juxtaposed. This slight movement of the die position, of course, had to be the result of manually holding the obverse die with each strike.

Tank of Levon I

This tank belongs to the series numbered 715-719 in the author's book.¹ It has six dots on the crown and a single curl (Fig. 1).

Obv.: Leonine head of the king with a crown. The head is always bearded and the crown is adorned with a number of dots, probably indicating adornment with jewels.

Legend, ԼԵՒՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅԻՈՅ (Levon king of the Armenians).

Rev.: Mirror image of obverse.

Weight: 6.50 gm.

Diameter: 28 mm.

Kardez of Hetoum I

A one-sided example of this coin is in the writer's possession (Fig. 2).

Obv.: The king is on horseback facing and moving right. The design is similar to the obverse of the bilingual silver trams but is executed with much less skill. Similar to No. 1403 in corpus.²

Legend, ՀԵՐՈՒՄ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅ (Hetoum king of Armenians).

Rev.: Mirror image of obverse.

Weight: 4.23 gm.

Diameter: 22 mm.

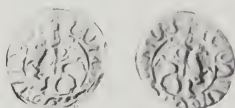
¹ Paul Z. Bedoukian, *Coinage of Cilician Armenia* (New York, 1962; Danbury, CT 1979), p. 219

² *ibid.*, p. 287

ՅՈՂԵԱՆ ԴՈՂԱՔԱՂ ՄՈՂԻՆ ԼԵՒՈՆ ԹԱԳԱՆՈՐ ՀԱՅԻՈՑ

Fig. 1. Tank of Levon I

ՏԵՄ ԴԻՍԵՍԱՐ ՄԻՈՂԻՆ ՀԵԹՈՒՄ ԹԱԳԱՆՈՐ ՀԱՅ

Fig. 2. Kardez of Hetoum I

ՄԲԼԻՍ ՄԻՈՂԻՆ ՀԵԹՈՒՄ ԹԱԳԱՆ

Fig. 3. Pogh of Hetoum II

Paul Z. Bedoubian, Some curious one-sided coins

Pogh of Hetoum II

This is a typical pogh of Hetoum II, of the type shown in Nos. 1650–1652 in the author's corpus³ (Fig. 3).

Obv.: King is seated in oriental fashion, wearing a crown, holding a staff in right hand and a cross in left. In this case, because of space limitations, the hand holding the cross is not visible.
Legend, ՇԵՐՈՒՄ ԹԱԳԱ (Hetoum king).
Rev.: A mirror image of obverse, several degrees to right.
Weight: 2.41 gm.
Diameter: 11 mm.

Conclusion: Aside from satisfying the collector in his search for unusual pieces, these coins shed light on manner in which coins were struck in Cilician Armenia.

Paul Z. Bedoukian, Ph. D.

ՈՐՈՇ ԲԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿՈՂՄԱՆԻ ԴՐԱՄՆԵՐ

[Ամփոփում]

Այս յօդուածին մէջ կը քննարկուին հետեւեալ երեք պղինձէ դրամները. –

Ա. Դանգ Լևոն Ա–ի: Այս կը պատկանի հեղինակի գրքին մէջի թիւ 715–719 դրամաշարքին: Ունի վեց կէտ և մէկ հատ գանգուր:
Ակողմ. Թագադրուած առիւծանման գլուխ մը: Երեսը մօրուսաւոր է, թագը՝ զարդարուած գոհարներով:
Շրջագրութիւն՝ ԼԵՒՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐ շԱՅՈՑ
Բեկողմ. Ակողմին արտացոլուած պատկերը:
Քաշ. 6.5 գրամ:
Տրամագիծ. 28 մմ:

Բ. Քարտեզ Շեթում Ա–ի: Այս դրամին միակողմանի նմուշը կը գտնուի հեղինակի հաւաքածոյին մէջ:
Ակողմ. Նանդիպահայեաց ձիավար Թագաւորը կը քալէ դէպի աջ: Դրամը նման է երկլեզուեան դրամի ոճին, բայց կերտուած է աւելի նուազ ճարտարութեամբ: Նման է Պտուկեանի գրքին թիւ 1403 դրամին:
Շրջագրութիւն՝ ՇԵՐՈՒՄ ԹԱԳԱՒՈՐ շԱՅ:
Բեկողմ. Ակողմին արտացոլուած պատկերը:
Քաշ. 4.23 գրամ:
Տրամագիծ. 22 մմ:

Գ. Փող Շեթում Բ–ի: Այս դրամը Շեթում Բ–ի տիպակաւն փող մըն է, որ դասաւորուած է Պտուկեանի գրքին մէջ իբրև թիւ 1650–1652:
Ակողմ. Թագաւորը նստած է արևելեան ձևով, կը կրէ թագ, աջ ձեռքով կը բռնէ յական մը և ձախով՝ խաչ մը: Այս դրամին վրայ միջոցի պակասին պատճառով խաչը տեսանելի չէ:
Շրջագրութիւն՝ ՇԵՐՈՒՄ ԹԱԳԱ:
Բեկողմ. Ակողմին արտացոլուած պատկերը, քանի մը աստիճան դէպի աջ:
Քաշ. 2.41 գրամ:
Տրամագիծ. 11 մմ:

Զարեհ Պ. Պտուկեան

³ *ibid.*, p. 325.

ԱՃՅԵՐԷՆ ԳՐԵՐՈՎ ԱՌԱՋՆԱԾԻՆ ՄԵՏԱՂԷ ԴՐԱՄԸ

Մետրոպ Մաշտոցի ստեղծած հայերեն գրերով մետաղե դրամները, բուն Հայաստանում ուշ թողարկուեցին: Հայաստանը Դ-6 դ.դ. վերջում լինելով քաժանուած երկու հզոր հարևան պետութիւնների՝ Սասանեան Իրանի ու Բիւզանդական կայսրութեան միջև, չուէր սեփական դրամական համակարգը: Ապրանքների փոխանակութիւնը կատարուում էր առանելապէս արծաթէ սասանեան և ոսկէ ու պղնձէ Բիւզանդական դրամներով: Հայաստանում, յատկապէս այդ ժամանակներում նրա գլխաւոր քաղաքը հանդիսացող Դուինում, դրուագւում էին սասանեան արքաների պատկերներով ու նրանց պաշտամունքային նշանով, ինչպէս նաև պահլաւերէն գրութիւններով արծաթից դրամներ, որոնք առևտրի պահանջով անցնում էին շրջանառութեան մէջ:

Բիւզանդական կայսրութեան ոսկէ դրամները ե դ. թողարկւում էին առանելապէս 4. Պոլսում, որը Բիւրաւոր թէւերով կապուած էր արտաքին աշխարհի հետ: Գտնուելով երկու մեծ պետութիւնների միջև, Հայաստանի դրամական տնտեսութիւնը զարգանում էր յիշեալ երկրների՝ Սասանեան Իրանի ու Բիւզանդական կայսրութեան դրամական շրջանառութեան հետ սերտորէն կապուած: Սակայն հայերէն գրերով դրամներ բուն Հայասանում Մետրոպ Մաշտոցի օրօք և նրան մօտ ժամանակներում չէին թողարկւում:

Սասանեանների կործանումից յետոյ Իրանում հաստատուած արաբական խալիֆայութեան Օմայեան կուսակալների և արդէն բուն Օմայեան խալիֆաների կողմից հայերէն գրերով դրամներ Հայաստանում չէն թողարկուել: Իրաւիձակը շարունակուեց նոյնութեամբ նաև հետագայում, երբ քաղաքական իշխանութիւնը գէնքի ուժով անցել էր Աբբասեանների ձեռքը: Ամենուրեք Միջերկրականի արևմտեան ափերում, Աֆրիկայի հիւսիսային կողմերից մինչև Միջին Ասիայի և Թաքարիստանից մինչև Պարսից ծոցի վաճառաշահ քաղաքները թողարկւում էին արաբերէն քուֆի գրեւածախ արձանագրութիւններով դրամներ, որոնց հետ նաև քիչ քանակութեամբ առանձին դինաստիաներին պատկանող պահլաւի-արաբերէն գրութիւններով հնուց մնացած արծաթէ մարողջական և կէս դրամական միւնդրներ: Իսլամական գաղութարարախօսութիւնը դեկաւարող լայն ընդգրկւում ունեցող երկրների ու ժողովուրդների մէջ թողարկուող դրամների վրայ դրշմուած գրութիւնները մեծ մասամբ արաբերէն էին: Հայերէն լեզուով դրամ չէին թողարկւում, առանել ևս միջազգային առևտրում, չնայած հայերէն լեզուով արդէն այդ ժամանակներում մինչ արաբական խալիփայութեան հզօրացումը գրեթէ կային՝ ստեղծուած ըստ Մետրոպ Մաշտոցի: Սակայն այդ գործը կատարուեց բուն Հայաստանում, այսինքն Մեծն Մաշտոցի հայրենիքում. սակայն ոչ Տաթուրում կամ Այրարատում, կամ Շիրակում, այլ Լոդիում, Տաշիր-Ձորագետի Բագրատունեաց թագաւորութեան մէջ, Կիւրիքի Կիւրապաղատի կողմից, ԺԱ դ. եօթնասունական թուականների վերջում: Ինչ է ներկայացնում արտաքինապէս այդ դրամը.

Չափագիտական տուեալներ՝

Մետաղը՝ պղինձ, տրամագիծը՝ 24-25 մմ., կշիւը՝ 8.95 գրամ,
Կիւնքների առանցքային ուղղութիւնը՝ դէպի վեր: ՇՊԹ՝ թիւ 11211:

Այդով՝ Կենտրոնում պատկերված է Յիսուս ֆրիստոսը հանդիպահայեաց, յինչ Կուրծքը ներառեալ, գլուխը լուսապսպի մէջ, դէմքը թեթևակի յօրուքաւոր, ձեռքին Աւետարան բռնած, իսկ ուսերի յօտ հայերէն գրերով նշուած նրա, այսինքն Աստծոյ որդու, անունը կրճատուած ձևով՝ ՅՍ-ՔՍ, ըստ որում պատուի գծիկները չեն պահպանուել, յի իրողութիւն, որ սովորական հայերէն արձանագրութիւնների մէջ, որպէս կանոն ընդունուած էր:

Կորիկէ Կորապաղատին պղնձադրամը

Բեկով՝ Կենտրոնում շրջագծի մէջ հինգ տողով, հայերէն գրուած է.

ՏՐ ՈԳ
ՆԵ ԿՐԻՍ
ԷԻ ԿՐԻՍ
ՊԱՂԱՏԻՆ

Այս տողերի մէջ ևս, ինչպէս ընդունուած էր, հայկական հնագրութեան մէջ Ո և Ր տառերը նշուած են յիսուսուած¹: Ըստ էութեան հայերէն գրերով մաղթանքի իշխեալ խօսքերը ուղղուած էին Տիրոջը՝ Աստծուն «Օգնէ Կորիկէ Կորապաղատին» այսինքն այդ տարիներին Բագրատունեաց Լոռուայ թագաւորին, որը հռչակուած էր փեղզանդական բարձրաստիճան Կիւրապաղատ տիտղոսով: Յայտնի են եղել մի քանի Կորիկէ անունով միապետներ Լոռիում, որոնցից երկրորդը զահակաւութեամբ իշխատակուած եղաւ (1043-1100 թթ.) ըստ Հրաչեայ Աճառեանի: Այս վերջինը հակիրճ ներկայացրեց նրա ծագման տուեալները²: Այդ ռոյն վաստակաշատ և մեծանուն լեգուաբան Շ. Աճառեանը տուեց Կիւրապաղատ բառի բացատրութիւնը, որ յունարէն $\kappa\omicron\upsilon\rho\omicron\sigma\pi\alpha\lambda\alpha\tau\eta\varsigma$ = յունաց կայսերական պալատի հազարապետ, ծառայապետ - հոգաբարձու: Հայոց մէջ այդ տիտղոսն էին կրում յունաց կողմից նշանակուած կառավարիչները³:

Յիրաւի ֆրիստոնէական Արևելքի շատ պետութիւններ և յատկապէս փեղզանդական կայսրութիւնը Յիսուս ֆրիստոսի պատկերով թողարկում էր մետաղէ դրամներ գանգուածաբար: Դրանք թողարկուած էին առևտրի համար, իսկ առևտուրը զարգանում էր արտաքին ու ներքին շրջանառութեան ոլորտներում, ըստ որում, եթէ արտաքին առևտրի մէջ իշխում էին առաւելապէս ոսկէ ու արծաթէ դրամները, ապա ներքինի համար բնորոշ էին պղնձէ դրամները: Սակայն մի իրողութիւն որոշակի էր, որ ֆրիստոնէական դաւանանքի երկրների համար օրինակ ծառայեցին փեղզանդական մետաղէ դրամները, որոնց լայն տարածում էին գտել Ժ-ԺԱ դդ.ում

¹ Յ. Օրբելի, *Դիվան հայ վիճագրութեան, 1 Անի քաղաք* (Երևան, 1966), էջ 23 (վերի նկարը արտատպուած Ս. Տեր Ներսէսեանէն):

² Շ. Աճառյան, *Հայոց անձնանունների բառարան* (Երևան, 1944), հատոր Բ, էջ 639:

³ Նշուած աշխատանք, էջ 637:

ոչ միայն Բիւզանդիային յօտ Հայաստանում ու վրաստանում, այլ ակելի հեռուում՝ Ինչպիսին էր Կիւսան Բիւսիան:

Հայաստանում այդ իրողութիւնը դիտոււմ էր ոչ միայն Անի ու Դուին քաղաքներում գտնուած քիւզանդական Ժ-ԺԱ դդ. պղնձէ դրամներով, այլ նաև քիւզանդական ոսկէ դրամներով: Միջազգային առևտրի համար այդ քաղաքները կարևոր հանգրուաններ էին և պատահական չէր, որ Դուինի պատմական տարածքից այնքան շատ քիւզանդական ոսկէ դրամներ են գտնուել առ այսօր Թ-ԺԱ դդ. վերաբերող: Այդ դրամների վրայ դրոշմուած էին Յիսուս քրիստոսի պատկերը: Այն ներկայացուած էր հանդիպահայեաց տեսքով, միջև կոթքը ներառեալ, դէմքը Թթևակի յօրու քաւոր, ձեռքին Աւետարան բռնած, գլուխը լուսապսակի մէջ վերցրած, իսկ շուրջը քիւզանդական-յուշաբէն գրուած նրա անունը: Ըստ կշռային չափերի այդ ոսկէ դրամներից իւրաքանչիւրը յօտ 4.3 գրամ միջին քաշով, յայտնի դարձաւ հիստամենոն (Histamenon) անունով: Ինդէն ապացոյց հանդիսացաւ հայոց Դուին քաղաքի յօտ 1979 թ. գտնուած ոսկէ դրամների խոշոր գանձը, որի պարունակութիւնից 3539 ոսկէ դրամային միաւորները (հիստամենոն) ընդհանուր կշիռով յօտ տասնհինգ կիւլգրամ փաստում են ԺԱ դարում շրջանառութեան մէջ եղած իրավիճակը: Խ. Ա. Մուշեղեան ներկայացրեց գտնուած դրամների տուեալները⁴:

Յիսուս քրիստոսի պատկերով յիշեալ դրամներ իրապէս քաջ յայտնի էին հայ վաճառականներին և մեծահարուստներին: Ասկայն հայկական գրերով առաջնածին այս պղնձէ դրամի կապակցութեամբ, անհրաժեշտ է ուշադրութիւն դարձնել գնահատելու Կիւսեան Բիւսիայի դրամներից Տիւնտարականի տիրակալ Կրիսպ Եղեգ Միխայիլի դրամական միաւորը, թողարկուած 1078 թ. Թամարի թերակղզում: Այդ դրամի վրայ պահպանուել են հետևեալները.

Ավոդ՝ Կետորում, Կետաւոր շրջանակի մէջ, պատկերուած իշխան Եղեգ Միխայիլը, Հանդիպահայեաց տեսքով, գլուխը լուսապսակի մէջ, Թթևակի յօրու քաւոր, զարդարուած գիւղերով ակաւքից կախուած, թագին պատմուշան, աջ ձեռքով իշխանական գայիստը բռնած, իսկ ձախով խաչազարդ գուռը պահած:
Իշխանի յիշեալ պատկերի յօտ դիտոււմ են անորոշ նշաններ, որոնք նմանում են վերև պարզած կամ անորոշ վեր պարզած զարդերի:

Բեկոդ՝ Կետորում, Կետաւոր շրջանակի մէջ երեք տողով սլավոնական գրերով բաղձանքի խօսք.

ГОСПОДЪ
ПОМОЗИ
МИХАИЛУ

Բաղձանքի այդ խօսքը հայերէն թարգմանութեամբ նշանակում է.

Տէր
Օգնէ
Միխայիլին

⁴ Խ. Ա. Մուշեղյան, «Դրամագիտական տվյալներ Հայաստանի արտաքին կապերի մասին», *Պատմա-Բանասիրական Հանդէս*, Հատոր 23 (1980), թիւ 4 (91), էջ 107-112, ուղսերէն լեզուով և հայերէն ամփոփումով:

Յիշատակում եմ հիւ ռուսական այս դրամը մի քանի անգամ հրատարակուել է պրոֆ. Ի. Գ. Սպասկոյ գրքում⁵:

Հիսուս-Արևելեան Հայաստանին Տերճաւոր վրաստանում ևս դիտւում են այդ խոհերի պատկերացումները Տետաղի վրայ, որոնք իրաւամբ գնահատւում են իբրև քիւզանդ-վրացական դրամներ:

Այսպես տրոհվաք վրաց Բագրատունեաց տոհմի թագաւոր Բագրատ Դ (1027-1072) և ռոյն տոհմի թագաւոր Գեորգ Բ (1072-1089), այնուհետեւ Այա ժամիր Շիրաքարի (1089-1125) դրամներ իրենէն ապացոյցներ են այդ մասին: Դրանք ամառապետներու թողարկուած դրամների վրայ պահպարունել են ժԳ դարի քրիստոնեական բնոյթի պատկերներ և յուշաբեր ռ վրացներէն, իսկ Տայաստանում՝ քացառական հայերէն գրութիւններով, որոնք այդ մասին են վկայում:

Վրաց թագավոր Բագրատ Դ-ի այսպես օրինակ (1027-1072) արժաթե դրամը, տրամագիծը՝ 26-27 մմ., կշիռը՝ 1.72 գրամ, եզրից մեկ տեղի ծակուած, պահուում է ԵրվմտաԺում, Լեւիեգրադ, հրապարակուած է. Ա. Պախոժովի⁶, Դ. Գ. Կապաւադ-ձէի⁷ և այլոց աշխատութիւններով.

ԱԿՈՂԴ՝ Կենտրոնում, շրջանակի մեջ տրուած է Աստուածամօր պատկերը, հանդիպասանքաց, միշէ կողմը Ներառեալ դիրքով, գլուխը լուսապայտակի մէջ, ձեռքերը բաց ափերով դէպի դէպ պարզած, հագնի ծիրանը, հանգուցուած պարանոցից ներքեւ, իսկ ուսերից ուղիղ վերեւ նշուած են յուշարժի մաշուած գրեր ՀԱՅԻ ՅԹԵՕՒՑՈՒՄ, այսինքն Սուրբ Աստուածածինը և այդ աճէն վերցրած զոյգ ամսաթիւներու շրջանակի մէջ:

[illegible]

Հաշվոյ առնելով ֆրիստորեական բնոյթի պատկերներով դրոշմուած քիւզանդական ռուսական, վրացական և հայկական (Լոռիի թագաւորութիւն) դրամների տիպաշին ընդհանրութիւնները՝ կարող եւք եզրակացնել.

Ա. Յիսուս ֆրիստոտրի հանդիպահայեաց պատկերը՝ դրոշմուած Բիւզանդիայի, կիւեան Ռուսիայի, Վրաստանի Բագրատունեաց թագաւորութեան և հայաստանի Լոռուս թագաւորութեան կրօնիկէ կրօնապաղատի դրաների վրայ՝ ընդհանուր խորհուրդ ունէր ներկայացնելու նշանը դաւանանքը, որպէս ֆրիստոտրութեան նշան:

Բ. Հիմնական տիպային տարբերությունները նրանց վրայ դրոշմուած ազգային գրերն են, որոնցով առանձնացւում են դրանք ըստ խմբերի դասակարգման համար. յուրաքանչե՛ր՝ քիւզանդական, սլաւոնականը՝ ռուսական (կիւէսը, Ռու-

⁵ Ի. Գ. Սպասկիի, *Russkaia monetnaia sistema* [Ռուսական դրամաշարքը] (Լենինգրադ, 1962), էջ 47, ռուսերեն լեզուով:

6 Ե. Ա. Պախոմով, *Monety Gruzii* [Վրացական դրամներ] (Թբիլիսի, 1970), ռուսերեն լեզուով:

7 Գ. Գ. Կապալանդձե, *Gruzinskaja numizmatika* (Վրացական դրամագիտութիւն) (Մոսկովա, 1955), ռուսերէն, էջ 90-94:

սիայի), վրացականը՝ վրաց Բագրատունեաց և հայերենը՝ Լորուայ Բագատունեաց թագաւորութեան կիւրիկէ կիւրապաղատի դրամների վրայ:

Գ. Ի հակադրութիւն զանգուածօրէն թողարկուած և քաղաքիւն օրինակներով պահպանուած քիւզանդկան դրամների, կիւեան Ռուսիայի, վրաց թագաւորութեան և հայերէն գրերով կիւրիկէ կիւրապաղատի դրամները պահպանուած են ու մեզ յօտ են հասել շատ քիչ նմուշներով:

Դ. Հայերէն գրերով կիւրիկէ կիւրապաղատի պղնձէ դրամը Մեծ Հայքում թողարկուած դրամների շարքում այն բացառիկն է, որ ներկայացնում է ԺԱ դարի վերջում հայոց գիրը դրամի վրայ:

ԱՆԱՀԻՏ ՄՈՒՇԵԳԻԱՆ
Երևան

THE EARLIEST COIN BEARING ARMENIAN LETTERS

[Summary]

The earliest coin inscribed in Armenian was the bronze coin of Kiurke II Curopalatus (1043-1100). Kiurke ruled in Lori (Tashir Dzoraget), a Bagratid kingdom of Greater Armenia. His copper coin has been the subject of many papers and probably will continue to be in the future.

Metrological data:

Metal: copper; diameter: 24-25 mm; weight: 8.95 gm; die orientation:†
State Museum of Armenian History in Yerevan: No. 11211.

Obverse: Bust of Christ facing, halo surrounds his head, face lightly bearded, holding Gospels, near his shoulders abbreviated in Armenian ՅՄ-ՔՄ (Hesus Christos—Jesus Christ). Note that the lines in halo symbolizing the cross are missing.

Reverse: Within circle five lined Armenian inscription,
ՏՐ ՈԳ/ՆԵ ԿՐԻԿ/ԷԻ ԿՐԱ/ՊԱՂԱՏԻՆ (May the Lord aid Kiurke the Curopalatus).

In the eleventh century (1078) in Kiev, Russia, a coin resembling that of Kiurke was struck by Prince Oleg Mikhail. The obverse portrays the bust of Mikhail, his head surrounded with a halo. On the reverse, within a circle, appears a three lined inscription in Russian. The translation reads, "May the Lord aid Mikhail."

Also in the eleventh century, in Georgia, Armenia's northern neighbor, Bagrat IV (1027-1072), Georgi II (1072-1089), and David the Builder (1089-1125) struck coins of similar design. On the obverse of the coin of King Bagrat IV the Virgin Mary is portrayed, her head with a halo, hands open, and Greek inscription, ΗΑΓΙΑ ΘΕΟΤΟΚΟC, that is "Saint Mary." On the reverse, the inscription is in Georgian, meaning, "Lord strengthen Bagrat, king of the Abkhaz, Nobelissimus."

Coins of this style were struck originally in Byzantine Empire by John I Zimisces (969-976) and Basil II (976-1025). Archaeological evidence supports the fact that the Byzantine coins were widely circulated in Armenia and Georgia. Similarly, the coins struck in Lori, Armenia; Kiev, Russia; and Georgia had a common concept, namely to display their faith with the basic difference that each nation inscribed the legend in its own national letters. In contrast to Byzantine coins, only a few specimens of the Armenian, Russian, and Georgian coins of this type are preserved.

ANAHIT MOUSHEGHIAN
Yerevan

ARMENIAN NUMISMATIC LITERATURE

01 HOVHANNESIAN, Mikael. *Châteaux et places-fortes de la Cilicie arméniennes - Հայկական Կիլիկիոյ քերտերն ու քերդաքաղաքները*, գրեթե՝ Շ. Միքայէլ Վ. Յովհաննէսեան. St. Lazare, Venice: 1989, pp. 25, 41. In Armenian with French summary.

In this monumental work of 629 pages describing the fortresses and garrison towns of Armenian Cilicia, mention is made that Levon I struck gold, silver, and copper coins inscribed in Armenian; also, Gosdantin II struck coins bearing the picture of Sis fortress. YTN

Կոթողային այս 629 էջոց աշխատանքին մէջ, հայկական Կիլիկիոյ քերտերն ու քերդաքաղաքներն Նկարագրութեան առթիւ, յիշուած են թէ Լևոն I ս հայերէն գրերով և հայերէն լեզուով ոսկի, արծաթ և պղինձ դրամներ կոխել տուաւ. ինչպէս նաև Կոստանդին II դրամ կոխել տուաւ Սոյոյ քերդին Նկարով: ԵՄՆ

02 KLAPROTH, Edward. The History of Armenian Coinage, by Edward Klaproth. *Armenian Weekly*, Vol. XLVIII (17 October 1981), No. 15 (2480), pp. 3, 10.

The author reviews the history of Armenian coinage starting with the Orontid dynasty. For the Artaxiads, he gives a detailed description of the tiara worn by the Armenian kings, and he reviews their coin denominations. The coins struck by the barons and kings of Cilician Armenia are discussed. Lastly, he mentions the bank notes issued by the Republic of Armenia. YTN

Շեղիւնակը կը քննէ հայ դրամագիտութեան պատմութիւնը սկսելով Որոնդեան հարստութեամբ: Ինք մարաթամաշտութեամբ կը Նկարագրէ Արտաշէսեան արքայներուն հայկական խոյրը և անոնց դրամներուն միաւորները: Ան կը յիշէ Կիլիկիոյ իշխաններուն և թագաւորներուն կողմէ կտրուած դրամները: Վերջին՝ ան կը յիշէ Հայաստանի Հանրապետութեան թողարկած թղթադրամները: ԵՄՆ

03 SPELLBERG, Denise A. The Umayyad North: Numismatic Evidence for Frontier Administration, by Denise A. Spellberg. *Museum Notes*, Vol. XXXIII (1988), pp. 119-127, pl. 21.

The author analyzes Umayyad dirhams as numismatic evidence to define the boundaries of the northern frontier of the Umayyad Caliphate. During the period of eighth century A.D. the Umayyad North included the provinces of al-Jazira, Armenia, Arran, and Azerbaijan. Spellberg examines the years in which the movement of Armenia's governor Maslama b. al-Malik, traced from documentary evidence, appear to conflict with numismatic data from the frontier town of Janza (present Kirovabad). The author suggests the possibility of a westward movement of dies together with the person in charge of them, since during the year A.H. 94 dirhams appeared from three different sites in the Umayyad North: al-Jazira, Armenia, and Janza. YTN

Շեղիւնակը կը վերլուծէ Օմայեան դիրհամները իբրև դրամագիտական վկայութիւն՝ ճշդելու համար Օմայեան խալիֆայութեան հիւսիսային սահմանը: Յետ ֆրիստոսի ութերորդ դարու ընթացքին Օմայեան հիւսիսը կը պարունակէր ալ-Ջազիրա, Հայաստան, Առան ու Ադրբեյջան նահանգները: Սիւններգ կը քննէ այն տարբերութիւնը, որոնց մէջ Հայաստանի ոստիկանապետ Մաւսլամա բ. Աբդ ալ-Մաւիկի տեղափոխումը, յայտնաբերուած՝ գրաւոր աղբիւրներէ, չի համապատասխաներ սահմանամերձ Գանձակ (Ներկայ Կիրովապատ) քաղաքի դրամագիտական տուեալներուն: Շեղիւնակը կը թելադրէ դրամի կնիքներուն և անոնց հատարման պատասխանատու անձին դէպի արևմուտք տեղափոխման հաւանականութիւնը, քանի որ Շ. 94 թ. դիրհամներ երևան ելած են Օմայեան երեք տարբեր վայրերէ՝ ալ-Ջազիրա, Հայաստան և Գանձակ: ԵՄՆ

04 THIERRY, Jean-Michel. *Armenian Art*, by Jean-Michel Thierry and Patrick Donabedian. New York: Harry N. Abrams, Inc., Publishers, in association with the Prelacy of the Armenian Apostolic Church, 1989, pp. 48, 268-269, figs. 546-557.

In this monumental survey of Armenian art, ancient and medieval Armenian coins are presented and discussed briefly. Photographs of the coins of Tigranes the Great, Levon I, Hetoum I, and Levon V are illustrated. L. A. Saryan

Հայ արուեստի վերաբերեալ այս կոթողային քաղաածքին յէջ հին ու յիջնադարեան հայկական դրամեր ընծայուած ու քննարկուած են: Պատկերուած են Տիգրան Մեծի, Լևոն Ա-ի, Հեթում I-ի և Լևոն Ե-ի դրամները: Լ. Ա. Սարեան

05 VARDANIAN, R. E. K voprosu o datirovke dvukh grupp armianskikh monet ellinisticheskoi epokhi [On the Dating of Two Groups of Armenian Coins of Hellenistic Era] – K voprosu o datirovke dvukh grupp armianskikh monet ellinisticheskoi epokhi, avtor P. E. Vardanian. *Patma-Banasirakan Handes*, Vol. XI (1987), No. 2 (117), pp. 195–207, illus. In Russian with Armenian summary.

The first group of copper coins discussed in the article displays the bust of a king with Armenian tiara toward left. These coins were attributed by Bedoukian to Tigranes I (123–96 B.C.), and by Seyrig, to Tigranes II (95–55 B.C.). Based on the epigraphy of the Greek legend, Vardanian concludes that the coins were struck at the end of first century B.C. or at the beginning of first century A.D. Also discussed are the city coins of Artaxata. E. Babelon dated these coins A.D. 183 and 185, M.–L. Chaumont, A.D. 80. Based on the epigraphy of circular legend, Vardanian considers dating the coins 30 B.C. However, taking into consideration the monograms and the contemporary history, Vardanian concludes that the Artaxata city coins were struck between A.D. 1 and A.D. 4. YTN

Յօդուածին յէջ քննարկուած պղինձէ դրամերուն առաջին խումբը կը պատկերացնէ հայկական խոյրով թագաւորի յը կիսաւդրին դէպի ձախ: Այս դրամները Պտուկեանի կողմէ վերագրուած էին Տիգրան Ա (123–96 Ն.Ք.) արքային և Ալեքիզի կողմէ՝ Տիգրան Բ (95–55) արքային: Հիմնուած դրամերու յունատառ խորագրութեանց առանձնայատկութիւններուն վրայ, Վարդանեան կ'եզրակացնէ թէ դրամները կոխուած են Ն.Ք. Ա դարի վերջին կամ Յ.Ք. Ա դարի սկիզբը: Նաև քննարկուած են Արտաշատի քաղաքային բրոնզէ դրամները: Այս դրամները Ե. Բաբելոնի կողմէ կոչուէ թուագրուած էին Յ.Ք. 183 և 185 և Մ.–Լ. Շամունի կողմէ՝ Յ.Ք. 80: Շրջանակաձև խորագրին և յունարէն տառերու ձևերուն յիաստուծիւնը այս դրամերուն վրայ՝ թոյլ կու տայ զանոնք թուագրել Յ.Ք. 30 թ.: Նկատի առնելով դրամներուն վրայ Նշուած տարեթուերը և ժամանակակից պատմութեան տուեալները, Վարդանեան Արտաշատի քաղաքային դրամները կը թուագրէ Յ.Ք. 1 և 4 թուագրութեանց միջև: ԵՅՆ

06 ZOHRABIAN, A. L. Dvinum t'ogharkvats Omayan dirhem glnvats Hayastanits' [An Umayyad Dirham Issued in Dvin Found in Armenia] – Դվինում թողարկված Օմայյան դիրհեմ գտնված Հայաստանից, գրեթե՝ Ա. Լ. Ջոհրաբյան. *Haykakan KhSH-um 1987–1988 t't'i. dshdayin hnaghtakan ashkhatank'neri ardyunk'nerin nvirvats gitakan nstashrjan*. Yerevan: Academy of Sciences of Armenian SSR and Institute of Archaeology and Ethnography, 1989, pp. 67–69. In Armenian.

A paper is presented on an Umayyad dirham, found (1986) in Shamirak village, Ashtarak district, Soviet Armenia. This silver coin, weighing 2.84 gm, was struck in Dabīl (Dvin) in A.H. 85 (A.D. 704). The author notes that coins inscribed Dabīl were issued starting in 703 and lasted only three years until 705. This is the first time that an Umayyad dirham inscribed Dabīl has been found in Armenia. YTN

Ջեկուցուած է Խորդային Հայաստանի Աշտարակի շրջանի Շամիրակ գիւղին յօտ գտնուող (1986) Օմայեան դիրհեմի մը մասին: Այս արծաթեայ դրամը ունի 2.84 գրամ ծանրութիւն և կոխուած է Դաբիլ (Դվին) Շ. 85 թ. (Յ.Ք. 704): Հեղինակը կը շէ է թէ Դվին արձանագրութեամբ դրամները թողարկուած են 703-ին և ընդամենը երեք տարի՝ յիշն 705: Դվինի անուրով կտրուած Օմայեան այս դիրհեմը առաջին անգամ է որ կը գտնուի Հայաստան: ԵՅՆ

Y. T. NERCESSIAN

Specialist in Armenian Coins and Books

8511 Beverly Park Place, Pico Rivera, CA 90660, U.S.A.

ANA ANS ArmNS IBNS RNS SAN

1990

Bulletin No. 14
Supplement A

Coins of Tigranes II The Great (95-55 B.C.)

We are pleased to offer the following coins of Tigranes to our clientele. They have been received from another dealer on consignment for a short period of time. It is a new hoard or two hoards. We have not had so many tetradrachms like these for more than ten years.

- 231a. Silver, tetradrachm. Obv.: Bust of Tigranes draped r., clean shaven and wearing ornate five-pointed tiara, edged with pearls. A broad diadem knotted at the back encircles the head and falls downward. Divided drapes cover the ear and the neck. The tiara is adorned with an eight-pointed star flanked by two eagles back to back and with heads turned to each other. Floral design to left and right of eagles. Fillet border. Rev.: Tyche of Antioch, draped and wearing a turreted crown, seated r. on rock, holding a palm branch in her r. hand, at her feet the upper portion of a youthful male nude figure of the river-god Orontes swimming right. Whole within laurel wreath. To r. downward **ΒΑΣΙΛΕΥΣ**; l. downward **ΤΙΓΓΑΝΟΥ**. Various field marks. BA26, AR28mm, 15.21 gm, VF+ 1800.00
- 231b. --, BA36, AR27, 15.42 gm, VF+ 1900.00
- 231c. --, BA40, AR27, 15.59gm, small 1/8 inch crack, otherwise EF 1750.00
- 231d. --, BA40, AR28, 15.36 gm, EF 2200.00
- 231e. Silver, drachm. Obverse/reverse similar to the above. BAS7, AR19, 3.76 gm VF/-EF 2300.00
- 231f. Bronze coin. Obv.: Bust of Tigranes to r. with Armenian tiara. Rev.: Tyche of Antioch seated. on a rock, river god swimming in Orontes River. BA 91, AE22, 8.65 gm, VF/F+ SOLD
- 231g. --, BA95, AE20, 5.28 gm, F+ 125.00
- 231g. A hoard of coppers of Tigranes II. The entire hoard as is, the grade ranges from good to VF, may include all possible varieties listed in the Bedoukian corpus, including some overstruck coin of Tigranes. The hoard may include some coins not listed or unpublished. 141 pieces 4200.00

Coins of Levon I (1198-1219)

232. Silver, tram. Obv.: king seated on a throne ornamented with lions, wearing crown and royal mantle on his shoulders. He holds a cross with his r. hand and fleur-de-lis in his l. hand. Rev.: long cross between two lions rampant regardant. Armenian inscription on both sides. Bed 170, AR22, 2.84 gm, F+ 15.00
233. --, Bed 222, AR23, 2.88 gm, -VF 22.50
234. --, Bed 242, AR21, 2.91 gm, -VF 25.00
235. --, Bed 345V, AR23, 2.80 gm, F+ 15.00
236. --, Bed 300a, AR22, 2.88 gm, -VF 30.00
237. --, Bed323, AR22, 2.88 gm, F+/-VF 17.50
238. --, Bed 365, AR22, 2.70 gm, -F 10.00
239. --, Bed 387, AR23, 2.86 gm, F+ 12.00
240. --, Bed 406b, AR22, 2.91 gm, F+ 12.00
241. --, Bed 468, AR23, 3.00 gm, -VF 12.00
242. --, Bed 480, AR24, 2.89 gm, F+ 15.00
243. --, Bed 484, AR21, 2.94 gm, F 11.00
244. --, Bed 486b, AR23, 3.24 gm, F+ 12.50
245. --, Bed 529, AR22, 2.80 gm, F+ 15.00
246. --, Bed 593, AR23, 2.85 gm, F 17.50
247. --, Bed 623, AR24, 2.80 gm, F+ 17.50
248. --, Bed 529, AR22, 2.93 gm, -VF 25.00
249. --, Bed 660, AR22, 2.90 gm, -F 10.00
250. --, Bed 620, AR23, 2.93 gm, -F 11.00

Coins of Hetoum I (1226-1270)

251.	Hetoum-Zabel regular silver tram. Obv.: on the l., queen to r. but facing; on the right, Hetoum to l. and facing. Both crowned, wearing royal vestments, and holding a long cross. Rev.: lion to r., crowned and a cross behind him. Bed 845, AR22, 2.80 gm, VF.....	30.00
252.	--, Bed 857, AR20, 2.73 gm, VF.....	35.00
254.	--, Bed 875, AR21, 2.86 gm, -VF.....	25.00
256.	--, Bed 920, AR 21, 2.95 g., VF.....	30.00
258.	--, Bed 952, AR21, 2.99 gm, VF.....	35.00
260.	--, Bed 983, AR20, 2.83 g, -VF.....	30.00
262.	--, Bed 988, AR21, 2.95 gm, VF.....	30.00
264.	--, Bed 1032, AR21, 2.72 gm, -VF.....	25.00
266.	--, Bed 1035, AR21, 3.11 gm, VF.....	35.00
268.	--, Bed 1063, AR21, 3.02 gm, -VF.....	27.50
253.	--, Bed 874, AR21, 2.69 gm, F+.....	25.00
255.	--, Bed 896, AR20, 2.98 gm, VF.....	35.00
257.	--, Bed 925, AR21, 2.93 gm, -EF.....	40.00
259.	--, Bed 959, AR22, 2.92 gm, VF.....	35.00
261.	--, Bed 987, AR21, 2.91 gm, VF.....	35.00
263.	--, Bed 1006, AR21, 2.69 gm, -VF.....	25.00
265.	--, Bed 1032, AR21, 2.88 gm, -VF/VF+...	25.00
267.	--, Bed 1045, AR20, 2.95 gm, VF+.....	40.00
269.	--, Bed 1188, AR22, 2.86 gm, VF.....	40.00

Coins of Hetoum II (1289-1305)

270.	Billon. Obv.: King's head facing. Rev.: potent cross. Bed 1577aSim, AR15, 0.60 gm, VF.....	185.00
271.	--, Bed 1580V, AR15, 0.58 gm, VF.....	195.00

Cons of Levon V (1374-1375)

272.	Billon. Obv.: King's head facing. Rev.: potent cross. Bed 2237, AR15, 0.61 gm, VF.....	250.00
------	--	--------

Dictionary

D06.	<i>English Armenian Dictionary</i> , ..edited by H. H. Chakmakjian, 1326 pp, bound, reprint.....	60.00
------	--	-------

230a. Armenian Manuscript Pages with and without Miniature Illumination in Color.

The title is unknown (according to authoritative sources, it is a lectionary), the scribe is unknown. According to a scholar of Armenian manuscripts and *Armenian Encyclopedia*, the letters are called "Bolorgin" and belong to the 12th to 13th century. Paper size: 15x10 inches, double column. It is divided into 23 sections which include 62 pages and 47 illuminations. The illuminated pages include two types of illuminations: marginal and initial type. The pages of this manuscript (*Haysmayourk*) have been received in a loose format. Some pages reflect discoloration from moisture. Excellent for framing one sheet with illumination and one without, side-by-side. Each sheet with colored illumination, as is..... 60.00

230b.	--, one sheet of manuscript without any kind of illumination.....	40.00
230c	--, two sheets, one with illumination and one without.....	90.00

Series I

Volume XVII, No. 2

June 1991

ՀԱՅ
ԴՐԱՄԱԳԻՏԱԿԱՆ
ՀԱՆԴԵՍ

ARMENIAN
NUMISMATIC
JOURNAL

ՀԱՅ ԴՐԱՄԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԷՍ

ARMENIAN NUMISMATIC JOURNAL

Part 1

Vol. XVII, No. 1

Page 12

LETTERS

Ընթերցողք հոգեկան մեծ ամոլումներ ունեցանք: Մատչալոր հայրենույն իրեն վաղորդանքն ինչորորոշ հարգանքով էր: Կարող եմ ասել, որ իմաշքով իմանալ, եթե լինեն շտապ օգնութեան ժողովուրդ, ապա ուսուար է կոչակել ինչ աղ լինեն:

Միգեն անցել է երեք ամիս այդ ժամը գրեթե և միշտ օրս գտնվում է լուսնադաշտում: Երկանեան շող երեք ամիսներին գտնվեցինք Լուսնադաշտ Վազգի լեռ: Ընտանիքս Բոլոր առաջնուս փոխարինելով լեռն միսսիս սերմանալիս էինք հայրենու մահապալի մոտ: Փառք Աստուծոյ, որ ժամը օրեղ մայցին ետևում: Այստեղ առողջապահ փնակը, բաւարար է և շուտով հիւանդանոցից տուր էլ գերադառնալ:

Մայիսն առաջին օրուանց միշտ օրս գտնվելով հիւանդանոցում էր պարող հաշտուել, որ հիւանդ է, որովհետև որ գրասեղանը աշխատանքներով ժամաբերուեալ հրեն էր սպասում: Նա շատ տագնա ունի, որոնք կարելի են հայցի ռոմանտիկականի համար:

Արախտ Մալեղեան
Yerevan

Readers and collectors of the *Armenian Numismatic Journal* may wish to consider an inexpensive alternative to traditional cloth binding for protecting and organizing their loose *Journal* issues. Recently, I had my copies of the *Journal* (beginning with Volume I) "yegg-Bound." The process, which makes use of specially punched holes and a tight, semi-rigid plastic spine, is rapid and very inexpensive. It is available at Kinko's Copy Stores (a national chain) and elsewhere for as little as \$3.00 per binding. Volumes are very serviceable for occasional reading and use, have an attractive, professional appearance, and may be easily stored on a shelf. Various types of covers are available. I found it convenient to bind groups of two or three volumes together: vols. I-III, vols. V-VII, vols. VIII-X, vols. XI-XII, and vols. XIII-XV. I did not include vol. IV (the Sibilian commemorative volume) and Vol. XV (the Bedoukian festschrift), since these are special issues. I am very pleased with the result and recommend it to our subscribers.

L. A. Sarvan
Greenfield, Wisconsin

Announcement A hoard of Tigranes II tetradrachms and drachms has been discovered. Unfortunately, the hoard was dispersed before information was gathered about it. At the present we have data on 20 pieces. If you have purchased any tetradrachm or drachm of Tigranes the Great since January 1, 1990, please send us an aluminum foil impression and metrological data for a report.

ARMENIAN NUMISMATIC JOURNAL is the quarterly publication of Armenian Numismatic Society, an educational, non-profit organization. Editor, Y. T. Nercessian, 8511 Beverly Park Place, Pico Rivera, California 90660, U. S. A. Associate Editor, W. Gewenian, Corresponding Editors, Levon A. Sarvan (Greenfield, WI) and Henry Sarkissian (Yerevan). Non-member subscriptions (individuals and institutions) \$10.00 per year. Back issues available.

AN UNPUBLISHED COIN OF TIGRANES I

Historical Background

Information concerning the events that took place in Asia Minor after Alexander the Great is sketchy. After the death of Alexander the Great (323 B.C.), his empire was divided by his generals. Seleucus created for himself a kingdom in Syria and Mesopotamia. Armenia was conquered by his successors but the Seleucids were never able to establish direct control over Armenia. They were satisfied by appointing satraps, called "strategos," from the local princes and collecting taxes from them. At this time Armenia was divided into four major segments: Armenia Major (Greater Armenia, east of Euphrates River), Armenia Minor (Lesser Armenia), Sophene, and Commagene.

Map of Armenia in ancient times

Under the rule of the Seleucid Antiochus the Great (223-187 B.C.), Artaxias was named as the strategos of Armenia Major, and Zariadres, strategos of Sophene. Artaxias and Zariadres (Artashes and Zareh in Armenian), taking advantage of the Seleucid defeat by the Romans at Magnesia (191 B.C.), declared themselves independent kingdoms. Rome recognized their status as independent kings. Therefore, two Armenian kingdoms coexisted at the same period. Armenian historians consider 189 B.C. as the year when the Artaxiad (Artashesian in Armenian) kingdom was created.¹

According to the Armenian historian Moses Khorenats'i, Artaxias I (190-160 B.C.) struck coins with his effigy.² So far no coin has been found attributed to Artaxias I, the founder of the Artaxiad dynasty.³ Khorenats'i also mentions that Artaxias ordered that the borders of villages and farms be marked with rectangular stones.⁴ Recently, several such marker stones with Aramaic inscriptions have been discovered. One such stone found near the shore of Lake Sevan reads, "King Artaxias, the son of Orontid Zariadres." Artaxias established his capital Artaxiata (Artashat in Armenian) which was built at the suggestion of Hannibal of Carthage when he fled from the Romans and took refuge in Armenia. Artaxiata replaced the ancient capital cities of Armavir and Ervantashat. During the Artaxiad dynasty (189 B.C. - A.D. 6), Armenia reached the zenith of its political, military, and economic power. Several dynasties ruled Armenia thereafter but none approached the splendor of this dynasty.

Artaxias I was followed by his elder son Artavasdes I (160-123 B.C.). Artavasdes ruled thirty-seven years but so far no coins have been found which can be attributed to him. Artavasdes did not leave any heir; his brother, Tigranes I (123-96 B.C.), ascended the throne of the Artaxiads.

¹ H. Manandian, *K'nnakan tesut'yun hay zhoghovrdi patmut'ian* [A Critical Survey of the History of the Armenian People] (Yerevan, 1944), Vol. I, pp. 100-135 (in Armenian); *Hay zhoghovrdi patmut'yun* [History of the Armenian People] (Yerevan, 1971), Vol. I, pp. 500-520 (in Armenian).

² Moses Khorenats'i, *Patmut'yun hayots'* [History of the Armenians] (St. Lazare, Venice, 1955), p. 193 (in Armenian); *History of the Armenians*, translation and commentary by Robert W. Thomson (Cambridge, MA, 1978), p. 147; *Haykakan sovetakan hanragitaran* [Soviet Armenian Encyclopedia] (Yerevan, 1976), Vol. II, pp. 139-140 (in Armenian).

³ In 1971, Asbed Donabedian published a coin which he attributed to Artaxias I ("A Copper Coin of Artaxias I: The Founder of the Artaxiad Dynasty," *Haigazian Armenological Review*, Vol. II (1971), pp. 135-143, in Armenian with English summary). Bedoukian included this coin in his corpus (see below, note 13, pl. I, No. 2). A similar well preserved specimen was recently published by Mesrop Abgaryans ("Four Rare Artaxiad Copper Coins," *Armenian Numismatic Journal*, Ser. I, Vol. XVI (1990), No. 3, pp. 23-27, No. 4). Abgaryans reattributed this copper coin to Artavasdes III (5-2 B.C.).

⁴ G. A. Tiratsian, *Artashes A-i arameatar noragyt ardzanagrut'yunē* [The Newly Found Aramaic Inscriptions of Artaxias I] (Yerevan, 1957), pp. 107-108 (in Armenian); *Soviet Armenian Encyclopedia* (Yerevan, 1984), Vol. X, p. 146 (in Armenian).

In the past, many western historians have not recognized Tigranes I. They regarded Tigranes the Great (95-55 B.C.) as Tigranes I. Manandian has a lengthy discussion on this subject. He points out that Parthian king Mithridates II (123-88 B.C.) conquered all the southern states neighboring Armenia. On the battlefield Armenia was defeated but not conquered. Furthermore, Tigranes II, heir to the throne of the Artaxiads, was taken to Parthia as a hostage. Appian testifies that Tigranes II was the son of Tigranes I who was the brother of Artavasdes I. The testimony of Appian is also verified by Moses Khorenats'i. Khorenats'i notes that Artavasdes had no son. His brother Tiran succeeded him. Tiran or Tigranes I was the father of Tigranes II. The modern eight-volume series *History of the Armenian People* and the thirteen-volume *Soviet Armenian Encyclopedia* have reached the same conclusion: Tigranes II was the son of Tigranes I; Artavasdes I and Tigranes I were brothers. Tigranes I ruled after the death of Artavasdes I.⁵

Coinage of Tigranes I (123-96 B.C.)

Western numismatists were not strangers to the ancient coins of Armenia. They could read the Greek inscriptions and notice the characteristic Armenian tiara so prominently placed on the heads of Armenian kings. There existed considerable confusion however, in attributing them precisely. The main reasons probably were lack of a comprehensive study, paucity of specimens, and the fact that most coins were inscribed with just one or two names, either Tigranes or Artavasdes.⁶

Among European scholars Victor Langlois was the first numismatist to attempt a catalogue of the ancient coins of Armenia.⁷ He listed all specimens known at that time and published their line drawings. As much as one can admire Langlois' initiative, it must be admitted that some of the attributions were questionable and the catalogue lacked a corpus. Later, a respectable treatise was written by Ernest Babelon,⁸ and numerous other articles on ancient Armenian coins appeared.⁹

Recently R. D. Sullivan¹⁰ and Clive Foss¹¹ authored lengthy articles on the coinage of the Artaxiads. Research on Armenian numismatics must be encouraged in the

⁵ Manandian, pp. 134-135; Alexandrini Appiani, *Historia Romana XI, De rebus syracis*, ed. L. Mendelsson, 2 vol. Bibl. Teubn (Leipzig, 1879), p. 48; M. Khorenats'i, translation by Thomson, pp. 203-204; *History of the Armenian People*, p. 553; and *Soviet Armenian Encyclopedia*, Vol. XI (Yerevan, 1985), p. 697.

⁶ B. V. Head, *Historia Numorum: A Manual of Greek Numismatics* (reprint, Chicago, 1967), pp. 754, 772; George MacDonald, "The Coinage of Tigranes I," *Numismatic Chronicle*, Ser. IV, Vol. II (1902), pp. 193-201; et al.

⁷ Victor Langlois, *Numismatique de l'Arménie dans l'antiquité* (Paris, 1859), 87 pp., 6 pls.

⁸ Ernest Babelon, *Les Rois de Syrie, d'Arménie et de Commagène* (Paris, 1890), pp. CCI-CCVII, 213-216, 268.

⁹ For a complete bibliography of material relating to this subject see Y. T. Nercessian, *Armenian Numismatic Bibliography and Literature* (Los Angeles, 1984), pp. 266-317.

¹⁰ Richard D. Sullivan, "Diadochic Coinage in Commagene After Tigranes the Great," *Numismatic Chronicle*, Ser. VII, Vol. XIII (1973), pp. 18-39.

numismatic community since there are many missing links and obscure areas. Sullivan and Foss find "no firm evidence that Tigranes I (123-96 B.C.) reigned at all." Both of them reject the attribution of any copper coin to Tigranes I on the grounds of "history and style." However, both of them failed to explain who ruled Armenia after the death of Artaxias I (190-160 B.C.) and accession of Tigranes the Great (95-55 B.C.) to the throne of the Artaxiads.

Under the rule of Tigranes II the Great Armenia climbed to an unparalleled power and prosperity. All rulers who followed him envied him, since none could emulate what he accomplished. Therefore, all the successors of Tigranes II the Great followed his pattern of coinage: obverse portraying the bust of Artaxiad king to right wearing a tall five-pointed tiara and on the side of tiara an eight-pointed star.

The coinage of Armenia, up to the period of Tigranes the Great was in a formative state. This could explain why coins of Tigranes I have a four-pointed tiara, eight-pointed star, and facing to left.

In attributing the coins of Tigranes I, Henri Seyrig¹² came closest. He mentioned a Senior Tigranes, a predecessor of Tigranes the great and probably his father. When five kings with the name "Tigranes" exist in a dynasty and none inscribe I, II, III, IV, or V next to his name on a copper coin more than two thousand years old, a numismatist can only examine the actual coin itself and evaluate the available data. Based on the design, style, fabric, and legend, the coins in question can be assigned only to one ruler, namely, Tigranes I (123-96 B.C.).

It was destined to Paul Z. Bedoukian to present the numismatic community with an attribution which was based on research, up-to-date historical and archaeological evidence, and a detailed corpus listing more 600 coins.¹³ Even here Bedoukian would be the first to admit that because most of historic Armenia is occupied by Turkey and thus closed to archaeological excavations, future finds could not only complete the missing links in Armenian numismatics but also might necessitate reattribution of some Armenian coins.

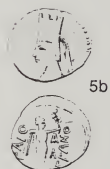
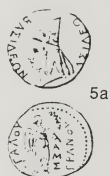
Bedoukian attributed four types of copper coins to Tigranes I with the following reverses:

1. A tree and Greek inscription (No. 1).
2. Zeus Nicephorus seated on a throne, resting left hand on a sceptre, right hand holding a wreath, and Greek inscription (No. 2).
3. Standing figure to right, wearing a tiara, tunic descending to his knees, left hand holding an eagle, right hand holding a long spear, and Greek inscription (No. 3).

¹¹ Clive Foss, "The Coinage of Tigranes the Great," *Numismatic Chronicle*, Vol. 146 (1986), pp. 19-66.

¹² Henri Seyrig, "Trésor Monétaires de Nisibe," *Revue Numismatique*, Ser. V, Vol. XVII (1955), pp. 87-128; p. 113, first paragraph, "... Aussi n'hésitons-nous pas à la donner à un prédécesseur de Tigrahe le Grand, et très probablement à son père, Tigrahe l'Ancien."

¹³ Paul Z. Bedoukian, *Coinage of the Artaxiads of Armenia* (London, 1978), 81 pp., 8 pls.

5c (enlarged 2x)

5d (enlarged 3x)

Y. T. Nercessian, An Unpublished Coin of Tigranes I

4. Nike [without wings] standing to right with a wreath in left hand, right hand raised up, and Greek inscription (No. 4).¹⁴

To these four coins, a fifth type needs to be added which was left out probably because of the lack of sufficient specimens to form a corpus even though it is discussed extensively in the coinage of Tigranes.¹⁵

5. Victory with wings standing to right, holding a palm branch in his right hand. In the field monograms AA one below another and Greek inscription (Nos. 5a, 5b, 5c, 5d).

Pellerin was the first (1762) to publish¹⁶ a line drawing of this type of coin (Fig. 5a) which had the monograms AAMΣ. Later, another coin of Tigranes I was presented by Sestini.¹⁷ Langlois published¹⁸ the line drawing of a similar specimen with AA monograms (Fig. 5b). The specimen that Langlois described belonged to the "Cab. de France" (presently, Bibliothèque Nationale, Paris). Langlois apparently considered the monograms on his specimen incomplete and preferred to discuss the monograms described on Pellerin's specimen. While there are four monograms, however, he chose to date only the last three Greek letters. According to Langlois, AAMΣ represents the year 241 of the Seleucid era (A=1, M=40, Σ=200; AAMΣ=241), or 71 B.C. It is interesting that both Pellerin and Langlois attributed their coins to Tigranes the Great (95-55 B.C.). In all fairness, it should be mentioned that Ernest Babelon¹⁹ printed the photograph of the same coin and the weight 4.05 grams; although the legend was not very clear he interpreted the first three words of the inscription correctly, but attributed the coin of Tigranes I to Tigranes III (12 - 6 B.C.); he also mentioned poorly legible monograms. Henri Seyrig²⁰ described the same coin of Tigranes, published the correct Greek inscription, and mentioned that in the field are the letter M to the left and the letter A to the right, but gave it to Tigranes the Great. Seyrig described this coin in an article where he published a coin hoard found in Nisibis, southern Turkey, very close to Tigranocerta. The treasure consisted of 715 copper coins dating from 147 to 31 B.C. There were eleven copper coins of Tigranes I which Seyrig had given to Tigranes the Great. The hoard did not include any coins

¹⁴ *ibid.*, pp. 46-47, pl. I. Photographs 1-4, courtesy of Dr. Paul Z. Bedoukian.

¹⁵ *ibid.*, pp. 10-11.

¹⁶ Joseph Pellerin, *Recueil de Médailles de Rois, qui n'ont point encore été publiées ou qui sont peu connues* (Paris, 1762), Vol. I, p. 116, pl. XIII, No. 14.

¹⁷ Domenico Sestini, *Descrizione delle medaglie antiche Greche, del Museo Hedervariano dal Bosforo Cimmerio fino all'Armenia Romana* (Firenze, 1828), Part II, p. 380, pl. XXIX, No. 15.

¹⁸ V. Langlois, p. 30, pl. II, No. 11.

¹⁹ Babelon, p. 216, pl. XXIX, No. 18.

²⁰ Seyrig, pp. 112-118.

belonging to other Armenian kings of the Artaxiad dynasty. Jacques de Morgan²¹ and K. J. Basmadjian²² gave it to Tigranes IV (12-5 B.C. and 2 B.C.-A.D. 1).

A careful study of the Bibliothèque Nationale specimen plaster casts and pictures photographed from the actual coin (5c) reveal that Pellerin, Sestini, Langlois, Babelon, and Seyrig described the same specimen. This author can only assume that because of the poor preservation of the coin, Pellerin, Sestini, and others gave nonexistent obverse legends and added a few letters to the reverse monograms. The reverse legend and monograms of the Bibliothèque Nationale specimen are similar to the author's specimen legend and monograms given below.

At a recent auction of ancient coins conducted in Munich, Germany, the author successfully purchased an unpublished²³ copper coin of Tigranes I. The unique features and about very fine preservation status of this coin make it worthy of presentation in this paper (Fig. 5d).

The coin was not attributed properly in the auction catalogue. The cataloguer with a question mark gave the coin to Tigranes III (20-8 B.C.) and the weight was missing.²⁴

Obverse: Head of the king to left, clean shaven and wearing a tall four-pointed tiara which seems to be adorned with a star in the middle. A diadem knotted at the back encircles the head and falls downward to his shoulders. Drapes cover the neck.

Reverse: Victory is standing to right. The wing is open and pointed downward. The right arm is outstretched straight ahead and holding a palm branch vertically. Underneath the right arm, in the field, are the two monograms AA one above the other (). To the left upward ΒΑΣΙΛΕΩΣ / ΜΕΓΑΛΟΥ, to the right upward ΤΙΓΡΑΝΟΥ / ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ (To Great King Tigranes, Philhellene).

Data: AE 18 mm, 6.14 g., Author's collection
AE 18 mm, 3.99 g., Bibliothèque Nationale coll. (Pellerin, gen. fond 27)²⁵

With regard to the Greek inscription of this coin, the top half of the first word and the bottom half of the last word do not appear on this coin as well as they should.

²¹ Jacques de Morgan, *Manuel de Numismatique orientale de l'antiquité et du moyen âge* (Paris, 1923-1936), pp. 193-194.

²² K. J. Basmadjian, *Numismatique générale de l'Arménie* (Venice, 1936), p. 38 (in Armenian).

²³ Gerhard Hirsch, *Münzen und Medaillen antiken; Auktion 165* (München, 14 February 1990), p. 31, No. 505, pl. 19.

²⁴ *ibid.*

²⁵ My thanks are due to Mme Dominique Gerin for providing information on Pellerin specimen and providing me with the plaster casts and photographs from the Bibliothèque Nationale.

A letter was drafted to the auction house and information was requested about subject coin's provenance, how it was found, the date, etc. A response indicated that they could not give any further information.²⁶

On all Artaxiad coins, the king is facing to right. The coins of Tigranes I are the only known exceptions. According to the Bedoukian's corpus, the inventory of all known coins of Tigranes I is four types and a total quantity of twenty-one.²⁷ For a monarch who reigned for twenty-seven years this is a very small number. Tigranes I differs from all other Artaxiad rulers who succeed him. It was after Tigranes the Great who unified all Armenian lands into one country, and the coinage thereafter followed a set pattern, that is, the king's head turned right.²⁸

Y. T. NERCESSIAN
Pico Rivera, California

ՏԻԳՐԱՆ Ա-Ի ՄԻ ԱՆՏԻՊ ԴՐԱՄԸ [Ամփոփում]

Ըստ Մ. Խորենացիին, Արտաշէս դրամ կտրեց իր պատկերով: Ցարդ Արտաշէսին վերագրուած դրամ չէ գտնուած: Ա. Տօնապետեան 1971 թ. վերապահութեամբ դրամ մը վերագրեց Արտաշէսեան հարստութեան հիմադիր Արտաշէս Ա-ին: Զարեհ Պտուկեան վերատպեց այս եզակի դրամը իր *Արտաշէսեան հարստութեան դրամները* գիրքին մէջ: Մ. Աբգարեանց *Հայ Դրամագիտական Հանդէսին* մէջ տպած (1990, էջ 23-37, թիւ 4) իր «Հորս հազուագիւտ Արտաշէսեան դրամներ» յօդուածով այս դրամը վերագրեց Արտաւազդ. Գ-ին: Արտաշէսին յաջորդեց իր որդին Արտաւազդը, որմէ մեզի դրամ չէ հասած: Ապա Արտաշէսեան գահը բարձրացաւ Արտաւազդին եղբայրը՝ Տիգրան Ա:

Արտաշէսեան հարստութեան դրամները (Վիեննա, 1983) գիրքին մէջ, Զարեհ Պտուկեան տուած է Տիգրան Ա-ին (123-96 Ն.Ք.) չորս տեսակ պղնձեայ դրամներ: Դրամներու ետին դրուագուած են հետևեալները.

1. Ծառ մը և յունատառ խորագրութիւն:
2. Զևս Նիկեֆոր Նստած է գահին, ձախ ձեռքը կը հանգչի մականի մը վրայ, աջ ձեռքը կը բռնէ պսակ մը և յունատառ խորագրութիւն:
3. Աջ դարձած անձ մը, հայկական խոյրը գլխին, պարեգօտը մինչև ծունկերը, ձախ ձեռքով կը բռնէ արծիւ մը, աջով՝ Նիգակ մը և յունատառ խորագրութիւն:
4. Յաղթանակը [առանց թևի] դէպի աջ, պսակ մը կը բռնէ ձախ ձեռքով, աջ ձեռքը վեր վերցնցած և յունատառ խորագրութիւն:

Այս չորսին վրայ պէտք է աւելցնել հինգերորդ մը, որ հաւանաբար անբաւարար լաւորակ յմուշի մը պատշաճաւ գրքի կորպուսին մէջ մուտք

²⁶ Private communication dated May 2, 1990.

²⁷ Bedoukian, pp. 46-47, Nos. 3-6.

²⁸ Read during the May 12, 1990 meeting of the Armenian Numismatic Society in Glendale, California.

չէ գործած, հակառակ որ Պտուկեան քննարկած է այս տեսակը իր գրքին
յեջ (էջ 10-11):

5. Յաղթանակը կանգնած է դէպի աջ: Թևը բաց է և ուղղուած է դէպի վար:
Աջ բազուկը ուղղուած է դէպի առջև և ուղղահայեաց կը բռնէ
արմատենի ծիւղ լը: Աջ բազուկին շերտն դաշտին մէջ կան երկու
յունարէն տառեր՝ ՄԻՆ ՄԻԼՍԻՆ վրայ Նստած (A): Զախին վարէն վեր՝
ΒΑΣΙΛΕΩΣ/ΜΕΓΑΛΟΥ, աջին վարէն վեր՝ ΤΙΓΡΑΝΟΥ /ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ (Արքայ
Մեծին Տիգրանի, Յունաստէրի):

Չափագիտական տղեալներ՝

18 մմ, 6.14 գ., ↑

հեղինակի հաւաքածոն

18 մմ, 3.99 գ., ↑

Bibliothèque Nationale-ի (Պէլլեոն) հաւաքածոն

Չոս տեղին է յիշել, որ այս դրամը Նախապէս Նկարագրուած է Յ.
Պէլլեոնի կողմէ (1762): Դրամի գծագրութեան վրայ կան AAMΣ յունարէն
տառերը: Իրմէ վերջ Վ. Լանգլուա Նկարագրեց Նման դրամ լը, որուն
գծագրութեան վրայ կան Միայն իրարու վրայ Նստած երկու AA տառերը:
Լանգլուան Նախընտրեց քննարկել Պէլլեոնի դրամին վրայի
Նշանագրերը, որոնք իր կողմէ մէկնաբանուեցան 241 սելևկեան
թուագրութիւն կամ 71 Ն.Ք.: Պէլլեոն և Լանգլուա վերագրեցին իրենց
դրամները Տիգրան Մեծին: Ե. Բաբելոն հրատարակեց Լանգլուայի
Նկարագրած դրամը և վերագրեց զայն Տիգրան Գ-ին: Իսկ Շ. Սէյրիգ
Նկարագրեց սոյն դրամը Մծիքի դրամագիւտին հետ միատեղ: Չոս կային
715 պղնձեայ դրամներ, որոնց մէջ կային Տիգրան Ա-ի պատկանող 11
դրամներ: Սէյրիգ բոլորն ալ վերագրեց Տիգրան Մեծին:

Փարիզի Bibliothèque Nationale-ի Նմուշին ուսումնասիրութիւնը եզրակացուց,
թէ Պէլլեոն, Լանգլուա և այլ հեղինակներ Նկարագրած են Նոյն դրամը:
Կ'երևի թէ դրամի վատ վիճակին պատճառաւ դրամագէտները
արձանագրութիւնները սխալ ընթերցանած են: Bibliothèque Nationale-ի
Նմուշին արձանագրութիւններն ու մենագրերը կը Նմանին վերև
Նկարագրուած հեղինակին Նմուշին արձանագրութիւններուն ու
մենագրերուն:

Արտաշէսեան բոլոր դրամներուն վրայ արքայի կիսանդրին ուղղուած է
դէպի աջ: Միակ բացառութիւնը կը կազմեն Տիգրան Ա-ի դրամները, որոնք
կը հային դէպի ձախ: Ըստ Պտուկեանի գիրքին՝ Տիգրան Ա-ի ընդհանուր
դրամներու տեսակը չորս է և քանակը՝ քսանմէկ: Միապետի լը համար, որ
զահակալեց քսանեօթ տարի, այս դրամները կը Ներկայացնեն շատ
սահմանափակ քանակ լը: Տիգրան Մեծն էր որ միացուց բոլոր հայկական
հողերը մէկ երկրի սահմաններուն մէջ. իրեն յաջորդող բոլոր
տիրակալներուն դրամները հետևեցան հաստատուած անանդութեան՝
արքայի կիսանդրին ուղղուած դէպի աջ:

Ե. Թ. Ներսէսեան

Փիքօ Ռիվերա, ֆալիֆորիա

ARMENIAN NUMISMATIC LITERATURE

07 ALMA. ALMA Plans Spring Opening in New Expanded Quarters. *Armenian Observer*, Vol. XX (17 January 1990), No. 9, p. 9; *Asbarez*, Vol. LXXX (3 February 1990), No. 8699, p. 30; *Nor Gyank*, Vol. XII (18 January 1990), No. 5, p. 49.

While publicizing the Armenian Library and Museum of America, mention is made that organization's collection also includes coins among other material and artifacts relating to the culture of Armenian people.

Ամերիկայի Հայ Գրադարանի ու թանգարանի յասիւն ծառուցման ընթացքին, յիշուած է թէ կազմակերպութեան հաւաքածոն կը պարունակէ դրամեր հայ մշակոյթի իրերու հետ միատեղ:

08 HAYRENIKY DZAYN. Hushamedalner erkrasharshi tarelits'in aktiv [Medallions on the First Anniversary of Earthquake - Հուշամեդալներ երկրաշարժի տարեկիցին առթիւ. *Hayreniky Dzayn*, Vol. Vol. XXV (24 January 1990), No. 4 (1277), p. 5. In Armenian.

The West German firm Numiverzal-Mako has issued two medallions to mark the first anniversary of the 7 December 1988 earthquake of Armenia.

Արևմտագերմանական ֆիրման՝ Նումիվերզալ-Մակո թողարկած է երկու յուշամեդալ Հայաստանի 7 Դեկտեմբեր 1988 թ. երկրաշարժի առաջին տարեկիցին առթիւ:

09 K'ALANT'ARIAN, Aram. *Dvin - Դվին*, գրեց՝ Արամ Գալանթարյան. Yerevan: Committee for the Preservation of Historical and Cultural Monuments, 1988, pp. 12-19, illus. In Armenian.

Clay seals, and Sassanian, Byzantine, Arabic, Seljuq, and Georgian copper, silver, and gold coins discovered at the site of the city of Dvin are mentioned in the context of a general description of the city.

Ցախտաբերուած կաւէ կնքադրոշմերը և սասանեան, բիւզանդական, արաբական, սելջուկեան և վրացական պղինձէ, արծաթէ և ոսկիէ դրամները յիշուած են գրքի ընդհանուր Նկարագրութեան մէջ:

10 LRAPER. Dramneri Iezun [The Language of Coins] - Դրամների Լեզուն. *Lrapet*, Vol. XLII (24 March 1990), No. 25, p. 5. In Armenian.

The article mentions that the name of Armenia was first inscribed on the silver coin of Mark Anthony and Cleopatra (82-31 B.C.). In Armenia, first time a coin was struck during the period of King Arsames (third century B.C.). The titles of the Artaxiad kings of Armenia are engraved on their coins.

Յօդուածը կը յիշէ թէ Հայաստանի անունը առաջին անգամ արձանագրուած է Մարկոս Անտոնինոսի և Կլեոպատրայի արծաթ դրամին վրայ (82-31 Ն.Ք.): Հայաստանի մէջ, առաջին անգամ դրամ թողարկուած է Յովսէփ մէջ, Արշամ Թագաւորի տարիներուն (երրորդ դ. Ն.Ք.): Արտաշէսեան արքայներուն տիտղոսները քանդակուած են իրենց դրամներուն վրայ:

11 NEUBECKER, O. *Heraldry: Sources, Symbols and Meaning*, by Ottfried Neubecker, J. P. Brooke-Little, and Robert Tobler. London: Macdonald & Co Ltd., 1988, pp. 168-169, 224, illus.

While discussing heraldry, a coin of Tigranes the Great and two coat of arms attributed to the kings of Cilician Armenia are displayed.

Գերբերու քննարկման առթիւ, պատկերուած են Տիգրան մեծի մի դրամը և երկու զինանշաններ վերագրուած Կիլիկեան Հայաստանի թագաւորներուն:

12 SARYAN, Levon A. Armenia's Stormy Heritage, by Leon A. Saryan. *Numismatist*, Vol. CIII (February 1990), No. 2, pp. 179, 224-227, 298-301, illus.

To introduce Armenian coinage to collectors attracted to the lesser-known corners of numismatics, Saryan presents a brief summary of three thousand years of Armenian history and numismatics. The following coins and paper money are presented: Levon I, coronation tram, half double tram, tram, and tank; Hetoum I, bilingual tram and tank; Levon III, takvorin; Gosdantin III, takvorin; and Republic of Armenia, 100 ruble bank note.

Նուագագոյնս ծանօցուած դրամագիտութիւնը՝ սետաքրքրուող դրամահաւաք-ներուն ծանօթացնելու համար, իր պատկերացումին մէջ Սարեան կ'ամփոփէ երեքհազարամեայ հայոց պատմութիւնն ու դրամագիտութիւնը և կ'ընծայէ հետեւեալ դրամներն ու թղթադրամները.- Լևոն Ա, օծման դրամ, կես երկդրամ, դրամ և դանգ. Շեթում Ա, երկվեզուան դրամ և դանգ. Լևոն Գ, թագուորին. Կոստանդին Գ, թագուորին և Հայաստանի Հանրապետութիւն, 100 ռուբլիոց թղթադրամ:

13 SARYAN, Levon A. Ancient and Medieval Armenian Coinage, by L. A. Saryan. *Coin News*, Vol. XXVI (November 1989), No. 10, pp. 24-28, illus.

Blending numismatics and history together, the author surveys the coins issued by the kings of ancient and medieval Armenia. In this commentary the coins of Xerxes of Sophene (ca 220 B.C.), Tigranes I (123-86 B.C.), Tigranes II (96-55 B.C.), Artavasdes II (56-34 B.C.), Levon I (1198-1219), Hetoum I (1226-1269), and Levon III (1301-1307) are presented. The names of individuals through whose efforts the modern collector is able to retrieve knowledge on Armenian numismatics are mentioned.

Բաղադրելով դրամագիտութիւնն ու պատմութիւնը, հեղինակը կը քննէ հին ու միջնադարեան Հայաստանի թագաւորներու թողարկած դրամները: Այս մեկնաբանութեան մէջ նկարագրուած են ֆետրքսէսի (շուրջ 220 Ն.Ք.), Տիգրան Ա-ի (123-96 Ն.Ք.), Տիգրան Բ-ի (96-56 Ն.Ք.), Արտաւազդ Բ-ի (56-34 Ն.Ք.), Լևոն Ա-ի (1198-1219), Շեթում Ա-ի (1226-1269) և Լևոն Գ-ի (1301-1307) դրամները: Յիշուած են նաև այն անձերը որոնց աշխատութիւններուն շնորհիւ արդի դրամահաւաքը կարող է հայ դրամագիտութեան վերաբերեալ տեղեկութիւն իւրացնել:

14 SARYAN, Levon A. Collecting Armenian Coins: a Beginner's Guide, by Levon A. Saryan. *Ararat*, Vol. XXXI (summer 1990) No. 3, pp. 50-54, illus.

The article presents basic information needed by a collector of Armenian coins: why collect Armenian coins, what types of Armenian coins are readily available, where do Armenian coins come from, how does one get started, is there a central source for books and information, where can a new collector obtain some Armenian coins, what factors are involved in coin selection, how does one house and care for a collection, how much should one expect to pay for Armenian coins, are Armenian coins a good investment, and how can one be certain a coin is authentic.

Հայ դրամահաւաքներու օգտին համար՝ յօդուածը կ'ընծայէ հիմնական ծանօթութիւններ.- ինչու հաւաքել հայկական դրամներ, ինչ տեսակ հայկական դրամներ դիտութեամբ կարելի է գտնել, հայկական դրամներ ուրկից կու գան, մէկը ինչպէս կրնայ սկսիլ, կեդրոն մը կայ գործելու և ծանօթութեանց համար, դրամահաւաք մը ուրկից կրնայ ձարել հայկական դրամներ, ինչ կետեր կ'որոշեն դրամի մը ընտրութիւնը, ինչպէս մէկը կրնայ պահպանել և խնամք տանիլ իր հաւաքածոին, մէկը որչափ պէտք է ապրկալէ վճարել հայկական դրամի մը համար, հայկական դրամները արդեօք տնտեսական լաւ շահագործում են, և ինչպէս դրամահաւաքը կրնայ վստահ ըլլալ որ դրամը հարազատ է:

DONATIONS

(Period ending 30 September 1989)

Jamgochian, N.	50.00	Saryan, L.	10.00
Jernukian, A.	12.00	Setian, Ch.	42.00

1990 READERS' POLL

1. Continue as you have been doing. You are doing great.
X (#1, 2, 17, 36, 37, 40, 41, 43, 59, 70, 81, 82, 97, 115, 137, 147, 158, 164, 165)
2. A philanthropist should pay all of our publication expenses and the books should be distributed free of charge to members, schools, libraries, etc.
X (#133)
 a. A philanthropist should pay part of our publication expenses and the books should be distributed at reduced charge to the members, schools, libraries, etc. (#10, 41, 146)
 b. Great idea if you can find someone. (#42, 146)
 c. If you can find one, otherwise, see below. Nos. 5a and 6a. (#97)
 d. A great deal if you can find one. How about an organization such as AGBU? (#139)
3. Membership dues/subscription rates should be high enough to cover our publication expenses and the books should be distributed free of charge to the membership.
X (#12, 105, 145, 153, 154, 160, 164, 166)
 a. Membership dues/subscription rates should be high enough to cover part of our publication expenses, and books should be distributed at a special rate to the membership. (#41, 146)
 b. Increase dues? (78)
 c. Membership dues/subscription rates should be high enough to cover our publication expenses. (#107)
 d. Quarterly publication yes, but not free books. (#10)
4. Present dues should be sufficient to receive the Society's publications without extra charge.
X (#10)
 a. Raise membership dues to \$12/year. (#37)
 b. Present dues should be raised to \$15-20. (#41)
 c. How could this be true? (#139)
5. If we do not have the money and no one is purchasing them let's slow down or stop for a while.
X (#10, 15, 31, 43, 55, 94, 139, 160)
 a. However, I appreciate the publications and hope we can keep them up. (97)
6. a. Very few people are interested in numismatics. We should do only what our funds allow. (#11)
 b. I would be willing to pay more in dues to offset any losses. (#40)
 c. Are we doing enough to advertise and publish more book reviews? (#41)
 d. I, for one, only have a passive interest in the Society and do not know that much about Armenia since my background is not that nationality. Thus, I am not likely to buy any of the books. But I think you should continue, as you are doing the collecting fraternity a great service. And if any of the books are written in Armenian, how many can read it? (#42)
 e. Members should be able to pay a little more per year, but the idea of keeping dues minimal will hopefully appeal to young people who will be the able to continue the Society's work in the future. (#97)
 f. It's worth more than \$8.00 yearly dues. I'm enclosing \$20.00. Can you print something philatelic occasionally? (#107)
 g. Include postcards. Send a new membership card. (#137)
 h. You don't expect to sell too many specialized books anyway, so don't be discouraged. (#139)
 i. What I am trying to say is that the combination of 2a, b and 3b would be more effective for the Society and the expenses would be within our means. (#146)

- j) Each person has their own sphere of expression, why some contribution of the above could be employed. I would not mind higher dues and free distribution and some publications (see example: The Society is doing important scholarly work. I # 125).

SOME COMMENTS BY YOUR SECRETARY AND EDITOR

1. Continue as we have been doing (if our finances permit, this seems to be the most logical way to go).
2. It would be nice if we could find a philanthropist who would pay all or a part of our own personal expenses. If we do find one, our journal can be a very attractive publication. So far, I have not been able to find someone who would be willing to pay a large proportion of our own personal expenses. Our members already purchase the Society's publications at a reduced price (about 20% off).
3. As the membership dues go up, the number of members declines. On the other hand if we need to raise our dues to a point that we can publish one book every other year, and publish an attractive and glossy journal (each issue 16 pages, 6"x9" format), it would require about \$12,000 per year, roughly, more than \$100 per member per year!
5. We have done some advertising in various trade publications. The result was poor.
6. Relating to write-in comments!
 - In our journal the contents depend on what we receive for publication, we print whatever is received from the membership assuming that it has not been published previously.
 - Normally, when the books are published, sufficient announcements/reviews have appeared. If our members would like to write new reviews and submit to other journals, obviously it would not hurt but help. Members are encouraged to do this. All of us are members of this Society, no one needs to be bribed to work. The reward is in emotional gratification which cannot be purchased with money.
 - During the past few years we have been offered to publish five books. This would require a budget of \$90,000.00. We are finally out of the red, and just have paid all of our debts, but are not in a financial position to undertake a major publication.
 - So far, all the books we have published have been in English language with Armenian summaries. Issues of the *Armenian Numismatic Journal* have had mixed content (more than 2/3 in English).
 - Our books which have ISBN number are listed in *Books in Print* and other publications. Occasionally, bookstores and organizations order our books this way.
 - Recently, our application papers and flyers on our eight publications were posted on the NumisNet, thanks to the efforts of a very devoted person, L. D. Mitchell. I recommend that you read his accompanying essay on this subject.
 - I do not know much about postcards. If there is someone among our membership knowledgeable about them, perhaps they can take the challenge.
 - Our stock of membership cards is running low. If we can purchase a computer for a membership card which can be printed on Macintosh Plus computer, perhaps we can issue a new membership card every few years if not once a year.

A Final Note In responding to the ballot/questionnaire, many of you were generous, opened your checkbooks, and made donations to the Society treasury. Some others sent \$10, 12, or 20 as annual membership dues with a note saying that they do not want a receipt. I would like to express my sincere thanks to all of you. All these responses and donations emanating from the heart of each member is a vote of confidence for the work we are doing.

Y. T. Nercessian

Why NumisNet...?

Much has been written in the hobby press about our collective inability to attract new collectors, especially young collectors, while much can be made of "bad" refereeing and stock market distortions of traditional collecting, these alone cannot account for our dismal record in attracting new hobbyists. More basic to our failure than any of the above is our seeming reluctance to reach out to potential hobbyists in any media except print.

Despite the fact that most major school districts in the U.S. make heavy use of TV (video and computers), and despite the fact that virtually every home in America has a TV (and an increasing number have personal computers!), I am unaware of any major effort being made by any numismatic club or organization anywhere in the world to consistently utilize non-print media to recruit new hobbyists.

The ANA has produced a few videotapes...investors and dealers use computers and modems to "make deals"...there are fledgling efforts like NumisNet and CompuServe's Collectibles Forum to connect collectors via computer and modem...but for the most part, the hobby simply seems uninterested in reaching out to folks who are just as likely to crack open software as they are to "crack a book" in pursuit of a new hobby.

Why is this? If the technology exists to transmit the latest issue of *The Numismatist* to a collector sitting at his home computer in a matter of minutes over ordinary phone lines, why aren't we doing it? If a potential collector can download official membership applications for two dozen different clubs in a matter of seconds over ordinary phone lines, why aren't numismatic clubs and organizations taking advantage of this technology?

A single commercial on MTV, if successful, would garner our hobby so many new collectors that it would positively embarrass all previous recruiting efforts! Yet, except for a few "investment rants" on the Financial News Network, our hobby has avoided TV like the plague.

Do we have a collective fear of technology? If not, why aren't we using TV, video, computers and modems to **recruit new hobbyists**...?

NumisNet, mentioned above, is a first effort to tie together collectors worldwide via computer and modem. Devoted exclusively to numismatics, NumisNet offers collectors the opportunity to electronically exchange ideas and information about any aspect of numismatics 24 hours a day.

Does your club want to recruit more members...sell more books...exchange ideas and information with other numismatic clubs and organizations worldwide more quickly and efficiently? NumisNet can help, as members of the Armenian Numismatic Society will soon discover...!

The Society recently posted an Official Membership Application on NumisNet, as well as Order Forms for all Society publications. This should lead to both increased membership and increased publication sales, thereby allowing the Society to fund projects which have been put on the "back burner" until now. But great ideas go nowhere without support. If you have a computer and a modem, why not call NumisNet at 301-498-8205 (300/1200/2400 Baud) and see what you've been missing...?

L. D. MITCHELL
Laurel, MD

Series I

Volume XVII, No. 3

September 1991

ՀԱՅ

ԴՐԱՄԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՀԱՆԴԷՍ

ARMENIAN

NUMISMATIC

JOURNAL

ՀԱՅ ԴՐԱՄԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍ

ARMENIAN NUMISMATIC JOURNAL

Series I

Vol. XVII, No. 3

September 1991

LETTERS

...My exhibit of bank notes of Armenia, both at the St. Louis and Memphis shows, was very successful and I received a plaque at each show. I am sending you the enclosed pictures from the 5 frames....

Armen Youssefi
Lenexa, KS

I read your article [on Tigranes I] with great interest. It is well written and researched and introduces a very interesting new coin.

However, I don't agree with Bedoukian's attribution to Tigranes I on the basis of the inscription. The use of C instead of Σ in the ΒΑCΙΑΕΩC is a late innovation—and the title "Philhellene" points to a later date. I think it probably is from an obscure mint for Tigranes III [20-8 B.C.]. I don't claim to be an expert on such things and would like to hear from others.

The earliest use of C for sigma Σ that I can find is on the coins of Phraates III who ruled according to BMC from B.C. 70-57. Somewhat later (38 B.C.) C is used exclusively in Parthian coin inscriptions.

I find it strange that Tigranes I and III though separated by almost a century should use the same letters and titles. The use of the title philhellene is not conclusive in dating this coin to 123-90 B.C.

Nick Jamgochian
Glendale, CA

Author's response: I am not an expert on the epigraphy of ancient Greek coins but here is the result of my research conducted in S. Icard, *Dictionary of Greek Coin Inscriptions* (reprint, New York, 1979).

1) The only kings who have spelled their titles (ΒΑCΙΑΕΩC) closest to Tigranes I title (ΒΑCΙΑΕΩC), according to Icard (p. 80), are Agrippa I (A.D. 37-44) and Agrippa II (A.D. 48-100) of Judeae. Both are far beyond the period of the Artaxiads.

2) Mithridates I (171-138 B.C.) of Parthia has his title (ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΣΑΚΟΥ ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ, Icard, p. 85) exactly like Tigranes I (ΒΑCΙΑΕΩC ΜΕΓΑΛΟΥ ΤΙΓΡΑΝΟΥ ΦΙΛΕΛΛΗΝΟC).

H. Seyrig, in his article on the Nisibis hoard, reported 715 coins and he attributed 624 of these. They covered a period of 147 to 31 B.C. I did not dwell on this since Bedoukian discusses this point very extensively (a half page) in his monograph, CAA p. 10. Why would the copper coins of Tigranes III travel as far as Nisibis? Why there was not a even single coin of Tigranes II in the hoard? We know from our Armenian history that historic Armenia covered a wider territory (including northern Assyria) under Artaxias I and Tigranes I than Tigranes III (See *History of the Armenian People*, Yerevan, 1971, Vol. I, p. 534, in Armenian). Pompey forced Tigranes II to surrender Syria (including northern Assyria), Phoenicia, Cilicia, Cappadocia, Sophene, and Gordyene. Furthermore, I see no resemblance between the design of coins and style of lettering of Tigranes I and III, except that Tigranes III spells the word king as ΒΑCΙΑΕΩC.

YTN

ARMENIAN NUMISMATIC JOURNAL is the quarterly publication of Armenian Numismatic Society, an educational, non-profit organization. Editor, Y. T. Nercessian, 8511 Beverly Park Place, Pico Rivera, California 90660-1920, U. S. A. Associate Editor, W. Gewenian, Corresponding Editors, Levon A. Saryan (Greenfield, WI) and Henry Sarkissian (Yerevan). Non-member subscriptions (individuals and institutions) \$10.00 per year. Back issues available.

Series I

Volume XVII, No. 3

September 1991

ՀԱՅ

ԴՐԱՄԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՀԱՆԴԵՍ

ARMENIAN

NUMISMATIC

JOURNAL

ECONOMIC RECONSTRUCTION IN THE REPUBLIC OF ARMENIA:
ARTASHES ENFIADJIAN AND THE GOLD CURRENCY FUND

Numismatic researchers are continually searching for contemporary literature that might shed light on the circumstances under which a particular coin or bank note was issued. Such documentation may sometimes be equally scarce for modern money as it is for coins of past centuries. While preparing the book Bank Notes of Armenia, for example, researcher Y. T. Nercessian experienced considerable difficulty locating data about Armenian paper money issued less than 75 years ago. Bemoaning the paucity of information, Nercessian writes that if the records of modern Armenian governments are lost, written data about Armenian paper notes could become as scarce as is now the case for ancient and medieval coins of Armenia.¹

As far as we know, for example, the various finance ministers of the Republic of Armenia (1918-1920) left very little written information that might aid today's scholar in reconstructing the currency history of the period. The principal contemporary accounts of the Republic of Armenia (those of former prime ministers Simon Vratzian and Alexander Khatisian²), as well as the two scholarly volumes by UCLA historian Richard Hovannisian,³ offer the student only a minimal amount of numismatic data. It was only recently that Nercessian was able to offer his catalog and research study on the paper money of the Armenian Republic.

The inadequacy of the evidence was fresh in my mind when, shortly after Bank Notes of Armenia appeared in print, I encountered a hitherto unknown (to me, at least) analysis of Armenia's economy written by Artashes Enfiadjian, one of the Armenian Republic's former finance ministers.⁴ The article was datelined March 1920 from New York City,

¹Y. T. Nercessian, Bank Notes of Armenia (Los Angeles, 1988), p. 37.

²Simon Vratzian, Hayastani Hanrapetut'iun (Paris, 1928), in Armenian; Alexander Khatisian, Hayastani Hanrapetut'ian Tsagum u Zargats'ume (Athens, 1930), in Armenian.

³Richard G. Hovannisian, The Republic of Armenia, Vol. I (Berkeley, CA, 1971); Vol. II (Berkeley, CA, 1982).

⁴[Artashes] Enfiadjians, "Inch' Ughghut'iamb Piti Lutsuin Hert'akan Finanso-Tntesakan Khendirnere Hayastanum," Hairenik (Special Issue no. 3 dedicated to the second anniversary of the Armenian Republic), (Boston, 1920), pp. 16-21. Neither this article nor any other works by Enfiadjian are cited by Nercessian, Vratzian, Khatisian, or Hovannisian in their studies. While the article is signed Enfiadjians, the spelling Enfiadjian is also encountered and will henceforth be used in this study. This writer is indebted to his friend Chris Kalvonjian of Cranston, RI, for making it possible to procure a copy of the magazine in which Enfiadjian's article appeared.

where its author was serving at the time as a member of Armenia's Civil and Economic Mission to the United States of America.

Enfiadjian's article surveys Armenia's chaotic economic situation and lays out a sensible gradual program whereby the country's substantial financial and currency problems could be stabilized. Permeated throughout by an optimistic yet realistic outlook, this study is significant in that it presents the firsthand views and interpretations of one of Armenia's principal economic specialists. In so doing, it also sheds light on some little known aspects of modern Armenian numismatic history. It is also of interest because Armenia today is facing substantial economic difficulties, which, despite the passage of more than seven decades, are remarkably similar in nature and scope. It would seem worthwhile, therefore, to share with collectors and readers the information it reveals.

Today, as Armenia struggles to recover from the disastrous 1988 earthquake, a crippling economic blockade by Azerbaijan, an influx of refugees from Baku and elsewhere seeking haven from massacres and pogroms, and fulfill the promise of economic independence for its citizens, this glimpse into the past plans and reconstruction efforts of Armenian patriots acquires a special significance. While it may be too much to hope that the ideas of two generations ago can be successfully applied to current problems, it is also true that there is much in the history of our recent past that can inspire our present generation to greater efforts. This is one such story.

Enfiadjian and his times

Few biographical details about Artashes Enfiadjian are available. He was born in the 19th century and was a member of the Armenian Populist Party (Hai Zhoghovrdakan Kusakts'ut'yun) which had been founded in Tiflis in 1917.⁵ Composed largely of liberal intellectuals, the Populists, during the early months of the Republic, shared ministerial appointments with the country's leading party, the Armenian Revolutionary Federation (Dashnakts'ut'iwn). Trained in economics, Enfiadjian entered the government in November of 1918 as a minister of financial affairs in Hovhannes Kachaznuni's coalition cabinet. Enfiadjian is credited with establishing plans for the introduction of a national currency, a sound budgetary system, and a progressive income tax.⁶ In 1919, he departed for the United States as a member of the Kachaznuni mission, which arrived in New York on October 9th of that year. He also assisted in fund raising efforts for the Armenian Republic in Europe. It was a measure of his dedication, expertise, and sound judgement that, despite his affiliation with a minority party, Enfiadjian was entrusted with responsibilities of considerable visibility and importance.

⁵Enfiadjian is not listed in Haykakan Sovetakan Hanragitaran (Armenian Soviet Encyclopedia). See, however, in Vol. 6, p. 125 (Yerevan, 1980), the article by L. Khurshudian, "Hai Zhoghovrdakan Kusakts'ut'yun," which mentions Enfiadjian's participation in the government of the Republic of Armenia.

⁶Hovannisian, The Republic of Armenia, Vol. I, p. 144.

Armenia had been devastated during the First World War and its aftermath, and its economy was in a shambles. Wartime destruction of Armenia's agricultural and industrial base, repeated looting and brigandage by invading Turkish armies, and a huge mass of destitute orphans and refugees (left homeless as a consequence of the 1915 genocide of the Armenians in western Armenia) demanding food, shelter, and basic necessities, contributed to the dire situation.⁷ These problems confronted Armenia from the first moment of its existence as a free state.

Enfiadjian's views on Armenia's economic reconstruction

Enfiadjian clearly understood the serious nature of Armenia's economic circumstances and the critical importance of agricultural reconstruction and industrial development in the national economy. "It is necessary to develop the nation's rural economy and industry," he writes, "at least enough to satisfy the needs of the people.... A good financial and economic condition is one of the most important factors which every country keeps in good repair, and it is exactly for that reason that the Armenian Republic must devote special attention to financial and economic questions, developing a plan for its future work."⁸

Trade, either with money or by barter, was seen as a significant aspect of the nation's economic picture and represented an important avenue to recovery. "A very difficult but necessary question for our statesmen is the establishment of commercial relations with Europe. We must have a port on the sea, and we must obtain the right to ship goods through our neighboring countries by rail directly to the seaport, paying the customary duties. It is necessary to enter the international postal-telegraphic union."⁹

Of particular interest are his views on currency matters. Enfiadjian called for the establishment of an Armenian bank with the right to issue bank notes. In 1918 and 1919, checks drawn on the Yerevan branch office of the Russian State Bank were the prevailing currency, but this

⁷Nercessian, pp. 25-36; Hovannisian, The Republic of Armenia, Vol. II, pp. 295-310.

⁸Enfiadjian, p. 16.

⁹Enfiadjian, p. 17. Even today, the importance of railways to Armenia's economy has become painfully apparent. About 80-90 percent of Armenia's commerce with other republics passes by rail over the territory of Azerbaijan. By choking off this lifeline in late 1989 and 1990, Azerbaijanis have brought Armenia near starvation, cutting off vital supplies of food, medicine, gasoline, and industrial goods as well as relief material destined for the earthquake-stricken region. See Vincent J. Schodolski, "Armenia Faces 2nd Winter Out in Cold," Chicago Tribune, October 30, 1989, pp. 1, 10. A related problem which faces not only Armenia but many Soviet republics as well is that virtually all of Armenia's trade is conducted with eastern bloc countries. Armenia thus has few established outlets for its products in western countries which can pay in hard currency.

was only regarded as a temporary expedient until a national bank could be established. "Every means must be used to establish an Armenian National Bank, which would have the authority to issue bank notes [the term "bank-note" is spelled out as such in the article in English, LAS] secured by the currency of any large government; to establish a separate monetary system; and to remove from circulation the paper money in existence at present. But this must be approached very carefully. Before creating a separate monetary unit, backed by gold or the currency of any more affluent government, we must succeed in establishing a balanced budget, and, what is more important, not allow new moneys to circulate outside our borders."¹⁰

At least three separate measures were envisioned to promote fiscal stability: (1) the establishment of a sufficient volume of trade to meet the country's needs for food, clothing, construction materials and agricultural implements, railway equipment, and other industrial goods; (2) a customs duty which would vary according to the relative need for a particular good and the possibility of producing it at home; and (3) the balancing of government expenditures with an equal amount of revenue.¹¹ For the time being, however, a balanced budget was out of the question. The immediate priority was to address massive humanitarian needs. Refugees were without food, clothing, shelter, and minimal necessities. Starvation and disease were rampant. The expenditures made to combat these problems alone far exceeded the modest national income.

Enfiadjian was also wise enough to understand that without a substantial investment of capital, Armenia's production would remain at a level too low to satisfy the needs and desires of the population. Armenia was blessed with rich but unexploited natural resources (minerals, hydroelectric potential, agricultural resources), an industrious population, and trained and capable specialists prepared to begin the work. Capital, particularly foreign capital, was the missing ingredient.¹²

Armenia's future monetary unit

Another question which occupied Enfiadjian's thinking was the monetary unit which would be adopted by the new Armenian state. Armenia's de facto monetary unit in 1918 was the ruble, derived obviously from the Russian ruble of 100 kopeks. At the outset, the Armenian ruble and the Russian ruble were presumably equivalent in value and to some degree interchangeable. In Enfiadjian's opinion, however, there was no compelling reason to retain the ruble if in the future Armenia would be conducting most of her trade with Iran and Turkey. "Our monetary unit must be small," he wrote, "not greater than the French franc nor smaller than the Persian ghran (or one-tenth of the dollar). It would be

¹⁰Enfiadjian, p. 17.

¹¹Enfiadjian, p. 17-19.

¹²Enfiadjian, p. 19. Some might argue that capital infusion into Armenia is still the missing ingredient today. In the current atmosphere of perestroika, the question of how to promote foreign capital investment in Armenia is receiving considerable interest and attention at this moment.

desirable to make it correspond to the currency of that country which assumes the Armenian mandate, or, with that country with which, in the future, vital trade relations are established."¹³

Some idea of the size of this proposed monetary unit may be gleaned from information about monetary units of these other countries, as recorded in standard numismatic reference works.¹⁴ The Russian ruble in the late 19th and early 20th centuries was equal to 0.774 grams of pure gold, the French franc equal to 0.290 grams of pure gold, the Persian toman (equal to 10 ghrans) equal to 2.587 grams of gold (making a ghran equal to 0.259 grams of gold), and the United States dollar 1.505 grams of gold (making one-tenth of a dollar equal to 0.1505 grams of gold). Thus the gold content of the Armenian unit might range between 0.1505 and 0.290 grams, making it substantially less than the weight of the Russian ruble.

This information is very illuminating, since it indicates that free Armenia did not necessarily intend to be drawn into the Russian sphere of commercial influence. It was clearly more realistic at the time to expect that Armenia would eventually conduct most of its commerce with nearby Persia and Turkey, while at the same time exporting goods to Europe and the West through a port on the Black Sea. Armenian specialists clearly intended to replace the ruble as soon as practical. Although we do not know what this unit would be named, we do know that the intention was that it be denominated in gold.

Armenia's proposed gold currency

Enfiadjian clearly preferred a new currency based on a gold standard, but cautioned that the proper circumstances must be established before such money could be issued. "For the moment," he writes, "the issuance of gold money is completely inappropriate. The population of the entire world regards the 'valuta' [a paper currency based on gold reserve, LAS] with such suspicion that it prefers to hold gold metal. [If we issue gold now,] after a short time we would have difficulty maintaining trade with other nations.

"Presently, every European country keeps gold within its borders except in unusual circumstances, and then only with special arrangements.

"Our government must follow the same principle, at least until that time when there is sufficient gold at our disposal. But it is very difficult to imagine that we will ever have the necessary gold. It is possible that we could replace gold with the currency of any wealthy country, such as England or America, and under that security issue national bank notes and use these as money.

¹³Enfiadjian, p. 19.

¹⁴R. S. Yeoman, A Catalog of Modern World Coins (Racine, WI, 1974), pp. 506-507.

"In the initial period, these bank notes must circulate only within the borders of Armenia. To be used outside, special permission would have to be obtained from the government, which would extend such permission only in those situations when the project is not against the government's interest and does not upset the government's budgetary balance.

"When our people become accustomed to and express their confidence in the new money, the government can release gold money, with the proviso that gold is freely circulating in Europe. Opening the national bank, establishing a separate 'valuta', and entering into free commercial and political ties with foreign governments--with these will begin the functioning of a normal governmental mechanism."¹⁵

Independence loans and the gold fund reserve

Enfiadjian's views on the gold currency question and on the necessity of foreign capital infusion into Armenia make it possible to understand and elaborate upon the occasional remarks encountered in Armenian histories regarding the "Independence Loan" and the "Gold Fund Reserve". This subject is discussed by Nercessian, as well as by former prime ministers Vratzian and Khatisian in their historical memoirs.

One of the important economic objectives of the new Armenian government was to procure sufficient gold bullion to provide a sound basis for an issue of gold paper certificates or even perhaps gold coin. Public confidence in the paper moneys then in circulation was very low and inflation was rampant, in part because the currency was issued without regard for the government's ability to back it up.

Nercessian writes that on June 10, 1920, the Armenian Parliament inaugurated a gold-fund reserve by initiating a project to raise funds from abroad.¹⁶ At least a portion of this money was to be borrowed. Simon Vratzian quotes the law as follows: "In order to provide for the reconstruction of Armenia's productive strength and economy, and to secure its currency, [it is decided] that the government borrow a nominal sum of 20 million American dollars at 6 percent. Of the total sum, 75 percent will be devoted to the above purposes and 25 percent for other governmental needs."¹⁷

The borrowings were to be called "Independence Loans", and a part of the sum was raised within the country. Vratzian reports that the project was received with extraordinary enthusiasm from all quarters. As early as June 21, former prime minister Khatisian, who had been placed in charge of the project, received a telegram signed by representatives of the four opposition parties--the Armenian Populists, the Social-Democratic Laborites, the Armenian Ramgavars (democrats), and the Non-aligned Union--which promised full support to the government in this important

¹⁵Enfiadjian, p. 19.

¹⁶Nercessian, p. 50.

¹⁷Vratzian, p. 378; also see Khatisian, p. 116.

¹⁸Vratzian, p. 378.

endeavor.¹⁸ Former Minister of Finance Enfiadjian collaborated with Khatisian on this project, and was chosen to lead the campaign in Belgium, Switzerland, and (possibly) France.¹⁹

To conduct the project, it had been decided to run the loans for ten years. Receipts were prepared for the sums of 10, 25, 50, 100, 500, and 1000 dollars, and the income paid to the lenders would be free of government tax.²⁰

The drive opened on August 1, 1920 in Yerevan. Among the contributors were individual private citizens, parliament members, and organizations; the Catholicosate of Etchmiadzin enrolled for a sum of one million rubles. Within a few hours, Vratzian reports, 45 million rubles worth of bonds had been sold. Considerable success was achieved in outlying districts as well, such as Ardahan, whose Muslim population signed up for 50 million rubles of bonds. By September 5, the amount of loans allotted for Armenia had been exceeded, and subscriptions within the republic's borders were closed.²¹

At the same time, Khatisian was entrusted with a mission to raise a supply of gold bullion by freewill contributions from Armenians in foreign countries. Khatisian arrived at the Black Sea port city of Batoum in June of 1920, where the local Armenian community enthusiastically assisted with the fund raising. "The local Armenian ladies, members of the 'Batoum Women's Committee,' suggested that I organize a gold collection to establish a 'Gold Fund' for Armenia. And from place to place, in order to initiate the work, they placed on the table gold watches, rings, chains, bracelets, and so forth. This example soon found followers, and in this way the "Gold Fund" was established, which promised to be very successful. In other cities which I visited afterward--Constantinople, Cairo, Alexandria, Sofia, and Bucharest--everywhere in great abundance there poured onto the table gold objects and precious stones."²²

Vratzian notes that the contributions of gold were but one aspect of the enthusiastic outpouring of the Armenian diaspora when it came to gift giving. He provides a lengthy list of the major gifts to the Armenian Republic sent by Armenians from around the world.²³ In addition to the major centers of the Armenian diaspora (such as the Middle East,

¹⁹Richard G. Hovannisian, private communication to this writer dated August 27, 1990.

²⁰Vratzian, p. 378; Nercessian, p. 50.

²¹Vratzian, p. 378.

²²Khatisian, p. 195; also see Vratzian, p. 379. When Khatisian arrived in Constantinople to raise Independence Loan and Gold Fund contributions, he was assisted by Vartouhie (Calantarian) Nalbandian (this writer's 'aunt'), who in 1920 was active in the women's movement of that city (see Hairenik Daily, July 18, 1978, p. 3).

²³Vratzian, pp. 379-380; also see Khatisian, p. 194. The need for diaspora assistance has not changed in seventy years. Armenia today and in the future will depend upon broad technical cooperation and financial support of overseas Armenians for its economic development; progress in this direction has been made of late.

the Balkans, western Europe, and the Americas), gifts arrived from Djibouti, India, Japan, and the island of Java. Included were military equipment, food, medicines and medical equipment, automobiles, clothing, entire libraries, as well as promises to build new buildings, factories, and commercial enterprises.

Conclusion

The fund raising efforts which began in 1920 were cut short by a resumption of Turkish military attacks against Armenia, attacks which were to compel the government, by the end of November, to capitulate to the Red Army and become part of the growing Soviet state. Despite heroic efforts to keep its head above water in the few short years of its existence, the Armenian Republic succumbed to overwhelming force on two fronts. Certainly, the country had suffered enormously, and had little opportunity to register noteworthy successes. The government had inherited a country in ruins, devastated by the blows of genocide and war, crowded with destitute refugees whose basic humanitarian needs rapidly drained the country's limited resources.

Critics of the Armenian Republic have charged its leaders with, among other things, incompetence. Arguing that Armenians are incapable of self-government, some have held the government officials responsible for the terrible conditions of the country's economy, and for its eventual demise. Many pieces of evidence, however, demonstrate otherwise.

Enfiadjian, for example, was one of dozens of clear-thinking, far-sighted, well-trained and educated Armenian leaders who were working indefatigably to rebuild the country. Historian Hovannisian writes of Enfiadjian and his colleagues in the government that the "idealistic fervor of the Populist ministers eschewed reality, but it inspired hope at a time when pessimism was the prevailing sentiment among many circles in Armenia."²⁴

During the genocide of 1915, the Armenian people suffered a great blow, not only to its body, but especially to its intellectual strength. Indeed, it seems a miracle that in 1918-1920, Armenia still had capable, committed leaders like Enfiadjian, whose practical suggestions for the economic reconstruction of the country unfortunately did not have an opportunity to be realized in his lifetime.²⁵

LEVON A. SARYAN, Ph.D.
Greenfield, Wisconsin

²⁴Hovannisian, The Republic of Armenia, Vol. I, p. 145.

²⁵The author is indebted to Dr. Richard G. Hovannisian, member of the Armenian Academy of Sciences and Professor of Modern Armenian History at the UCLA Von Grunebaum Center for Near Eastern Studies at UCLA, for reading a draft of this article and making helpful comments.

A 50 DOLLAR INDEPENDENCE LOAN RECEIPT OF ARMENIAN REPUBLIC

An article published in "The Receipts of Armenian Republic," Armenian Numismatic Journal, Series XVII, March 1986, pp. 3-7, reproduced receipts of the Independence Loan used in 1921.

Fig. 1. Armenian Republic 50 dollar Independence Loan receipt, 195x112 mm.

Souvenirs inherited from my grandfather included a 50 dollar bond, signed as a receipt on February 4, 1921, for US \$25.00, in the city of Julfa (Երևան). This document indicated that "the first half of 50 dollar loan, 25 dollars, is received from Mr. Tigran T. Abgarian (Միգրան Երևան). Shapart B. Abdurapetian (Շապարտ Բ. Աբդուրապետյան)"

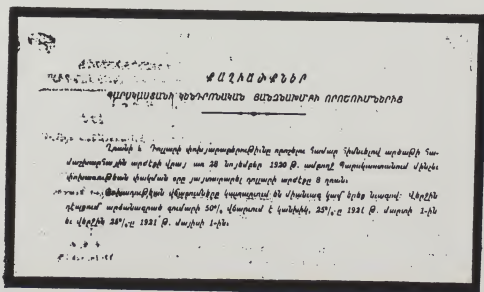

Fig. 2. Armenian Republic 50 dollar Independence Loan receipt, back

In the referenced article a 250 dollar loan (first half and 50%) and 125 dollar loan (second and third payments, each 25%) were described. Note that this receipt is the first half of the loan and very similar in format to the 250 dollar receipt published in 1986.

VAHAGN ARGARIAN
Glendale, California

ARMENIAN NUMISMATIC LITERATURE

15. AGHABATIAN, Hovhannes-Sargis. *Armenians Through Foreign Jumps of Hovhannes-Agha Aghabatian*. Translated into English by John Dolman. Athens: Stokkasti Editions, 1994. 172 pp.

ARMENIA. A well reproduced and generously illustrated book is largely thematic, influenced by Armenian and Soviet art culture. Since the stamps for the short-lived independent Republic of Armenia after the subsequent Armenian SSR were not in themselves extensive, the philatelic content of the book is formed by the numerous USSR stamps with Armenian postal sections and a surprisingly large number of similar issues from other territories worldwide. The thematic approach is confined to stamps only. As well as philatelic coverage, there is a brief introduction to history and a useful map. The book would form a very useful starting point for a genuine wide-ranging thematic approach to the subject of the Armenian people. 100

Reviewed from The London Philatelist, vol. 99 (June 1990), no. 1370, p. 44

Եւ չենք մոռանում ու պատերազարդ գործը ընդհանուր առմամբ թշնամի ժողովրդապետ մերն է Հայաստանին, իր պատմութեան ու ժողովրդին: Կողմնակի չենք մտնում Հայաստանի Հանրապետության և իրեն յարգողով Հայաստանի Հանրապետությունը ճակատագրաբար ընկալելու պատմական, գոյին ֆիզիոլոգիական պարունակը: Ես եմս մեծամասնությունը կազմուած է Հայաստանի հետ կապ ունեցող անհատներով միւլթէտ, որոշմամբով եւ զարմանալիորով աշխարհի տարածքում, ընդունելով նմանորեպէս մեծամասնութիւն թողարկութեւ: Գրքին թեմատիկ մշակմանը սահմանուած է միայն որոշմանը շերտը: Ֆիլատելիստական աստիճանականութեւն, նման, սիրուած է նաև ամփոփ պատմութիւն մը և պիտանի քառուս մը: Հայ ժողովուրդի ենթակայ նկերունկ նկատմամբ, գործը կրնայ ծառայել որովհետեւ իւր պատմութեւնը թեմատիկ Եկեղեցու աշխարհում մը:

- 16 ARMENIA COINS-OF-TRADITION The Armenia 1990 "Centenary" Four-Precious-Metal Proof Set *Coin World*, Vol. XXXI (5 December 1990), No. 1599, p. 75, illus.

The sale of an ARF centenary medal by a Canadian firm is announced. The obverse "Illustration 1: Ararat, the monument commemorating the battle of Sardarabat, 'Armenia' and '1 People Souvenir' are inscribed in Armenian. The reverse depicts the coat of arms of the ARF with the Armenian inscription 'Centenary of the Armenian Revolutionary Federation' and '1890-1990'. The medal is issued in silver (1000 copies), palladium (100), gold (100), and platinum (100). The diameter is 38.45 mm and weighs 31.1 grams.

Յայտարարումն է ՀՅԴ-ի համարմանայ տարեդարձի մեռելին պատկանող: Երեմյա
կոպյա ճանտարարումն է Արարատ Լեռը, «Հայաստան» և «1 Յրջարտան Դուռնի»
արձանագրություններ: Կոնստն փայ ղրոնագումն է ՀՅԴ-ի զինանշանը և
Հայտարարման Հայ Յրդարտարկան Դաշնակցութեան, 1890-1990» արձանագրու
թյուններ: Մեռալ Յրդարտարկանն է արձան (100 օրինակ), արձանիկներ (100 , քանդակ
(100) և պատկեր (100): Տոմարգիտ է 38.45 ԼԵ և կոպե 31.1 ԴՈՒՄ: ԴՈՒՄ: ԴՈՒՄ: ԴՈՒՄ:

- 17 BONNER, Michael. The Mint of Hārīnābād and al-Hārīnīya. 168-171 H. pp. Michael Bonner. *American Journal of Numismatics*, Vol. 1 (1989), pp. 171-193, p. 18.

Abbasid coins struck in the mints of Ḥarrānšāh and al-Ḥarrāniyya (AḤ 166-171) are discussed. The author studies the historical events of this period and advances the opinion that the mint of Ḥarrānšāh was replaced with al-Ḥarrāniyya. The coins were struck with the Persian name Ḥarrānšāh since Khurāsānīs were the most important and most numerous element in the Arab army took part in the jihad against the Byzantines. He places Ḥarrānšāh in eastern Cilicia and concludes that the entire region was less differentiated and considered Arrmīniyah regardless of it was in Armenia or not. Fifteen dirhams and one fals, identified with the subject mints, are catalogued in this article. A list containing more than forty bibliographical reference sources is attached.

Y. T. NERCESSIAN

Specialist in Armenian Coins and Books
8511 Beverly Park Place, Pico Rivera, CA 90660-1920, U.S.A.
ANA ANS ArmNS IBNS RNS SAN

1991

Bulletin No. 14
Supplement C

Coins of Tigranes II The Great (95-55 B.C.)

274. Silver, tetradrachm. Obv.: Bust of Tigranes draped r., clean shaven and wearing ornate five-pointed tiara, edged with pearls. A broad diadem knotted at the back encircles the head and falls downward. Divided drapes cover the ear and the neck. The tiara is adorned with an eight-pointed star flanked by two eagles back to back and with heads turned to each other. Floral design to left and right of eagles. Fillet border. Rev.: Tyche of Antioch, draped and wearing a turreted crown, seated r. on rock, holding a palm branch in her r. hand; at her feet the upper portion of a youthful male nude figure of the river-god Orontes swimming right. Whole within laurel wreath. To r. downward ΒΑΣΙΛΕΥΣ; l. downward ΤΙΓΡΑΝΟΥ. Various field marks. BA20, AR26mm, 15.22 gm, -VF..... 1250.00
275. --, BA21, AR28, 15.38gm, VF/VF+..... 1500.00
276. --, BA23, AR27, 15.60gm, VF+..... 1900.00
277. --, BA29V, AR28, 15.56gm, reverse double struck, -VF..... 1400.00
278. Silver, drachm, similar to the above, but "King of kings" inscription. BA64, AR20, 3.74 gm VF 1795.00

Bank Notes of Armenian Republic (1918-1920)

279. 50 ruble note. Obv.: brown allegorical dragons on the right and left. Rev.: value denomination. 125x80 mm. In Armenian, French, and Russian. Watermarked. Nercessian III.36, Pick S675. UNC..... 20.00
280. --, Same, but -EF..... 13.00
281. 100 rubles. Obv.: Green doves appear in the upper left and the upper right. At the bottom is twin peaked Mt. Ararat. Rev.: Green eagle in the middle. Watermarked. Nercessian, III.37, Pick S676..... 25.00

Books

- A03. ZAKIAN, Kh. A. and SALTICOV, S. A. *Post and Postage Stamps of Armenia, Yerevan, 1988*, 228 pp., illus. in b/w and color, cloth (in Russian, covers 1828 to 1923)..... 20.00
- N48. BERMAN, Ariel. *Islamic Coins*, 154 p., card covers, 1976, 30.00
- A19. H.-S. AGHABATIAN. *Armenia through Postage Stamps*. 136 pp, soft cover, in color, Athens, 1989 35.00
- A20. PETROSIAN, Tigran. *Petrosian's Legacy*, preface by Gary Kasparov, 124 p., card covers, 1990..... 12.00
- A21. TER-GHEVONDIAN, Haik. *Արտաշէսեան արքայատոհմի թագերը և անոնց ծագումը*, Vienna, Mekhitarist Press, 62 p., card covers, 1989..... 16.00
- D06. *Հայաստանի և հարակից լեռների տեղանունների բառարան*, Vol. II (of four volume set), 992 p., cloth bound, Yerevan, 1988 (being sold for Abril Bookstore)..... 45.00

Old Catalogues, FREE

In the past, many of you have requested from our old catalogues. First come first serve, as long as the supply lasts. After December 31, 1991, they will be trashed. One copy of each year per customer/request. Please send self addressed stamped, 9"x12" envelope. The figures in parentheses indicate the amount required for the postage. Please do not request to photocopy out of print catalogues, we do not have a xerox machine. The following *Bulletins* are available: Nos. 2 (29¢), 4 (52), 5 (75), 6 (98), 7 (98), 8 (75), 9 (98), 10 (98), 12 (98).

Wanted

001. *Armenian Encyclopedia*, Vol. 7 (preferably in very good condition).
002. *Ճամանակակից հայոց լեզվի բացատրական բառարան*, Vol. 4 (preferably in very good condition).

SHIPPING EXTRA, CA residents please add 7% sales tax

May 1991

Series I

Volume XVII, No. 4

December 1991

ՀԱՅ	ARMENIAN
ԴՐԱՄԱԳԻՏԱԿԱՆ	NUMISMATIC
ՀԱՆԴԷՍ	JOURNAL

ՀԱՅ ԴՐԱՄԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍ

ARMENIAN NUMISMATIC JOURNAL

Series I

Vol. XVII, No. 4

December 1991

EDITORIAL

Many of you may remember how the early issues of *Armenian Numismatic Journal* were typed on a typewriter. If a page had more than one alphabet, it had to be switched back and forth between two and sometimes three typewriters.

Your editor searched continuously for an instrument which could do typing of all alphabets used in our journal without changing the paper. Obviously, the professional typesetting computers utilized by commercial printers would be perfect. However, their prohibitive cost (with our standards) and wet developing system were a hindrance.

When personal computers and high quality dot matrix printers were capable of typing and printing multilingual documents, your editor noticed the advantages of utilizing them to format and produce the *Armenian Numismatic Journal*. It was a big step forward but not good enough. In spite of the great advantages, the dot matrix quality was not very eye appealing. Nevertheless, since 1987 (except for 1989 when the PZB volume was published) we continued printing the masters of our newsletter on a dot matrix printer. We considered using other peoples' LaserWriter printers or renting one at Kinko's (as we did once). Because of Armenian, Russian, and Greek fonts and formatting problems, this approach did not prove to be very practical.

During our Society's March 23, 1991 meeting, this problem was placed before the Society's Executive Board. Also, the need for a printer/computer to typeset our *Special Publication* series was demonstrated. After a lengthy deliberation, discussing the pros and cons, and taking into consideration recent price reductions on LaserWriter printers, the Executive Board voted in favor of procuring a good quality LaserWriter printer.

The Society purchased a Texas Instruments MicroLaser PS35 printer which can produce documents with 300 dots per inch. The average human eye cannot distinguish the difference between commercially typeset and LaserWriter printed material. The appearance of our journal will improve dramatically. Unfortunately, because of our Society's small membership, the newsletter format must continue.

Four years ago, in an Editorial of *Armenian Numismatic Journal* [Vol. XIII (June 1987), p. 11], we expressed the opinion that with a LaserWriter printer the *Armenian Numismatic Journal* can be transformed into a very attractive professional journal. Yes, we can typeset, format, and produce the masters of a very attractive 6"x9" quarterly journal (32 pages per quarter). We must be cognizant however, that our annual revenues from membership dues are less than one thousand dollars, and we need a minimum of four thousand dollar annually to be able to embark on that project. Certainly, the journal's expenses should be equal or less than annual membership dues.

Y. T. Nercessian

ARMENIAN NUMISMATIC JOURNAL is the quarterly publication of Armenian Numismatic Society, an educational, non-profit organization. Editor, Y. T. Nercessian, 8511 Beverly Park Place, Pico Rivera, California 90660-1920, U. S. A. Associate Editor, W. Gewenian, Corresponding Editors, Levon A. Saryan (Greenfield, WI) and Henry Sarkissian (Yerevan). Non-member subscriptions (individuals and institutions) \$10.00 per year. Back issues available.

LETTERS

The Armenian Society of Greater Kansas City (ASGKS) has prepared a special commemorative Souvenir Card that contains both US and USSR stamps of William Saroyan affixed to the card by black background showgard mounts. The Souvenir Card includes a short biography of Saroyan and his famous statement about the immortality of the Armenian nation. The Souvenir cards, \$5.50 each (postage incl.) can be ordered from ASGKS, P. O. Box 15204, Lenexa, KS 66215.

Armen Youssefi
Lenexa, KS

Harry Vanley is deceased (November 13, 1990). Please remove his name from your mailing list.

Mrs. Harry Vanley
Long Beach, CA

DONATIONS

(Period ending 30 September 1990)

Anonymous Donations.....	5041.95	Nercessian, Y.....	0300.00
Jamgochian, N.....	0050.00	Saryan, L.....	0025.00
Jernukian, A.....	0012.00	Setian, Ch.....	0042.00
Movsessian, G.....	0025.00		

DONATIONS

(Period ending 30 September 1991)

Anonymous Donations.....	0630.00	Mitchell, L. D.....	0005.00
Der Houghasian, H.....	0010.00	Movsessian, G.....	0025.00
Gewenian, W.....	0100.00	Nercessian, Y. T.....	0506.00
Jamgochian, N.....	0050.00	Sarian, L.....	0050.00
Jernukian, A.....	0012.00	Setian, Ch.....	0017.00
Karadian, S.....	0012.00	Terzian, J. M.....	0008.00

MEMBERSHIP DUES

Dear Member,

Our records indicate that your membership dues for 1992 are payable at this time.

Payment of your \$8.00 (\$10 for non-members or subscribers) will insure the uninterrupted delivery *Armenian Numismatic Journal*.

Because of computerized mailing system, each late payment costs the Society extra effort for administration, so prompt payment would be appreciated.

We hope to hear from you soon. If you have any comments please do not hesitate to write a letter to the editor of the *Armenian Numismatic Journal*.

Sincerely,

Yeghia T. Nercessian,
Secretary

HANDWRITTEN SURCHARGED NOTES OF ALEXANDROPOL DISTRICT

By Y. T. Nercessian

Introduction

The First World War came to an end in 1918. In the Republic of Armenia, there was a subdued peace for two years. In 1920, Turkey attacked Armenia, and before the year was over Armenia was Sovietized. Peace returned to Armenia but only under the Soviet domination.

Reconstruction and elimination of the traces of the devastation which took place during the war could now begin in earnest. From 1921 to 1922, one of the projects of the Soviet Armenian government was the reestablishment of the irrigation system which had existed before the war.¹ In October 1922, construction of Shirak canal which was destined to be the first major project in reestablishment of the irrigation network system, and also for the electrification of northwestern Armenia began. Finances were not adequate to complete the construction. To fill the gap, Committee for the Irrigation and Electrification of Alexandropol District (gavar = uezd), in a special appeal, asked the working people of Armenia to contribute to the Shirak water canal construction fund. People from all over Armenia helped not only financially, but also volunteered labor for the construction of this national project.² The construction of the canal was completed in June 1925. Numerous dignitaries, including famous humanitarian Fridtjof Nansen, visited the site to witness the "turning on" of the canal.³

Kumairi was the name of Alexandropol in ancient and medieval periods.⁴ Gradually this name was changed to Gumri. After the Russian occupation (1804) and construction of a fortress (1837), during the reign of Czar Nicholas I (1825-1855), the city was named Alexandropol, in honor of the czar's wife, Alexandra.⁵ In 1924, the name of the city and district was changed to Leninakan.⁶ In 1990, the residents restored the name to Kumairi.

The governmental organization in charge of construction apparently was short of currency. In the absence of check drafting capability or other type of monetary instrument to use as a medium of exchange, 10 ruble Alexandropol-Shirak bank notes⁷ were surcharged by handwriting on the back, converting each note to a 2,500,000 ruble coupon, or note in multiples of 2.5 million rubles.

¹ *Hay zhoghovrdi patmut'yun* [History of the Armenian People], Vol. VII (Yerevan, 1967), pp. 185-86 (in Armenian).

² *Ibid.*

³ *Ibid.*, p. 234; M. V. Arzumanian, *Nansen and Armenia* (Yerevan, 1986), p. 148 (in Armenian).

⁴ *Haykakan sovetakan hanragittaran* [Soviet Armenian Encyclopedia], Vol. IV (Yerevan, 1978), pp. 542-543 (in Armenian).

⁵ *Hay zhoghovrdi patmut'yun* [History of the Armenian People], Vol. V (Yerevan, 1974), pp. 245-253 (in Armenian).

⁶ *Haykakan sovetakan hanragittaran* [Soviet Armenian Encyclopedia], Vol. IV (Yerevan, 1978), p. 552 (in Armenian).

⁷ Y. T. Nercessian, *Bank Notes of Armenia* [hereafter BNA] (Los Angeles, 1988), pp. 55-56, 116-121, pls. 79-83.

Bank Notes

- Obverse:** The bank notes were originally issued by the Public Bank of Shirak (ՇիրԱԿԻ ԲԱՆԿԱՔԱՅԻՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԲԱՆԿ). The value numeral is located in the middle of the panel. The bank notes have been printed with wide and narrow value numerals. The value and denomination are printed on two lines in both languages: Armenian on the left and Russian on the right. Underneath the value, the translation of the Armenian fine print reads, "Payable to the bearer on demand" (Ներկայացնողին կվճարի ըստ պահանջման). Space is provided for the signatures of bank governor (Բանկի կառավարիչ), treasurer (Գանձապահ), and chief accountant (Գլ. հաշվապահ). Similarly, space is allocated to inscribe No. and Serial No. at the left and right sides, respectively. A light violet-blue colored seal, bearing the hammer and sickle in the middle, and an Armenian (outside) and Russian (inside) inscription around it in circular fashion. The inscription reads, "Committee for the Irrigation and Electrification Works of Algavar" (Ալգավադի ոռոգման ու էլեքտրականացման աշխատանք. [անի] Վարչություն = Управление работ по орошению и Электрофик. [ация] Алүезда).⁸ Note that the word Algavar is a compound word meaning Al[exandropoli] gavar or uezd.
- Reverse:** The Russian handwriting and the signatures are in black ink. The angle of strokes indicates that the text and signature belong to two different persons. An initial(s) of approval appears on the right. The translation of the Russian handwriting reads,
 "Pay for 1 [3 or 5] coupon (Платите за 1 куп.)
 Rubles 2,500,000 (Р. 2.500.000)
 Two Million Five Hundred Thousand (Два миллиона пятьсот тысяч)⁹
 August 7 (7/VIII) Signature
- Paper:** The bank notes are printed on common paper which has a faded cream-colored appearance. The four edges of the bank note have turned into a light buff color.
- Date:** The notes bear only the month and the day but not the year. The bank notes issued by the Federation of Socialist Soviet Republics of Transcaucasia¹⁰ and Transcaucasian Socialist Federal Soviet Republic¹¹ were available in 1923 and 1924. In 1921, inflation was not severe enough to require the use of currency in 2.5 million ruble denomination.¹² Therefore, the most likely year for these notes to have been placed in circulation was 1922.

⁸ A study of three recently surfaced specimens enabled the author to reconstruct the correct legend of this seal in the Armenian and Russian languages.

⁹ The author is grateful to Mr. Wartan Gewenian for helping him to read the Russian handwriting on the back of the bank notes.

¹⁰ Y. T. Nercessian, BNA, pp. 78-80, 138-143, pls. 122-162.

¹¹ *Ibid.*, pp. 81-82, 144-146, pls. 163-177.

¹² I would like to express my thanks to Mr. Alexander Abezgauz for providing me the xerox photocopies of both of his bank notes.

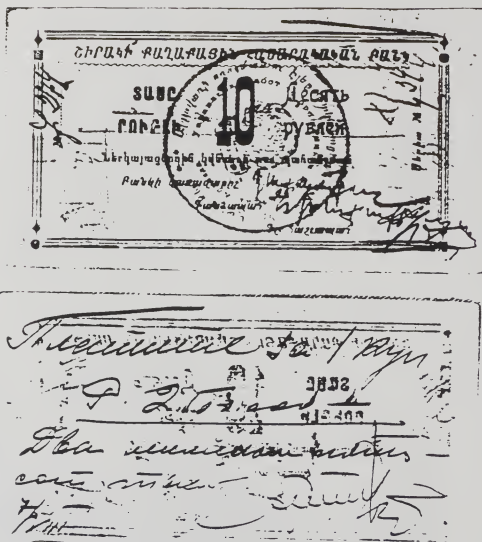

Fig. 1

1. 10 Rubles

Obverse: As described above, and
 Narrow value numerals.
 Ser. 134, No. 274, 108x60 mm.
 Bank governor signature in red.
 Treasurer signature in black.
 Chief accountant signature in black.

Reverse: As described above, and
 Authorized for 1 coupon, 2,500,000 rubles.
 Dated 7/VIII (August 7).
 Initial (resembling *ф*) signed in reddish violet.

Alexander Abezgauz collection

Fig. 2

2. 10 Rubles

Obverse: As described above, and
 Narrow value numerals.
 Ser. and No. missing, 108x60 mm.
 Bank governor signature unsigned.
 Treasurer signature unsigned.
 Chief accountant signature unsigned.

Reverse: As described above, and
 Authorized for 1 coupon, 2,500,000 rubles.
 Perforated "2.5" from the reverse, right on the center.
 Dated 10/8 (August 10).
 Initials unsigned.

Alexander Abezgauz collection

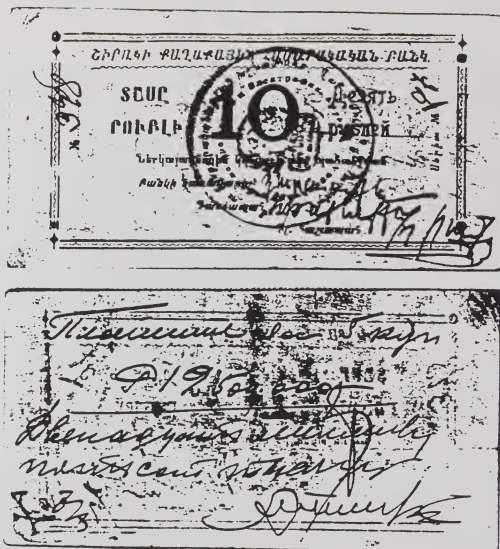

Fig. 3

3. 10 Rubles

Obverse: As described above, and

Wide value numerals. Note that in the Russian word "Десять" the letter "c" is facing left instead of right.

Ser. 2b, No. 398, 112x59 mm.

Bank governor signature in red.

Treasurer signature in black.

Chief accountant signature in black.

Reverse: As described above, and

Authorized for 5 coupons, 12,500,000 rubles.

Двенадцать миллионов пятьсот тысяч (Twelve Million Five Hundred Thousand).

Dated 7/VII (July 7).

Initials (resembling "&P") signed in reddish violet.

Y. T. Nercessian collection

ԱՆԷՔՍԱՆԴՐՈՂՈՒ ԸՐՁԱՆԻ ՄԱԿԱԳՐՈՒՄԻ ԴՐԱՄԱՆԻՇՆԵՐԸ
(Ամփոփում)

Ըստ երևոյթի, Ժիրակի ջրանցքի շինութեան ընթացքին, ղեկավարող կազմակերպութիւնը իր տրամադրութեան ներքեւ չուներ անհրաժեշտ եղող գումարը, մասնակարարելու համար հարկ եղած գնումները: Այս պատճառաւ, Ալեքսանդրոպոլ-Ժիրակի 10 ուրլինոց դրամանիշները մակագրուած են, ետևը ձեռագիր գրելով և դրամանիշը փոխելով 2,500,000 ուրլի կամ անխի բարձր արժեքով կտրոնի մը:

Դրամանիշը նախապէս թողարկուած է ԺԻՐԱԿԻ ԲԱՂԱՔԱՅԻՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԲԱՆԿ հիմնարկի կողմէ: Արժեհիշը տպուած է թղթադրամին մէջտեղը: Թղթադրամները թողարկուած են լայն ու նեղ արժեհիշներով, գոր տպուած է երկու լեզուով՝ հայերէնը ձախին և ռուսերէնը աջին: Արժեհիշին տակը հայերէն տպուած է՝ «Ներկայացնողին կվճարի ըստ պահանջման»: Միջոց տրամադրուած է «Բանկի կառավարիչ»ի, «Գանձապահ»ի, և «Գլ. հաշիւապահ»ի ստորագրութեանց համար: Նմանապէս միջոց տրամադրուած է ձախին թիւը և աջին սերիան արձանագրելու համար: Մանիշակազդը-կապուտակ գոյնով կնիք մը, մէջտեղը ունենալով մտքը մանգաղը, կտրուած է թղթադրամին վրայ: Վերջերս յայտնաբերուած երեք թղթադրամ նմուշները ջնջելով կարելի եղաւ կազմել լրիւ ռուսերէն ու հայերէն խորագրութիւնները: Կնիքին մէջ շրջագիր ռուսերէն (ներս) և հայերէն (դուրս) արձանագրուած է «Ալգալառի ոռոգման ու էլեքտրականացման աշխատանք-ների» Վարչութիւն = Управление работ по орошению и Электрофикация) Աղբջգ: Ալգալառ քաղաքիւր բաղը կազմուած է Ալեքսանդրոպոլ) և գալառ քառերէն:

Թղթադրամի ետևի արձանագրութիւնն ու ստորագրութիւնները ռուսերէն լեզուով և սև մելանով են: Արձանագրութիւնը և ստորագրութիւնը կը պատկանին նոյն անձին: Ռուսերէն թարգմանութիւնն է «Վճարէ 1 (3 կամ 5) կտրոնի համար 2,500,000 ուրլի»:

Թղթադրամները տպուած են սովորական թուղթի վրայ և տարիներու ընթացքին քիչ մը դեղնած և գունատելու սկսած են:

Դրամանիշներու վրան արձանագրուած է ամիսն ու օրը թայց ոչ տարեթիւը: Մեծաքանակ թղթադրամներ, տպուած Անդրկովկասեան Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետութիւնների Ֆեդերատի Միութեան կողմէ, 1923 թ., և Անդրկովկասեան Սոցիալիստական Ֆեդերատի Խորհրդային Հանրապետութեան կողմէ, 1924 թ., գոյութիւն ունէին: Իսկ 1921 թ. ալ Հայաստանի Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետութեան թղթադրամները տակաւին շատ չէին արժեքագրուած միլիոննոց ուրլի գործածելու համար, այլ արժեքագրկութիւն սկսաւ 1922 տարիին երբ 1 և 5 միլլիոն ուրլի թղթադրամներ թողարկուեցան: Ուրեմն, շատ հաւանաբար, Ալեքսանդրոպոլ-Ժիրակի մակագրուած թղթադրամները շրջանառութեան մէջ դրուեցան 1922 տարուայ ընթացքին երբ Ժիրակի ջրանցքի շինութիւնը սկսաւ:

Բնուած երեք դրամանիշները մակագրուած են՝ 1) 1 կտրոնի համար (2.5 միլլիոն ուրլի), 7/VIII. 2) 1 կտրոնի համար (2.5 միլլիոն ուրլի), 10/8. 3) 5 կտրոնի համար (12.5 միլլիոն ուրլի), 7/VII:

Ե. Թ. ՆԵՐՍԷՍՅԱՆ
Փիքօ Ռիվերա, Բալիֆորնիա

A NEW A.R.F. CENTENNIAL MEDALLION

By Levon A. Saryan, Ph. D.

The year 1990 marks the one hundredth anniversary of the founding of the Armenian Revolutionary Federation. To commemorate this important event, various commemorative medallions have been released. A set of three types struck in silver and gold in California has been previously described.¹ A second type, made in Canada, is reported here.²

Historical Background

The A.R.F. was established in the Caucasus in 1890 with the purpose of extending basic human rights to Armenians living in the Ottoman Turkish Empire. It played a major role in the establishment of the independent Armenian Republic (May 28, 1918), and in the liquidation of the authors of the 1915 genocide of the Armenians. For one century, the A.R.F. has consistently advocated the causes of justice and liberation for the Armenian people.

In recent decades, the A.R.F., with its sister organizations and institutions (Hairenik Press, Armenian Youth Federation, Armenian Relief Society, Hamazkain Cultural Society, Armenian Athletic General Union, College Armenien Nishan Palandjian, and numerous others), has actively participated in Armenian community life in many countries. Although it was for decades banned from activity in the homeland, since August of 1990 the A.R.F. has maintained an official organizational presence in the Armenia, and through its various bodies and sister organizations is playing an important part in the rebuilding of the country.

The Medallions

A strictly limited ("total and final") edition of one troy ounce proof finish, reeded edge medallions of a single design type has been struck in 0.999 fine silver (1000 examples), 0.999 palladium (100 examples), 0.999 gold (100 examples), and 0.999 platinum (100 examples). Each medallion measures 38.45 mm in diameter, with the thickness thus varying according to the density of the metal. Two examples of the silver medallion (in the author's collection) weigh 31.90 and 32.11 grams.

The striking of the medallion was sponsored jointly by the A.R.F. Central Committee of Canada and Monnaies Serge Huard Coins. Initially, an issue marking the 75th anniversary of the 1915 genocide was contemplated, but since time was short a commemorative marking the A.R.F. centennial was selected. Technical advice and coordination of the project was the responsibility of Dr. Jirair Basmadjian; the design and plasters were executed by noted French-Canadian artist Robert Ayotte, using

¹ For additional details, see Levon A. Saryan, "Centennial Medallions of the Armenian Revolutionary Federation: 1890-1990," *Armenian Numismatic Journal*, series I, Vol. XVI (March 1990), No. 1, pp. 5-9.

² A full-page sale announcement appeared in *Coin World*, Vol. 31 (December 5, 1990), No. 1599, p. 75, from which the illustrations published here were obtained. Details concerning the creation and striking of the medallion were obtained from this source, and also from Montreal residents Dr. Jirair Basmadjian (telephone conversation, January 14, 1991) and Marcelle Trudel of Armenia Coins-of-Tradition (letter dated January 18, 1991), both of whom kindly responded to inquiries by this writer.

themes suggested by the Armenians. The medallion was minted in October 1990 at Pressed Metal Products, Vancouver, British Columbia. The issue is being offered for sale by "Armenia Coins-of-Tradition," B. P. 412, Succ. P.A.T., Montreal, Quebec H1B 5K3, and by the A.R.F. Central Committee of Canada, 3401 Oliver Asselin, Montreal, Quebec H4J 1L5. Issue prices for the medallions in U.S. currency are: silver \$39, palladium \$295, gold \$650, and platinum \$750. A complete set in four metals is available for \$1700. An announcement appearing in *Hairenik* adds that a very limited number of uniface examples were struck in silver for presentation purposes.³

Obverse: The obverse depicts the twin peaks of Mt. Ararat with bell tower of the memorial to the Battle of Sardarapat in the foreground. The battle, fought under A.R.F. leadership in late May of 1918, led to the establishment of the Republic of Armenia. The inscription reads above, in Armenian characters, "ՀԱՅԱՍՏԱՆ" (Armenia) and, in exergue, the denomination "1 ՅԻՇԱՍԱԿ ՌՈՒՐԻՒ" (One Memorial Ruble). Initials of the designer (ՐԱ=ՐԱ) in smaller Armenian characters appear to left beneath the mountain. A character resembling the figure 8 (Armenian letter ծ=Ts' ?) appears to right.

Reverse: The reverse shows the coat of arms of the Armenian Revolutionary Federation, held aloft by a clenched fist. The insignia is composed of a flag, a spade, a dagger, and a quill, signifying the mission and methods of the organization. The inscription, in Armenian, reads clockwise "ՀԱՐԻՐԻՐԱՄԵԱԿ ՀԱՅ ՅԵՂԱՓՈՒՍԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ" (Centennial of the Armenian Revolutionary Federation), and along the bottom the dates "1890-1990" appear. The smaller characters appear, as on the obverse, to the lower left and right respectively.

Հ.Բ.Դ.-Ի ՀԱՐԻՐԻՐԱՄԵԱԿԻՆ ՆՈՐ ՄԵԴԱԼԸ

[Ամփոփում]

Գանատալի մէջ կերտուած, Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան հարումանակին նուիրուած մեդալ մը ընծայուեցաւ հայ ժողովուրդին Այս մեդալէն թողարկուեցաւ 1000 օրինակ գումարածաթէ և խրաքանչիւր պատշաճիմէ, ունիւն, պատշիւն՝ 100-ական օրինակ:

Մեդալի երեսին վրայ դրուագուած են Արարատ լեւոր և Սարդարապատի յուշարձանը, զոր կը յաւերժացնէ Հ.Բ.Դ.-ի դիվանաւարութեան ներքև տեղի ունեցած կռիւները 1918 թ. Մայիս ամսու վերջերուն: Վերի խրագրութիւնն է «ՀԱՅԱՍՏԱՆ», վարը՝ «1 ՅԻՇԱՍԱԿ ՌՈՒՐԻՒ»: Իսկ մեդալի ետին պատկերուած է Հ.Բ.Դ.-ի գինանշանը: Շրջագրութիւնն է «ՀԱՐԻՐԻՐԱՄԵԱԿ ՀԱՅ ՅԵՂԱՓՈՒՍԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ 1890-1990»:

Մեդալը կերտած է Գանատալի Բուլքիւտ Այտա արուեստագէտը, որու սկզբնատառերը «ՐԱ» կը նշմարուին դաշտին մէջ:

Լեւոն Ա. Սարգսյան

³ *Hairenik* (daily), Vol. 92 (March 12, 1991), No. 44080, p. 8 (in Armenian).

A RARE COPPER COIN OF BARON ROUPEN II (1175-1187) OF CILICIAN ARMENIA

By Paul Z. Bedoukian, Ph. D.

The coinage of Cilician Armenia has been the subject of many studies in the past forty years, as evidenced by the number of publications.¹

In the revised edition of the author's book,² 2249 varieties of coins of this period were listed. Only four types, however, were assigned to the four Armenian barons who ruled over Cilician Armenia during the early period of the Roupenian dynasty (1080-1193). Twenty-five baronial specimens were mentioned in the text, of which ten belonged to Levon II. Levon became the first king of Cilician Armenia in 1198, and as King Levon I, he issued a range of coins in gold, silver, and copper.

The paucity of specimens from the period of the barons can be attributed to the fact that the struggling mountain rulers had limited means of issuing coins, and that the survival rate of the coinage was very low because the pieces were all struck in copper.

In an article published in the *Museum Notes* of the American Numismatic Society, a full account of the existing baronial coins has been given.³

A recording was made of all the specimens known to be in European museums and in private collections, but because of the extremely poor conditions of the coins, a full and accurate reading of the legends could not be made and does not appear in the literature.

To this list must be added two specimens of No. 2, formerly in Mme. Kapamadjji's collection in Paris, an example of No. 2a in the Moscow Historical Museum. Several other coppers of Baron Levon II have surfaced recently in sales catalogues, but their present whereabouts are unknown. Several other specimens are in the collections of the members of the Armenian Numismatic Society.

In the author's *Coinage of Cilician Armenia* published in 1979, three copper coins of Roupen II are listed, two of which are illustrated. These coins are similar to the one being discussed in this article. They are entirely different in style from the coins issued by the earlier barons of Armenia.

The better condition of the present specimen makes it clear that previous interpretations of the obverse were incorrect. A more convincing legend is being offered, at this time.

Alishan,⁴ in his monumental work, *Sissouan*, presented a drawing of a coin of this type with the obverse legend: ՇՈՐՀԱԻԲՆ ԱՅ Է. His illustration, however, showed only the first letters, the balance being illegible. In surmising the legend, Alishan added a

¹ Y. T. Nersessian, *Armenian Numismatic Bibliography and Literature* (Los Angeles, 1984), pp. 381-466, Nos. 823-972.

² P. Z. Bedoukian, *Coinage of Cilician Armenia* (New York, 1963; revised edition, (Danbury, CT, 1979; Armenian edition, Vienna, 1963).

³ P. Z. Bedoukian, "Coins of the Baronial Period of Cilician Armenia (1080-1198)," *American Numismatic Society Museum Notes*, Vol. XII (1966), pp. 139-145; also in author's *Selected Numismatic Studies* (Los Angeles, 1981), pp. 95-101.

⁴ L. Alishan, *Sissouan* (Venice, 1885), p. 378 (in Armenian).

letter which is absent from our specimen. Moreover, he made no attempt to read the partially visible legend on the reverse (see Fig. 1).

Basmadjian,⁵ in his well-known treatise on the *Numismatique générale de l'Arménie* copied Alishan's illustrations, and by combining the visible obverse and reverse legends, arrived at a reading now unacceptable to this author.

The beginning and ending of the obverse legend of our coin are clearly legible. Combining the legible letters of published specimens with those on the coin under discussion, the obverse reading of the legend is: ՇՆՈՐՀԱԻԹԽ ԱՅԻ.

Of course, should other specimens turn up with a complete legend, this interpretation too, may have to be modified.

Coin No.	Ruler	Location	Wt (gm)
1, 2, 3, 4.	Roupen I (1080-1095) ⁶	3 in writer's collection	3.43
		(1, 2, 4)	2.40
		1 in Guevrekian coll. (3)	2.24
		1 in Mekhitarist Museum, Vienna	3.64
5, 6.	Gosdantin I (1095-1099) Toros I (1099-1121)	No known specimens	0.75
		1 in writer's collection	
		1 in Mekhitarist Museum, Vienna	
7, 8.	Levon I (1129-1137) Toros II (1145-1169)	No known specimens	1.25
		2 in writer's collection	
			1.30
9.	Mleh (1170-1175) Roupen II (1175-1187)	No known specimens	
		1 in Mekhitarist Museum, Venice	
		14 known specimens	
10.	Levon II (1187-1198)	2 in writer's collection	2.65
			2.60
		2 in Mekhitarist Museum, Vienna	3.70
		1 in Mekhitarist Museum, Venice	
		2 in A. Donabedian coll., Beirut	
		1 in Mardikian Museum, Beirut	
		1 in Nubarian Library, Paris	
		2 in Bibliothèque Nationale, Paris	
		1 in State Museum, Erevan	
		1 in J. Guevrekian coll., New York	
		1 in H. Der Ghazarian coll. (lost)	

Interpretation on the basis of the characters which can be deciphered:

Obv.: Castle ՈՌՈՒԹԻՆ ՈՐԻՒԻ ՍՏԵՓԱՆԷԻ (Roupen, son of Stephen).

Rev.: Cross ԽԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ԱՅ Ի (by the power of God).

Admittedly, much of this interpretation is conjecture, but the obverse legend appears on the coinage of Roupen's successor (his brother, Levon II), and the reverse legend occurs on numerous coins issued at a later date.

Roupen II retired to a monastery in 1187. Levon II was perhaps the most capable and ambitious of all the Roupenian barons. The Armenians were now masters of Cilicia and during the Third Crusade were in a position to assist the Crusaders in their wars against

⁵ K. J. Basmadjian, *Numismatique générale de l'Arménie* (Venice, 1936), p. 138 (in Armenian).

⁶ P. Z. Bedoukian, "Coinage of Roupen I (1080-1095) (The First Ruler of Cilician Armenia)," *Handes Amsorya*, Vol. CV (1991), pp. 123-136.

the Saracens. Levon's goal to establish a kingdom was finally achieved when he was crowned Levon I in Tarsus on January 6, 1198. The coronation took place in the presence of the head of the Armenian Church.

It should be noted that in the period that baron Roupen II ruled (A.D. 1175-1197), the Crusader princes in the Near East were also striking coins. There is some relationship in style between the Armenian coins and the Crusader coins. They both share a common feature—the presence of a castle gate or a tower on the reverse.⁷

The three Crusader kings of Jerusalem, Baldwin I (1118-1131), Baldwin II (1142-1162), and Baldwin III (1173-1185) struck copper coins showing a fortified tower or a squarish gate. Very similar designs are seen on the coins of Reynald of Sidon (circa 1187) and John of Ibelin (1160-1236) of Beirut. The castle gate is also found on some of the coins of Tripoli at a later date. Guy de Lusignan (1186-1192), the successor of Baldwin III, struck coins showing the cupola of a temple on the reverse.⁸

The coins of Roupen II (1175-187) depict a cupola or a domed roof (see Fig. 2); a variation of this design appears on the coins of Guy de Lusignan whose rule began just before Roupen's death.

The specimen under discussion weighs 1.45 grams, but has a piece broken off. The complete coin would probably weigh about 1.60 grams. The obverse-reverse relationship is 90 degrees counterclockwise.

The reverse of the coin shows a cross pattee with rays or lines in all four quarters. There is a close relationship in the design to the coins of the contemporary Baldwins of Jerusalem and John of Obelin of Beirut. The legend is again incomplete, but the five letters on the reverse are visible and confirm the following reading: ՌԱՐՈՂՈՒԹԻՐ Ն ԱՅ Է.

In view of the fact that copper coins of Armenian origin were found among early Crusader coins, it is highly probable that both were in circulation at the same time.⁹

ԿԻԼԻԿԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՌՈՒԲԵՆ Բ ԻՇԽԱՆԻ (1175-1187) ՄԻ ՀԱԶՈՒԱԳԻԻՏ ՊՂՆՁԵԱՅ ԴՐԱՄԸ [Ամփոփում]

Հ. Ղ. Ալիշան Սիսուանի մեջ տպեց Ռուբեն Բ իշխանի վերագրած աղճճեայ դրամ մը: Ալիշան տառ մը աւելցուց դրամի շրջագրութեան վրայ և չփորձեց կարդալ ետևի խորագրութիւնը: Կ. Բասմաջեան Հայկական ընդհանուր դրամագիտութիւն գրքին մէջ, վերաստպեց Ալիշանի նկարը, աւելցուց բեկողմի ճշմարեւի տառերը և տպեց իր վերծանումը, զոր այս հեղինակին ընդունելի չէ:

Խորագրութեան վերծանումը ըստ դրամին վրայի տառերուն.

Ակողմ. Բեդդ [ՌՈՒԲԱ]ԷՆ ՈՐ[ԴԻ] ՍՏԵՓԱՆԷԻՏ:
Բեկողմ. Խաչ ՌԱՐՈՂՈՒԹԻՐ Ն ԱՅ Է:

Թերևս այս վերծանումն ալ կրնայ ենթադրութիւն նկատուիլ: Բայց ակողմի խորագրութիւնը կը ճշմարտի իրեն յաջորդող և իր եղբոր Լևոն Բ-ի դրամին վրայ. իսկ բեկողմինը՝ կը ճշմարտի աւելի ուշ տպուած բազմաթիւ Կիլիկեան դրամներու վրայ:

ԶԱՐԵՀ ՊՏՈՒԿԵԱՆ

⁷ R. Pesant, "Comments on a Rare Coin of Roupen II (1175-1187)," *Armenian Numismatic Journal*, Ser. I, Vol. XV (1989), pp. 67-72.

⁸ G. Schlumberger, *Numismatique de l'Orient Latin* (Paris, 1895).

⁹ Another copper coin having the same design as that of Roupen II under discussion, is in the author's collection (see Fig. 3). The condition of the coin does not allow a reading of the legend but several letters seen are obviously Armenian. This specimen weighs 1.48 grams.

Fig. 1. Drawing of Roupén II coin (in Alishan and Basmadjian)

Fig. 2. Photo of Coin of Roupén II

Fig. 3. Photo of a coin of Roupén II (?)

ARMENIAN NUMISMATIC LITERATURE

21 ARESHYA, G. Patmut'yun [History] - Պատմություն, գրեց՝ Գ. Արեշյա. Haykakan sovetakan hanragitaran. Yerevan: Academy of Sciences of Armenian SSR, 1987, Vol. [XIII] Sovetakan Hayastan, p. 90, illus. In Armenian.

A bronze medallion is illustrated as a representative metallic work of Ijevan, Armenia, manufactured in second millennium before Christ. YIN

Լնծալուած է բրոնզեայ մեդալիոն մը, իբրև մետաղագործութեան նմուշ մը Իջևանէն, Հայաստան, պատրաստուած՝ Բ հազարամեակի մէջ նախ քան զԲրիստոսը: ԵԹՆ

22 ARMENPRESS. Hushadram matenadaranı patkerov [Commemorative Coin with the Picture of Matenadaran] - Յուշադրամ մատենադարանի պատկերով. Asbarez, Vol. LXXXII (14 November 1990), No. 8893, p. 4. In Armenian.

A 5 ruble coin with the picture of Yerevan Matenadaran is issued. The obverse shows the coat of arms of the USSR, "1990" and the value. The reverse depicts the building of Matenadaran (Institute of ancient manuscripts), the letters of Armenian alphabet, "Yerevan", and "1959," the date when the building of Matenadaran was constructed. The coin is made of copper-nickel alloy and the diameter is 35 mm. YIN

Թողարկուած է Երևանի Մատենադարանին նկարով 5 ռուբլինոց շքադրամ մը: Դրամի երեսին վրայ պատկերուած է Պորհրդային Միութեան դերը, «1990» և արժէնիշը: Կոնակին վրայ դրուագուած է Մատենադարանի պատկերը, հայերէն այբուբենի տառերը, «Երևան» և «1959», մատենադարանի շինութեան տարեթիւը: Դրամը պատրաստուած է պղինձի և նիկելի խառնուրդով ու արմազին է 35 մմ: ԵԹՆ

23 ARMENPRESS. Matenadaranı patkerov hushadram [Commemorative Coin with the Picture of Matenadaran] - Մատենադարանի պատկերով յուշադրամ. Asbarez, Vol. LXXXII (27 November 1990), No. 8900, p. 4. In Armenian.

See abstract of No. 22.

24 ASBAREZ. Hraparakı vray en H.Y.D. 100ameakin nıruats hushadramner [A.R.F. Centennial Medals are Released] - Հրապարակի վրայ են Հ.Յ.Դ. 100ամեակին նուիրուած յուշադրամներ. Asbarez, Vol. LXXXIII (Thursday, 17 January 1991), No. 8935, p. 7, illus. In Armenian.

See abstract of No. 16.

25 ASBAREZ. Commemorative Coins issued. Asbarez, English Weekly section, Vol. LXXXIII (Saturday, 19 January 1991), No. 8932 [8937?], p. 97, illus.

See abstract of No. 16.

26 BEDOUKIAN, Paul Z. Coinage of Roupen I (1080-1095), [The First Ruler of Cilician Armenia], by Paul Bedoukian, *Handes Amsorya*, Vol. CV (January-December 1991), pp. 123-126, illus. Armenian summary.

Bedoukian gives an historical background to the formation of Roupenian dynasty, founded by Baron Roupen I (1080-1095). A small hoard of copper coins prompted an investigation to determine their attribution. Based on the study of several pieces, it was possible to read the legends with reasonable degree of accuracy and assign the coins to Roupen I. Heretofore, similar coins had been tentatively attributed to Prince Gosdantin I (1095-1099). YIN

Պոսուկեան պատմական ակնարկ մը կու տայ Ռուբենեան հարստութեան կազմուելուն, հիմնադրուած՝ Ռուբէն իշխանի կողմէ (1080-1095): Այս դրամներէն փոքր դրամադիւտ մը հրահրած է հետազոտութիւն մը իրենց վերագրումը որոշելու համար: Հիմնուած որոշ մի քանի կտորներու քննութեան վրայ, կարելի եղած է կարգաւ խորագրերը ըստական ճշդութեամբ և վերագրել դրամները Ռուբէն Ա-ին Ժարդ նման դրամներ տրուած էին իշխան Կոստանդին Ա-ին (1095-1099): ԵԹՆ

27 DONABEDIAN, A. H. M. Artawazd III Artashesian dramahatut'wne [The Coins of Artavasdes III] - Արտավազդ Գ. Արտաշէսեանի դրամահատութիւնը, գրեց՝ Ասպետ Յ. Տօնապետեան. *Haigazian Armenological Review*, Vol. X (1982-1984), pp. 193-202, 3 pls. In Armenian with English summary.

In a prior article, the author had attributed an Artaxiad copper coin with reservation to King Artaxias I (189-163 B.C.). On the reverse of this coin is an eagle perched on the top of a mountain. Due to the discovery of four new specimens and a decade of numismatic research, the author was able to read the correct and complete "APTAYAZΔOY" inscription on this type coin. By comparing with the coins of kings Artavasdes II, III, IV and by process of elimination, Donabedian concludes that the subject copper coin should be attributed to King Artavasdes III (5-2 B.C.). YTN

Նախկին յօդուածի մը մէջ, հեղինակը վերապահութեամբ Արտաշէս Ա արքային (189-163 Ն.Ք.) վերադրած էր Արտաշէսեան պղնձեայ դրամ մը. Այս դրամի կոնակին վրայ պատկերուած է լիւրան զազաթին թառած արծիւ մը. Հիմնուած չորս նորագիտ. դրամներու և տասնեակի մը հետազոտութեանց վրայ, հեղինակը յաջողութեամբ կը վերծանէ լրիւ և ամբողջ «ԱՐՏԱԻԱՅԴՈՒ» խորաբուրձիւնը դրամին վրայէն: Բաղդաստելով Արտավազդ Բ, Գ, Դ թագաւորներու դրամներուն հետ և մեկուսացման եղանակով, Տօնապետեան կեդրակցեցէ թէ ինչորոյ աւարկայ պղնձայ դրամը պէտք է վերադրուի արտավազդ Գ արքային (5-2 Ն.Ք.): ԵԹՆ

28 KASSOUNY, Yervant H. Ruben III (1175-1187) ew ir ktake [Roupen III (1175-1187) and His Will] - Ռուբէն Գ. (1175-1187) եւ իր կտակը, գրեց՝ Երուանդ Հ. Քասունի. *Haigazian Armenological Review*, Vol. X (1982-1984), pp. 111-162. In Armenian with English summary.

Based on primary and secondary historical sources, the author makes a strong case that Prince Roupen (1175-1187) of the Cilician Armenian baronial period is Prince Roupen the third and not the second. Additionally, he reprints the portion relating to Prince Roupen from Paul Bedoukian's essay on the "Coins of the Baronial Period of Cilician Armenia (1080-1198)." YIN

Հիմնուած նախնական ու արդի պատմական աղբիւրներու վրայ, հեղինակը համոզիչ կերպով կ'ապացուցուցէ, թէ Հայկական իշխիկիւղ իշխանապետութեան Ռուբէնը (1175-1187) իշխան Ռուբէն երրորդն է և ոչ թէ երրորդը. Ինչպէս նաև ինք կը վերապէ՛ Զաքարիա Պողոսեանի «Ռուբենեան իշխաններու դրամները» յօդուածէն Ռուբէնի պատկանող հատուածը: ԵԹՆ

29 KHANZADIAN, E. Jrahovit - Զրահովիտ, գրեց՝ Է. Խանզադյան. *Haykakan sovetakan hanragitaran*. Yerevan: Academy of Sciences of Armenian SSR, 1983, Vol. IX, pp. 528-529, illus. In Armenian.

Copper coins belonging to the seventeenth to eighteenth century, excavated in Jrahovit, are mentioned during a general description of this village. YIN

Զրահովիտ գիւղի ընդհանուր նկարագրութեան առթիւ, յիշուած են հոն պեղուած ԺԷ-ԺԸ դդ. պատկանող պղնձեայ դրամները: ԵԹՆ

30 SAMUELIAN, Vahe. Pahpanenk' hayk. p'ark'i nmoys me [Let us Preserve a Specimen of Armenian Glory] - Պահպանենք հայկ. փառքի նմուշ մը, գրեց՝ Ջ. Zartontk, (10 November 1988), illus. In Armenian.

The announcement seeks a philanthropist to purchase a copper coin of Artaxias I and donate it to the Museum of Armenia. YTN

Թագաւորութիւնը կը փափաքի գտնել բարերար մը որ գնէ Արտաշէս Ա-ի պղնձեայ դրամը և նուիրէ զայն Հայաստանի թանգարանին: ԵԹՆ

31 SARKISSIAN, Henry V. Dramagitut'yun [Numismatics] - Դրամագիտութիւն, գրեց՝ Հ. Սարգսյան. *Haykakan sovetakan hanragitaran*. Yerevan: Academy of Sciences of Armenian SSR, 1987, Vol. [XIII] *Sovetakan Hayastan*, pp. 348-349. In Armenian.

A summarized history of Armenian numismatics, from the seventeenth century to modern days, is chronicled. The names of prominent Armenian numismatists, Armenian Numismatic Society and its *Journal* and its *Special Publication* series are mentioned. YIN

Պատմագրուած է հայ դրամագիտութեան ամփոփ պատմութիւնը ԺԷ դ. մինչև մեր արդի օրերը: Յիշուած են հայնաւոր հայ դրամագետները, Հայ Դրամագիտական Ընկերակցութիւնը և իր Հանդէսն ու մատենաշարը: ԵԹՆ

OUTLINE AND RARITY OF ARTAXIAD ARMENIAN COINS

Zariadres (?-189 B.C.)			Artavasdes II (56-34 B.C.)	
AE Forgery, Thunderbolt between two lines			AR 4drchm, Quadriga to l.	10R
Artaxias I (189-160 B.C.)	*		AR drchm, Quadriga to l.	7R
Artavasdes I (160-123 B.C.)	*		AE 2 ch, Nike advancing to l.	7R
Tigranes I (123-96 B.C.)			AE 3 ch, King's figure stg to l.	8R
AE 2 and 1 chalcos (ch), Tree or branch	8R		AE 4 ch, King's figure stg to l., fm A on obv.	7R
AE 2 ch, Zeus Nicephorus std to l.	9R		AE 4 ch, Branch or head of wheat	9R
AE 4, 2, and 1 ch, Figure standing to r.	8R		Roman Occupation (34-31 B.C.)	
AE 2 ch, Nike standing and holding wreath	8R		Artaxias II (30-20 B.C.)	
AE 2 ch, Nike wings up, holding palm-branch	9R		AE 2 ch, Nike standing to r.	7R
Tigranes II (95-56 B.C.)			Tigranes III (20-8 B.C.)	
AR 4drchm, Tyche std r., "King of Kings" inscr.	9R		AR drchm, Bearded figure standing to l.	10R
AR 4drchm, Tyche std to r., "King" inscr.	3R		AE 4 and 2 ch, Eagle standing to l.	8R
AR 4drchm, Tyche std to l. (Damascus mint)	10R		AE 1 ch, Warrior standing to r.	9R
AR drchm, Tyche std to r., "King of Kings" inscr.	4R		AE 2 ch, Horse to l. with foreleg raised	8R
AR drchm, Tyche std to r., "King" inscr.	9R		AE 2 ch, Half horse prancing to l.	9R
AR drchm, Elephant to r.	10R		AE 4 and 2 ch, King driving biga to l.	8R
AR drchm, Tyche std r., w/o River god Orontes	10R		AE 1 ch, Thunderbolt bound with fillet	9R
AR drchm, Horse to l.	10R		AE 4 ch, Elephant to l. with trunk down	8R
AE 4drchm, Tyche std to r.	10R		AE 1 ch, Nike advancing to l., arms down	9R
AE 4, 2 ch, Tyche std to r., no field mark (fm)	4R		AE 1 ch, Nike advancing to r., hands upraised	8R
AE 4 ch, Tyche std to r., fm T	4R		AE 1 ch, Lion's head to l.	9R
AE 4 ch, Tyche std to r., fm T, A	8R		Tigranes IV (8-5 B.C.)	
AE 4 ch, Tyche std to r., fm Δ, H, A	7R		AE 2 ch, Victory stg to r.	8R
AE 4 and 2 ch, Tyche std to r., fm T, A	8R		AE 1 ch, Winged Victory to r. w/uplifted arms	8R
AE 4 ch, Tyche std to r., "King" inscription	8R		AE 2, 1 ch, Elephant walking to l w/trunk up	8R
AE 4 ch, Tyche std to l., (Damascus) fm 	10R		AE 2 ch, Elephant's head with trunk up	8R
AE 4, 1 ch, Tyche std to l., (Dam.) fm ΘE, O, ♀	7R		AE 4 and 2 ch, Heracles (Yahagn) stg	8R
AE 4 ch, Tyche std to l., (Dam.) fm N	9R		AE 1 ch, Eagle stg to r. and facing serpent	8R
AE 2 ch, Tyche std to l., (Dam.) fm P	9R		AE 1 ch, Eagle stg to left and facing serpent	8R
AE 2 and 1 ch, Heracles (Yahagn) stg, no fm T	8R		AE 1 ch, Tree or branch	9R
AE 2, 1 ch, Heracles (Yahagn) stg, fm T, A	8R		AE 1 ch, Tree or branch, fm A on obverse	10R
AE 1 ch, Cornucoplae to r., fm A	6R		AE 1 ch, Club and double axe	10R
AE 1 ch, Cornucoplae to l., fm Δ, H	7R		AE 1 ch, Zeus std to l.	10R
AE 1/2 ch, Head of wheat, no fm	8R		Artavasdes III (5-2 B.C.)	
AE 4 ch, Nike advancing to l., no fm	7R		AE 4 and 2 ch, Figure stg to left	8R
AE 4 ch, Nike advancing to l., fm Δ, H, M	5R		Tigranes IV and Erato, Jugate (2 B.C.-A.D. 1)	
AE 4 ch, Nike advancing to l., fm Δ, M	8R		AE 4 ch, Fortune std to left on throne	8R
AE 4, 2 ch, Nike advancing to l., fm A on obv.	5R		AE 2 ch, Front half of prancing horse to r.	10R
AE 1/2 ch, Victory stg w/arms raised, no fm	10R		Artavasdes IV (A.D. 4-6)	
AE 2 ch, Palm-branch, fm Δ, H, M or H, M	7R		AR denarius, Head of Augustus to r. laureate	9R
AE 1 ch, Tripod, no fm	8R		AE 4 ch, Head of Augustus to left	10R
AE 4 ch, Elephant to r., fm T	9R		Tigranes V (A.D. 6)	
AE 4 and 1 ch, Lion of Commagene	8R		AE 4drchm, Head of Augustus	10R
AE 2 ch, Mt. Argæus, fm A	10R		AE 4 ch, Bust of Queen Erato	10R
AE 1 ch, anchor	10R		Artaxias III (A.D. 18-34)	
AE 1 ch, warrior	10R		AR denarius, Germanicus crowning Artaxias	
AE 2 ch, large club	10R		Germanicus on obverse	9R

1R = Less than 500 known	= Extremely Common
2R = Less than 500 known	= Very Common
3R = Less than 250 known	= Common
4R = Less than 125 known	= Scarce
5R = Less than 63 known	= Very Scarce
6R = Less than 31 known	= Extremely Scarce
7R = Less than 16 known	= Rare
8R = Less than 8 known	= Very Rare

9R = Less than 5 known	= Extremely Rare
10R = Less than 3 known	= Great Rarity
AR = Silver, AE = Bronze, r. = right, l. = left,	
* = No coins found, std = seated, stg = standing	

DESCRIPTIONS REFER TO THE REVERSE OF COIN IN QUESTION

RARITY AND VALUE MUST NOT BE CONFUSED WITH EACH OTHER. Revision A. January 11, 1991

OUTLINE AND RARITY OF CILICIAN ARMENIAN COINS

BARONIAL PERIOD (1080-198)

	Rarity		
Roupen I (1080-1095)		AR 1/2 Tram with complete legend	9R
AE Copper		AE Tank	10R
Gosdantin I (1095-1100)	8R	AE Kardez	3R
Toros I (1100-1129)	*	Hetoum II (1289-93, 1295-6, 1299-305)	
AE Copper		AR Billon	6R
Levon I (1129-1137)	9R	AE Kardez with crowned head	3R
Byzantine Rule (1137-1145)	*	AE Kardez with king seated	3R
Toros II (1145-1169)		AE Kardez overstruck in Arabic	8R
AE Copper		Smpad (1296-1298)	
Meleh (1169-1175)	9R	AR Tram	5R
Roupen II (1175-1187)	*	AR 1/2 Tram	10R
AE Copper		AE Pogh	3R
Levon II (1187-1198)	10R	Gosdantin I (1298-1299)	
AE Copper	6R	AV Tram	10R
		AR Tram	7R
		AE Pogh	5R

ROYAL PERIOD (1198-1375)

Levon I (1198-1219)		Levon III (1301-1308)	
AV Tram with single lion	10R	AR Takvorin	2R
AR Tram with two lions	10R	AR 1/2 Tram	10R
AR Double Tram	4R	AE Pogh	3R
AR 1/2 Double Tram	5R	AR Takvorin overstruck in Arabic	9R
AR 1/4 Double Tram	10R	Oshin (1308-1320)	
AR Coronation Tram with single lion	7R	AR Coronation Tram	6R
AR Coronation Tram with two lions	2R	AR Takvorin	3R
AR Tram, regular issue with two lions	1R	AR 1/2 Tram	10R
AR 1/2 Tram	5R	AR Takvorin overstruck in Arabic	5R
AR Billon with Armenian inscription	10R	AE Pogh	4R
AR Billon with Latin inscription	9R	Levon IV (1320-1342)	
AE Tank	1R	AR Takvorin	2R
Regency for Zabel (1219-1222)	*	AR 1/2 Tram	10R
Zabel & Philip (1222-1225)	*	AR Takvorin overstruck in Arabic	3R
Hetoum I (1226-1270)		AE Large Pogh	4R
AV Tram, Levon I & Hetoum I	10R	AE Pogh	3R
AR Tram, bilingual, Hetoum-Kaigobad	5R	Guy (1342-1344)	
AR 1/2 Tram, bilingual, Hetoum-Kaigobad	8R	AR Takvorin	6R
AR Tram, bilingual, Hetoum-Kaikhosrew	4R	AE Pogh	8R
AR 1/2 Tram, bilingual, Hetoum-Kaikhosrew	7R	Gosdantin III (1344-1363)	
AR Tram, Hetoum-Zabel regular issue	1R	AR Takvorin	3R
AR 1/2 Tram	5R	AE Pogh	5R
AE Tank	1R	AR Takvorin overstruck in Arabic	8R
AE Kardez, equestrian	3R	Levon the Usurper (1363-1365)	
AE Kardez, common	2R	AR Takvorin	3R
Levon II (1270-1289)		AE Pogh	6R
AV Tram	10R	AR Takvorin overstruck in Arabic	9R
AR Tram, Hetoum-Zabel design	8R	Gosdantin IV (1365-1373)	
AR Tram	3R	AR Takvorin	2R
AR 1/2 Tram	6R	AE Pogh	6R
		Levon V (1374-1375)	
		AR Billon	5R
		AE Pogh	4R

1R = More than 1000 known = Extremely Common
 2R = Less than 1000 known = Very Common
 3R = Less than 500 known = Common
 4R = Less than 250 known = Scarce
 5R = Less than 125 known = Very Scarce
 6R = Less than 62 known = Extremely Scarce
 7R = Less than 31 known = Rare

8R = Less than 16 known = Very Rare
 9R = Less than 8 known = Extremely Rare
 10R = Less than 4 known = Great Rarity
 AV = Gold, AR = Silver, AE = Bronze or copper
 * = No coins found
 RARITY AND VALUE MUST NOT BE CONFUSED WITH EACH OTHER. Revision A. January 11, 1991

ARMENIAN NUMISMATIC SOCIETY

8511 Beverly Park Place

Pico Rivera, California 90660, U.S.A.

TITLE	PRICE
<i>Armenian Coin Hoards</i> , by Paul Z. Bedoukian. Los Angeles: Armenian Numismatic Society, <i>Special Publication</i> , No. 5, 1987, 64 pp., 6 pls. inclusive, card covers	\$8.00
<i>Armenian Numismatic Bibliography and Literature</i> , by Y. T. Nercessian. Los Angeles: Armenian Numismatic Society, <i>Special Publication</i> , No. 3, 1984, 729 pp., casebound...	50.00
<i>Attribution and Dating of Armenian Bilingual Trams</i> , by Y. T. Nercessian. Los Angeles: Armenian Numismatic Society, <i>Special Publication</i> , No. 2, 1983, 36 pp., 12 pls., card covers	6.75
<i>Bank Notes of Armenia</i> , by Y. T. Nercessian. Los Angeles: Armenian Numismatic Society, <i>Special Publication</i> , No. 6, 1988, 224 pp., 192 pls., casebound.	30.00
<i>Coinage of the Armenian Kingdoms of Sophene and Commagene</i> , by Paul Z. Bedoukian. Los Angeles: Armenian Numismatic Society, <i>Special Publication</i> , No. 4, 1985, 37 pp., 2 pls., card covers	6.00
<i>Coinage of the Artaxiads of Armenia</i> , by Paul Z. Bedoukian. London: Royal Numismatic Society, <i>Special Publication</i> , No. 10, 1978, 82 pp., 8 pls., casebound	25.00
<i>Coinage of Cilician Armenia</i> , by Paul Z. Bedoukian. Revised edition, Danbury, Connecticut: 1979, xxxie and 494 pp., 12 pls., casebound	35.00
<i>Selected Numismatic Studies</i> of Paul Z. Bedoukian. Los Angeles: Armenian Numismatic Society, <i>Special Publication</i> , No. 1, 570 pp., 72 pls. inclusive, casebound	35.00
The Sibilian volume, <i>Armenian Numismatic Journal</i> , Ser. I, Vol. IV (1978, published in 1980), 167 pp., XXI pls., card covers	30.00
The Bedoukian volume, <i>Armenian Numismatic Journal</i> , Ser. I, Vol. XV (1989), 192 pp., illus, card covers	30.00
<i>Armenian Numismatic Journal</i>	
Volume I	4.00
Volumes II, III	each volume 8.00
Volume IV, the Sibilian volume	30.00
Volumes V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV	each volume 8.00
Volume XV, the Bedoukian volume	30.00
Volumes I-V (1975-1979), cloth bound (one month bindery time)	82.50
Volumes VI-X (1980-1984), cloth bound (one month bindery time)	62.50
Volumes XI-XV (1985-1989), cloth bound, (one month bindery time)	85.00

ՀԱՅ ԴՐԱՄԱԳԻՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ARMENIAN NUMISMATIC SOCIETY

8511 BEVERLY PARK PLACE, PICO RIVERA, CALIFORNIA 90660, USA

The Armenian Numismatic Society, an educational, non-profit organization, is the only active body in the world concerned with Armenian numismatics. The Society was established on February 27, 1971, as the "Armenian Coin Club." On June 28, 1972, the name of the organization was changed to the "Armenian Numismatics and Artifact Society." And by unanimous vote on November 25, 1974, the name of the "Armenian Numismatic Society" was chosen. The lectures and publications of the Society deal predominantly with Armenian coins, bank notes, medallions, stamps, artifacts, and archaeology.

PRIVILEGES OF MEMBERS

1. To attend the meetings of the Society held in the homes of members. The meetings are held monthly if possible and no less than quarterly. The date and place is specified by the Executive Board.

2. To receive a copy of the *Armenian Numismatic Journal* — Հայ Դրամագիտական Հանդես on publication, provided subscription or membership dues are paid fully for that year. In the event that membership starts in the latter part of the year, dues will be credited for the next year, and delivery of the journal will start with the first issue of the next year.

3. To purchase back issues of the journal and special publications at reduced prices. Full details of publications are sent to new members after their membership is approved.

MEMBERSHIP DUES

Life and Honorary Members	None
Entrance Fee	\$ 2.00
Dues for the current year, Active Members*	8.00
Dues for the current year, up to 18 year old, Juniors* (sponsored by Member parents)	6.00
* First year dues \$10.00 and 8.00, respectively	

APPLICATION FOR MEMBERSHIP

Future members should write to the secretary and obtain the necessary application form. The applicant must be sponsored by a member of the Society. The completed form should be returned to the secretary who will present the candidature at the next meeting of the Society.

Y. T. NERCESSIAN

Specialist in Armenian Coins and Books
8511 Beverly Park Place, Pico Rivera, CA 90660-1920, U.S.A.
ANA ANS ArmNS IBNS RNS SAN

1991

Bulletin No. 15

Annual Subscription: \$3.00, Air Mail: \$5.00

Circulation: 1,000

All coins are guaranteed to be genuine. Orders must be accompanied by a full remittance. Prices are net and postage, packing, and insurance are extra. Add \$2.50 per order, and also add 30¢ per coin or bank note, and \$1.50 per book. For insurance and additional information see the paragraph below. Excess amounts shall be refunded. Foreign orders add \$5.00 extra per order for registration on coins or notes. U.S. Postal Service does not insure or register books to many foreign countries; therefore, the books can be shipped without financial coverage unless the buyer is willing to pay parcel post or first class mail expenses. California residents please add the appropriate sales tax. Alternate want lists are welcomed. All prices are in USA DOLLARS AND SUBJECT TO CHANGE WITHOUT NOTICE. Coins or paper notes found unsatisfactory can be returned within seven calendar days for full refund. Books are **sold** and not sent on approval; all sales are final and unauthorized returns are not permitted. This fixed price list supersedes all previous catalogues. Make checks payable to **Y. T. Nercessian**.

Abbreviations for references and state of preservation

UNC=Uncirculated; FDC=Fleur de Coin; EF=Extra Fine; VF=Very Fine; F=Fine; P=Poor; f=Fair; r.=Right; l.=Left; +=Slightly better; -=Nearly as good; AV = Gold; AR = Silver; AE=Bronze, or base metal. AE29=Bronze or base metal coin with 29 mm diameter; /=Separates the obverse from the reverse; Bed=Bedoukian, P. Z. *Coinage of Cilician Armenia*, revised edition, 1979; BA=Bedoukian, P. Z. *Coinage of the Artaxiads of Armenia*, 1978; RA=Bedoukian, P. Z. *Roman Coins and Medallions Relating to Armenia*; N=Nercessian, Y. T. *Bank Notes of Armenia*; P=Pick, A. *Catalogue of World Paper Money*.

Some general notes to Armenian coin and antiquity collectors

- Late Cilician Armenian coins have a very shallow depth and are struck with mediocre workmanship. In cases searching for coins like VF+ or EF is rather frustrating not to say impossible.
- Upon request, aluminum foil rubbings of coins will be submitted, please send a self addressed stamped envelope.

Services available

- Attribution
- Cataloguing
- Authentication
- Coin photography (prints or slides)
- Assist in location of coin or currency
- Assist in formation of collections
- Search service
- Counsel Armenian coin collectors, museums, foundations, dealers, and corporations
- Numismatic estate appraisal on individual pieces or on hourly basis
- Act as your agent in the disposition of your collection in fixed price list or in an auction
- Prepare an illustrated and attractive scholarly auction catalogue
- Purchase your collection of Armenian coins or antiquity

US Postal Service book rates and domestic insurance rates

1st lb.= \$1.05	\$000-50=0.75	300-400=4.60
2-6 lbs.=add 43¢ per lb.	050-100=1.60	400-500=5.40
7 lbs. and up=add 25¢ per lb.	100-200=2.40	500-600=6.20
	200-300=3.50	registration, 500-1000=6.25

Old Catalogues, FREE

In the past, many of you have requested from our old catalogues. First come first serve, as long as the supply lasts. After December 31, 1991, they will be trashed. One copy of each year per customer/request. Please send self addressed stamped, 9"x12" envelope. The figures in parentheses indicate the amount required for the postage. Please do not request to photocopy out of print catalogues, we do not have a xerox machine. The following *Bulletins* are available: Nos. 2 (29¢), 4 (52), 5 (75), 6 (98), 7 (98), 8 (75), 9 (98), 10 (98), 12 (98).

COINS

Tigranes II The Great (95-55 B.C.)

001. Silver, tetradrachm. Obv.: Bust of Tigranes draped r., clean shaven and wearing ornate five-pointed tiara, edged with pearls. A broad diadem knotted at the back encircles the head and falls downward. Divided drapes cover the ear and the neck. The tiara is adorned with an eight-pointed star flanked by two eagles back to back and with heads turned to each other. Floral design to left and right of eagles. Fillet border. Rev.: Tyche of Antioch, draped and wearing a turreted crown, seated r. on rock, holding a palm branch in her r. hand; at her feet the upper portion of a youthful male nude figure of the river-god Orontes swimming right. Whole within laurel wreath. To r. downward ΒΑΣΙΛΕΩΣ; l. downward ΤΙΓΡΑΝΟΥ. Various field marks. BA20, AR26mm, 15.22 gm, -VF..... 1250.00
002. --, BA21, AR28, 15.38 gm, VF/VF+..... 1500.00
003. --, BA23, AR27, 15.60 gm, VF+..... 1900.00
004. --, BA29V, AR28, 15.56 gm, reverse double struck, -VF..... 1400.00
005. Silver, drachm. Similar to the above, but "King of kings" inscription. BA64, AR20, 3.74 gm VF..... 1795.00
006. Bronze coin. Obv.: Bust of Tigranes to r. with Armenian tiara. Rev.: Tyche of Antioch seated on a rock, river god swimming in Orontes River. BA 91, AE21, 5.38 gm, F/-F..... 095.00
007. --, BA92, AE24, 5.98 gm, F+..... 125.00 008. --BA92, AE20, 4.24 gm, -F..... 050.00
009. --, BA92, AE19, 5.31 gm, P..... 025.00 010. --BA93, AE19, 5.12 gm, F+/VF..... 150.00
011. --, BA94, AE18.5, 4.64 gm, F/VG..... 075.00
012. Copper coin. Obv.: similar to the above. Rev.: Vahagn (Heracles) standing, r. arm folded holding lion's skin and left hand leaning on club. BA100, AE18, 4.33 gm, -F/..... 050.00
013. --, BA100, AE21, 5.06 gm, -F..... 125.00 014. --, BA100, AE18, 5.68 gm, F+..... 175.00
015. --, BA101, AE18, 3.94 gm, F+..... 175.00
016. Copper coin. Obv.: similar to the above. Rev.: cornucopiae. BA106Var., AE16.5, 3.61 gm, VG+... 050.00
017. Copper coin. Obv.: similar to the above. Rev.: Nike. BA115., AE17, 5.94 gm, VG/-F..... 050.00
018. --, BA115, AE17, 3.75 gm, VG/F..... 065.00 019. --, BA115, AE18, 6.71 gm, -F..... 085.00
020. --, BA020, AE18, 4.97 gm, VG+..... 040.00 021. --, BA120, AE16, 4.68 gm, VG+/-F..... 060.00
022. Copper coin. Obv.: similar to the above. Rev.: palm branch. BA121., AE16, 4.24 gm, VG+..... 060.00

CILICIAN ARMENIAN COINS

Levon I (1198-1219)

023. Silver, double tram. Obv.: king seated on a throne ornamented with lions, wearing crown and royal mantle on his shoulders. He holds a cross with his right hand and fleur-de-lis in his left hand. His feet rest on a foot stool. Rev.: lion crowned, turned left, holding a cross with two bars. Armenian inscription on both sides. Bed 23, AR27, 5.45 gm, VF..... 325.00
024. --, Bed 25, AR27, F+/VF..... 135.00 025. --, Bed 27, AR27, 5.20 gm, VF/-VF.... 195.00
026. Silver half double tram, Bed 44, AR 23, 2.58 gm, -VF..... 125.00
027. Silver, tram. Obv.: king seated on a throne ornamented with lions, wearing crown and royal mantle on his shoulders. He holds a cross with his r. hand and fleur-de-lis in his l. hand. Rev.: long cross between two lions rampant regardant. Armenian inscription on both sides. Bed 170, AR22, 2.84 gm, F+..... 015.00
028. --, Bed 189, AR24, 3.27 gm, F+..... 011.00 029. --, Bed 216, AR25, 3.05 gm, F+..... 011.00
030. --, Bed 252, AR25, 2.70 gm, F+..... 015.00 031. --, Bed 288, AR22, 2.69 gm, F+/-VF.... 017.50
032. --, Bed 323, AR22, 2.88 gm, F+-VF..... 017.50 033. --, Bed 325, AR24, 2.74 gm, -VF..... 022.50
034. --, Bed 331, AR23, 3.03 gm, -F..... 010.00 035. --, Bed 345, AR22, 2.89 gm, F/F+..... 015.00
036. --, Bed 345V, AR23, 2.80 gm, F+..... 015.00 037. --, Bed 387, AR23, 2.86 gm, F+..... 012.00
038. --, Bed 486b, AR23, 3.24 gm, F+..... 012.50 039. --, Bed 529, AR22, 2.80 gm, F+..... 015.00
040. --, Bed 529, AR22, 2.93 gm, -VF..... 025.00 041. --, Bed 593, AR23, 2.85 gm, F+..... 017.50
042. --, Bed 597, AR23, 3.02 gm, F+..... 011.00 043. --, Bed 623, AR24, 2.80 gm, F+..... 017.50
044. --, Bed 660, AR22, 2.90 gm, -F..... 010.00
045. Copper coin, tank. Obv.: bearded leonine head of king facing, wearing a crown with many dots. Rev.: patriarchal cross with two stars. Circular Armenian legend on both sides. Bed 706, AE30, 8.03 gm, F..... 015.00
046. --, Bed 710, AE31.7, 7.43 gm, F+..... 017.50 047. --, Bed 718, AE30, 8.67 gm, F+..... 015.00
048. --, Bed 718, AE29, 6.05 gm, -F..... 015.00 049. --, Bed 744, AE29, 6.51 gm, F+..... 015.00
050. --, Bed 752, AE29, 7.43 gm, -F..... 015.00 052. --, Bed 756, AE29, 5.97 gm, F+..... 015.00
053. --, Bed 763, AE28, 8.13 gm, F+..... 015.00 054. --, Bed 767, AE29, 5.87 gm, F+..... 015.00

Hetoum I (1226-1270)

055. Silver, bilingual tram. Hetoum-Kaikhusrew. Obv.: king on horseback r., holding sceptre with r. hand. Cross in l. field above the horse. Crescent in r. field above the horse. Circular Armenian legend. Rev.: Arabic inscription in four lines, A.H. 639, Bed 808V, AR25, 2.89 gm, VF+..... 125.00
056. --, A.H. 640, Bed 814, AR 23, 2.92 gm -VF..... 075.00
057. --, A.H. 641, Bed 823, AR25, 2.91 gm, a line across each side (perfect for display), otherwise VF+.. 020.00
058. Hetoum-Zabel regular silver tram. Obv.: on the l., queen to r. but facing; on the right, Hetoum to l. and facing. Both crowned, wearing royal vestments, and holding a long cross. Rev.: lion to r., crowned and a cross behind him. Bed 857, AR20, 2.73 gm VF 035.00
060. --, Bed 875, AR21, 2.86 gm, -VF..... 025.00
062. --, Bed 896, AR20, 2.98 gm, VF..... 035.00
064. --, Bed 925, AR21, 2.93 gm, -EF..... 040.00
066. --, Bed 959, AR22, 2.92 gm, VF..... 035.00
068. --, Bed 987, AR21, 2.91 gm, VF..... 035.00
070. --, Bed 1006, AR21, 2.69 gm, -VF..... 025.00
072. --, Bed 1032, AR21, 2.88 gm, -VF..... 025.00
074. --, Bed 1045, AR20, 2.95 gm, VF+..... 040.00
076. Copper coin, tank. Obv.: king seated on a throne adorned with lions. He holds a globus cruciger in his l. hand and in his r. a fleur-de-lis extending over his shoulder. Rev.: potent cross with four lines or stars. Armenian legend on both sides. Bed 1341, AE29, 6.54 gm, F+..... 017.50
077. --, Bed 1348, AE29, 5.80 gm, F+..... 017.50
079. --, Bed 1362, AE30, 6.91 gm, -VF..... 012.50
080. Copper coin, equestrian kardez. Obv.: king on horseback to r. Rev.: cross. Circular Armenian inscription on both sides. Bed 1372, AE24, 5.3 gm, F..... 012.50
081. Copper coin, kardez. Obv.: king seated on a throne, similar to No. 76. Rev.: cross. Circular Armenian inscription on both sides. Bed 1396Sim, AE22, 4.53 gm, F..... 012.50
082. --, Bed 1416, AE25, 3.58 gm, F..... 015.00

Levon II (1270-1289)

083. Silver coin, tram. Obv.: king on horseback to right, holding reins with left hand, and with right a cross with two bars extending over his right shoulder. Various field marks. Rev.: crowned lion walking left or right, with left paw raised; behind him a cross with one or two bars. Armenian inscription on both sides. Bed 1445, AR20, 2.76 gm, -VF..... 050.00
084. --, Bed 1458, AR21, 2.73 gm, -VF..... 050.00
086. --, Bed 1495V, AR21, 2.63 gm, VF/-VF..... 060.00
088. --, Bed 1515, AR20.5, 2.41 gm, -VF..... 050.00
085. --, Bed 1477V, AR23, 2.77 gm, VF..... 060.00
087. --, Bed 1498, AR22, 2.61 gm, VF+..... 075.00
089. --, Bed 1515a, AR22, 2.87 gm, -VF..... 060.00

Hetoum II (1289-1305)

090. Billon. Obv.: King's head facing. Rev.: potent cross. Bed 1577aSim, AR15, 0.60 gm, VF..... 185.00
091. Copper, kardez. Obv.: king seated in oriental fashion. Rev.: cross. Bed 1623, AE22, 3.77 gm, F+.. 011.00
092. --, Bed 1636, AE22, 3.39 gm, VG/F..... 012.00
093. --, Bed 1643Sim, AE20, 3.04 gm, VG. 009.00

Levon III (1301-1308)

094. Silver coin, takvorin. Obv.: king on horseback to right, holding the reins with his left hand, and with his right hand a cross extending over his shoulder. Rev.: lion walking to right and facing right. A cross with single bar behind him. Armenian inscription on both sides. Bed 1734, AR21, 2.51 gm, -VF..... 040.00
095. --, Bed 1743, AR21, 2.57 gm, F+/-VF..... 040.00
097. --, Bed 1766, AR21, 2.46 gm, F+/-VF..... 040.00
099. Copper coin, pogh. Obv.: king seated on a bench-like throne, holding a cross in right hand and staff in left hand extending over his left shoulder. Rev.: cross with four lines. Armenian inscription on both sides. Bed 1819Sim, AE20, 2.88 gm, VG..... 008.00
100. --, Bed 1839Sim, AE21, 0.98 gm, F.... 012.00

Levon IV (1320-1342)

101. Silver coin, takvorin. Obv.: king on horseback to right, holding the reins with his left hand, and with his right hand a cross extending over his shoulder. Rev.: lion walking to right and facing right. A cross with single bar behind him. Armenian inscription on both sides. Bed 1955, AR22, 2.25 gm, VG+..... 012.50
102. --, Bed 1968Sim, AR21, 2.18 gm, VG+.... 012.50
103. --, Bed 1970, AR21, 2.31 gm, VG+..... 012.50
104. --, Bed 1972S, AR19, 2.12 gm, VG..... 008.00
105. --, Bed 1976Sim, AR19, 2.25 gm, F-... 017.50

106. --, Bed 1986S, AR19, 2.50 gm, -F.....	015.00	107. --, Bed 1991, AR21, 2.29 gm, -F.....	020.00
108. Takvorins of Levon IV overstruck in Arabic with Mamluck sultan's name, al-Nasr al-Din Muhammad. Bed 2027Sim, AR19, 2.22 gm, F.....	020.00	109. --, Bed 2027 Sim, AR18.5, 2.45 gm, F	020.00
110. --, Bed 2027Sim, AR21, 2.40 gm, VG.....	015.00	111. --, Bed 2028S, AR21, 2.38 gm hole F+	010.00

Gosdantian IV (1365-1373)

112. Silver coin, takvorin. Obv.: king on horseback to right, holding the reins with his left hand, and with his right hand, a mace extending over his shoulder. Rev.: lion walking to right and facing right. A cross with single bar behind him. Armenian inscription on both sides. Bed 2177, AR21, 1.76 gm, F.....	020.00
113. --, Bed 2181Sim, AR21, 1.68 gm, -F.....	012.00
114. --, Bed 2190S, AR21, 1.76 gm, VG.....	010.00
115. --, Bed 2191, AR21, 1.31 gm, F+.....	030.00
116. --, Bed 2197, AR20, 2.38 gm, F.....	020.00
117. --, Bed 2214Sim, AR19, 1.43 gm, fair.....	010.00
118. --, HAR566V, AR20, 1.93 gm, hole, -VF	012.00

Levon V (1374-1375)

119. Billon. Obv.: King's head facing. Rev.: potent cross. Bed 2237, AR15, 0.61 gm, VF.....	250.00
---	--------

USSR Commemorative Coins

120. Armenian earthquake coin, 3 rubles cupro-nickel, prooflike, 1989, display case.....	15.00
121. Matenadaran of Yerevan, 5 rubles cupro-nickel, prooflike, 1990, display case.....	SOLD
122. One thousand yr Christianity in Russia, 3 cupro-nickel 5 ruble coins, 1988, prooflike, display case	75.00

Bank Notes of Armenian Republic (1918-1920)

123. 50 ruble note. Obv.: brown allegorical dragons on the right and left. Rev.: value denomination. 125x80 mm. In Armenian, French, and Russian. Watermarked. Nercessian III.36, Pick S675. UNC.....	20.00
124. 100 rubles. Obv.: Green doves appear in the upper left and the upper right. At the bottom is twin peaked Mt. Ararat. Rev.: Green eagle in the middle. Watermarked. Nercessian, III.37, Pick S676. UNC.....	25.00

USSR Notes, values are also printed in Armenian

125. 1 Chevonetz, 1937, black, P198, UNC.....	6.00	126. Same, F..3.00	127. Same, VG+.....	01.00
128. 3 Chevonetz, 1937, red and brown, P203 F	3.00	129. Same, VG+		01.00
130. 1 Ruble, 1938, miner, P213, VG.....	0.50	131. 5 Rubles, 1938, aviator, P215, VF.....		02.50
132. Same, VG+.....	1.00	133. 1 Ruble, 1961, brown, blue, red, P222, F		1.50
134. 3 rubles, 1961, green-violet, P223, VF.....	2.00	135. Same, F.....		01.00
136. 5 rubles, 1961, blue, P224, VF.....	5.00	137. 10 Rubles, 1961, red, P233, VF.....		09.00
138. Same, F.....	5.00	139. 20 Kopeks, 1971 or 1962.....		01.00

Postage Stamps

140. St. Nerses Shnorhali stamps issued by Vatican, set of three.....	06.50
141. --, St. Nerses Shnorhali as above but corner block of four for three sets.....	32.50
142. Stamps of Soviet Armenia: M. Sarian, Erebouri, Lenin Square, Etchmiadzin, D. Anghagt, A. Khachadourian, Matenadaran, William Saroyan.....	09.00
143. Corner block of four, Soviet Armenia stamps of M. Sarian, Erebouri, Lenin Square, Etchmiadzin, D. Anghagt, A. Khachadourian, Matenadaran, each type	10.00
144. M. Sarian, one full sheet of 15 stamps, in mint state (M).....	30.00
145. Erebouri, one full sheet of 25 stamps, in mint state (M).....	50.00
146. Lenin Square, one full sheet of 25 stamps, in mint state (M).....	80.00
147. Etchmiadzin, one full sheet of 25 stamps, in mint state (M).....	50.00
148. David Anghagt, one full sheet of 25 stamps, in mint state (M).....	60.00
149. Aram Khachadourian, one full sheet of 25 stamps, in mint state (M).....	60.00
150. William Saroyan, USSR, one full sheet of 50 stamps, in mint state.....	52.50
151. William Saroyan, USSR, corner block of four.....	08.00
152. William Saroyan, USA, one full sheet of 50 stamps, in mint state.....	22.50
153. William Saroyan, USA, plate block of four.....	02.70
154. William Saroyan, USA, corner block of four.....	02.25
155. William Saroyan, USA, block of four with US Postal Service emblem.....	01.80
156. William Saroyan, USA-USSR, first day cover with youth portrait of W. Saroyan.....	15.00
157. William Saroyan, USA-USSR, first day cover with a statement on Armenian race and W.S. signature...	15.00
158. USSR, for Armenian earthquake victims, one full sheet, contains nine blocks of four (M).....	50.00

159. USSR, for Armenian earthquake victims, first day covers, Moscow cancellation, consists of three envelopes.....	08.00
160. Republic of Cyprus, Armenian earthquake stamps, one full sheet contains 20 stamps.....	03.00
161. --, same as 159, but first day cover.....	02.00

Medallions and Key Chains

162. St. Vartan cathedral consecration silver medal with English inscription, 38 mm, 35.46 gm, 1968.....	60.00
163. Same as 161 but inscription in Armenian.....	60.00
164. Komitas centennial silver medal, 38 mm, 34.75 gm, 1969.....	75.00
165. 75th anniversary of the Armenian Church in America, 44 mm, 52.87 gm, 1973.....	100.00
166. Same as 164 but in bronze.....	30.00
167. Armenia-Los Angeles commemorative medal, bronze, 62 mm, 69.3 gm, 1977, Temple of Garni.....	08.00
168. Part of same series, Etchmiadzin.....8.00	169. --, Part of same series, Zvartnots.....08.00
170. Part of same series, Yerevan's Armenian Memorial Monument for 1915 victims.....	08.00
171. Part of same series, monument to David of Sassoun.....	08.00
172. Part of same series, Yerevan's Government House.....	08.00
173. Nos. 167 to 172, set of six medals.....	45.00
174. 75th anniversary of AGBU, 2 " diameter, 3/8" thick, 3.6 oz.....	30.00
175. Nuarsag treaty medal, 150th anniversary, 1 5/8" diameter, solid silver, 30 gm.....	30.00
176. Same as 174 but in bronze, 1984.....	60.00
177. Key chain, Tigranes the Great coin replica.....5.00	178. Key chain, Homenutmen, Arm. scouting.....05.00
179. Key chain, Partsratsir-partratsour, scouting.....5.00	180. Key chain, Boghos Nubar Pasha.....05.00
181. Key chain, Hopenutmen of Armenian General Benevolent Union.....	05.00

Armenian Antiquities

182. Silver book cover: Altar design. 82x125 mm, 44.35 gm. Very attractive.....	500.00
183. Silver book cover: Silver plaque. 70x91 mm, 30.15 gm, nice patina.....	350.00
184. Armenian ornamental brass work, door knob. 38 x 42 mm, spiral broken, nice patina.....	100.00
185. <u>Armenian Manuscript Pages with and without Miniature Illumination in Color.</u> The title is unknown (according to authoritative sources, it is a lectionary), the scribe is unknown. According to a scholar of Armenian manuscripts and <i>Armenian Encyclopedia</i> , the letters are called "Bolorgir" and belong to the 12th to 13th century. Paper size: 15x10 inches, double column. It is divided into 23 sections which include 62 pages and 47 illuminations. The illuminated pages include two types of illuminations: marginal and initial type. The pages of this manuscript (Haysmavourk) have been received in a loose format. Some pages reflect discoloration from moisture. Excellent for framing one sheet with illumination and one without, side-by-side. Each sheet with colored illumination, as is.....	70.00
186. --, one sheet of manuscript without any kind of illumination.....	50.00
187. --, two sheets, one with illumination and one without.....	100.00
CL1. Crow's original coin cleaner, 16 fl. oz. In plastic container. There is no loss of metallic silver other than that which appears on a chemical constituent of the dissolved oxidation. Completely safe and easy to use. The dealer's choice.....	06.00

BOOKS

Numismatic Books

N01. ALBUM, Stephen. <i>Marsden's Numismata Orientalia Illustrata</i> , New York, 1977, 318 pp., illus., cloth ..	21.50
N02. <i>ANS MN 7, 1957</i> , 45 pls., includes articles by Bedoukian, "The Bilingual Coins of Hetoum I (1226-1270) King of Cilician Armenia," also an article by D. M. Lang, "Paper Money of Transcaucasia as a currency of Georgia"	20.00
N03. BASMAJIAN, K. J. <i>Numismatique générale de l'Arménie - Հայկական ընդհանուր դրամագիտություն և Հայաստանի վերաբերելալ դրամներ</i> , Venice, 1936, 256 pp., 2 pls., soft covers.....	60.00
N04. BEDOUKIAN, Paul Z. <i>Coinage of the Artaxiads of Armenia</i> , London, 1978, 81 pp., 8 pls., cloth.....	25.00
N05. --, <i>Coinage of the Artaxiads of Armenia - Արտաշեսեան հարստութեան դրամները</i> , Vienna, 1983, 52+36 pp., 8 pls., cloth, text in Armenian.....	60.00
N06. --, <i>Armenian Coins and Medals</i> , New York, 1971, 24 pp., illus, card covers.....	02.00
N07. --, <i>Coinage of Cilician Armenia</i> , New York, 1962, ANS NNM 147, 494 pp., 48 pls., card covers.....	100.00
N08. --, <i>Coinage of Cilician Armenia</i> , revised edition, 494 pp, 12 pls, 1979, cloth.....	35.00

- N09. --, *Coinage of Cilician Armenia - Կիլիկյան Հայաստանի դրամները*, Vienna, 1963, 496 pp., 48 pls., 128 pp. text in Armenian, corpus and plates in English..... 60.00
- N10. --, *Eighteenth Century Armenian Medals Struck in Holland*, Venice, 1798, in Arm. with English summ 02.00
- N11. --, *Medieval Armenian Coins*, Paris, 1971, 69 pp., 10 pls., card covers..... 15.00
- N12. --, *Roman Coins and Medallions Relating to Armenian - Հայաստանի վերաբերյալ հռոմեական դրամներ և մեդալիոններ*, Vienna, 1971, 212 pp., 38 pls., illus., card covers..... 25.00
- N13. --, *Thirty Centuries of Armenian Metal Art*, New York, 1978, 24 pp., illus..... 02.00
- N14. BELLINGER, Alfred. *The Syrian Tetradrachm of Caracalla and Macrinus*, New York, reprint, 1981, 118 pp., 26 pls., cloth..... 26.00
- N15. BERMAN, Ariel. *Islamic Coins*, 154 p., card covers, 1976..... 30.00
- N16. CRAWFORD, Michael H. *Roman Republican Coinage*, London, 1975, Vol. I 579 pp., Vol. II 328 pp., 62 tables, 80 pls., 5 line drawings, cloth..... 0225.00
- N17. Dashian, J. *Coinage of Arsacids - Արշակունի դրամները*, Vienna, 1919 and 1960, 2 vols. 381 pp., soft covers..... 25.00
- N18. Dundua G. F. *Numizmatika antichnoi Gruzii - Нумизматика античной Грузии*, Tbilisi, 1987, 185 pp., 27 pls., cloth..... 12.00
- N19. DURST, Sanford J. *Contemporary Gold Coins*, New York, 1975, 102 pp., cloth..... 05.00
- N20. FREY, Albert R. *Dictionary of Numismatic Names with Addenda; with Glossary of Numismatic Terms* by Mark M. Salton, 1973, 311+94 pp., cloth..... 20.00
- N21. FUNCK, W. *Deutsche Privatmünzen ab 1916*, 1964, 106 pp., soft covers..... 04.00
- N22. --, *Münzen und Marken*, 1965, 20 pp., soft covers..... 02.00
- N23. GÖBL, R. *Sasanian Numismatics*, 1971, 97 pp., 16 pls., cloth..... 30.00
- N24. *Handes Amsorya, Festschrift 1887-1987*, includes six articles (138 pages) on Armenian numismatics, in Armenian, French, English, 976 pp., soft covers..... 0130.00
- N25. HEAD, Barclay V. *Historia Numorum: A Manual of Greek Numismatics*, rpt 1963, 1964 pp., illus., cl..... 60.00
- N26. ICARD, Severin. *Dictionary of Greek Inscriptions*, reprint, 565 pp., cloth..... 45.00
- N27. KOUYUMJIAN, Dickran K. *Near Eastern Numismatics, Iconography, Epigraphy and History: Studies in Honor of George C. Miles*, Beirut, 1974, xxci+478 pp., over 200 pls., figs., maps, illus. Includes an article by Bedoukian on "Some Unpublished Coins of the Artaxiads of Armenia," cloth..... 65.00
- N28. LANG, David M. *Studies in the Numismatic History of Georgia in Transcaucasia*, New York, 1955, 138 pp., 15 pls., card covers..... 22.50
- N29. LAMPROS, Paul. *Medieval Coins of Cyprus*, in English, Greek, French, Chicago, 1980, 51+52+48 pp., 9 pls., cloth..... 20.00
- N30. MOUSHEGHIAN, Kh. A. *The Monetary Circulation in Armenia from the Beginning to Tenth Century A.D. - Դրամական շրջանառությունը Հայաստանում սկզբից մինչև Ժ դար Զ-Ը-ի* in Armenian, Vienna, 1979, 280 pp., illus., card covers..... 25.00
- N31. NEWMAN, Eric. *The Early Paper Money of America*, 1967, 360 pp., cloth..... 10.00
- N32. ICODEMI, Giorgio. *Comune di Milano. Le Raccolte Numismatiche del Castello Sforzesco. Le monete dell'Impero Romano. Vol. I, Da Augusto Traiano*, 1938, 336 pp., tw. f.t.XVIII; Vol. II, *Da Adriano ad Elio Cesare*, 1940, 122 pp., tvv, f.t.XVI, cloth..... 50.00
- N33. *Numismatic Chronicle*, London, 1987, 198+xxxiii pp., 27 pls..... 20.00
- N34. --, London, 1988, 294+xxxv pp., 40 pls..... 20.00
- N35. *Numizmatika i Epigrafika - Нумизматика и Эпиграфика*, Vol. XV (1989), 184 pp., cloth..... 10.00
- N36. PETROWICZ, Alexander von. *Arsaciden-Münzen*, Graz, 1968, reprint, 206 pp., 25 pls., cloth..... 30.00
- N37. SABBAGHIAN, Berj. *Numismatic Queries - դրամագիտական հարցեր*, Aleppo, 1986, 228 pp., illus., card covers (in Armenian)..... 22.50
- N38. SEAR, David R. *Roman Coins and Their Values*, 1964 edition, VF condition, cloth..... 05.00
- N39. SEKOLIAN, Au. *Coinage of Gosdantin III to Levon V in Vienna Mekhitarist Museum - Վիեննայի Մխիթարեան թանգարանի Կոստանդին Գ-Լևոն Ե. դրամները*, Vienna, 1971, 90 pp., 7 pls., card covers (in Armenian)..... 12.50
- N40. --, *Numismatic Studies: Hetoum II, Levon III, and Oshin - Դրամագիտական պրպոտմներ Հեթում Բ., Լևոն Գ. և Օշին*, Vienna, 1982, 102 pp., 9 pls., card covers..... 12.50
- N41. SELLWOOD, David. *An Introduction to the Coinage of Parthia*, second edition, London, 1980, 322 pp., 10 pls., cloth..... 25.00
- N42. SIBILIAN, Clement. *Classification of Rouspenian Coins - Դասակարգում Ռուբենյան դրամոց*, Vienna, 1892, 88+10 pp., illus., card covers (in Armenian)..... 50.00

N43.	STEVENSON, Seth W. <i>Dictionary of Roman Coins</i> , 1964, 929 pp., cloth.....	50.00
N44.	SYDENHAM, Edward A. <i>The Coinage of Roman Republic</i> , reprint, New York, 1976, 343 pp., 30 pls., cloth.....	30.00
N45.	VASMER, Richard. <i>Chronicle der arabischen Statthalter von Armenian under den Abbasiden, von as-saffach biz zur Krönung Aschot I, 750-887</i> , Vienna, 1931, 118, pp., soft covers.....	13.00
N46.	Same as N45 in Armenian - Ժամանակագրություն Հայաստանի ոսկեդարի առաջին Արքայական օրով, աս-Սաֆֆախի ժամանակի Աշոտ Ա-ի թագավորելը, 750-887, Vienna, 1933, 120 pp., soft covers.....	13.00
N47.	WELTER, G. and SCHULMAN, H. <i>Cleaning and Preservation of Coins and Medals</i> , New York, 1976, 117 pp., cloth.....	11.00
N48.	WHITTING, Ph., WILLIAMS, R. and SELLWOOD. D. <i>An Introduction to Sasanian Coins</i> , London, 1985, 178 pp., 16 pls., cloth.....	25.00

Armenian Numismatic Society Special Publications

SP1.	BEDOUKIAN , Paul Z. <i>Selected Numismatic Studies</i> . Los Angeles: 1981, 570 pp., 72 pls. cloth.....	35.00
SP2.	NERCESSIAN, Y. T. <i>Attribution and Dating of Armenian Bilingual Trams</i> . Los Angeles: 1983, 36 pp., 12 pls. card covers.....	06.75
SP3.	NERCESSIAN, Y. T. <i>Armenian Numismatic Bibliography and Literature</i> . Los Angeles: 1984, 729 p.,cl.50.00	
SP4.	BEDOUKIAN, Paul Z. <i>Coinage of the Armenian Kingdoms of Sophene and Commagene</i> . Los Angeles: 1985, 37 pp., 2 pls., card covers.....	06.00
SP5.	BEDOUKIAN , Paul Z. <i>Armenian Coin Hoards</i> . Los Angeles: 1987, 64 pp., 6 pls., card covers.....	08.00
SP6.	NERCESSIAN, Y. T. <i>Bank Notes of Armenia</i> . Los Angeles: 1988, 224 pp., 192 pls., casebound.....	30.00
ANJ.	<i>Essays on Armenian Numismatics in Memory of Father Clement Sibilian on the Centennial of His Death</i> (the Sibilian volume), <i>Armenian Numismatic Journal</i> , Series I, Vol. IV (1978), 167 pp., XXI pls., card covers	30.00
--,	<i>Studies in Honor of Dr. Paul Z. Bedoukian</i> (the Bedoukian volume), <i>Armenian Numismatic Journal</i> , Series I, Vol. XV (1989), 192 pp., illus., card covers.....	30.00
--,	Volumes I-V (1975-1979), cloth bound (one month bindery time).....	82.50
--,	Volumes VI-X (1980-1984), cloth bound (one month bindery time).....	62.50
--,	Volumes XI-XV (1985-1989), cloth bound (one month bindery time).....	85.00

Miscellaneous Armenology Books

A01.	Armenian National and Revolutionary Songs (AYF publications) (G).....	12.00
A02.	BEDOUKIAN, Paul Z. <i>Armenian Books: Early Printing</i> , New York, 1975, 24 pp, card covers.....	02.00
A03.	MINASIAN, M. <i>The Armenian Alphabet</i> , New York, 12"x14", 154 pls., cloth.....	30.00
A04.	PETROSIAN, Tigran. <i>Petrosian's Legacy</i> , preface by Gary Kasparov, 124 p., card covers, 1990.....	12.00
A05.	TER-GHEVONDIAN, Haik. <i>Արտաշէսեան արքայատոմի թագերը և անոնց ծագումը</i> , Vienna, Mekhitarist Press, 62 p., card covers, 1989.....	16.00
A06.	ԱՃԱՌՅԱՆ, Հ. <i>Լիակատար քերականություն հայոց լեզվի, Երևան, 1955, 656 էջ, լաթակազմ, գրծծ..</i>	15.00
A07.	--, <i>Ողյցը, հոր Գ, Երևան, 1957, 1012 էջ, լաթակզմ, գործածուած</i>	20.00
A08.	ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ, Վարազ. <i>Հայերենի շարահյուսությունը, հատոր Բ, Երևան, 467 էջ, լաթակազմ</i>	05.00
A09.	ԱՐԻՆԻՒԿԱՐՅԱՆ, Ս. Գ. <i>Դիվան հայ վիճագրության, Բ, Երևան, 1960, 240 էջ, լթկզմ, գրծածուած</i>	08.00
A10.	ԱՅՐՏԻՎՅԱՆ, Հ. <i>Թեոփանոս Խոստովանող, Երևան, 1983, 364 էջ, լաթակազմ</i>	16.00
A11.	ԴԱՆԻԷԼՅԱՆ, Ժիրայր. <i>Հայ նոր պարբերական մամուլը, 1967-1981, Պեյրութ, 1984, 184 էջ, խաւաքարտ կողք</i>	15.00
A12.	ԴՈՒՐԵԱՆ, Եղիշէ. <i>Հայոց Քիմ կրօնը կամ հայկական դիցաբանությունը, Երուսաղէմ, 1933, 159 էջ, թղթակազմ</i>	08.00
A13.	ԻՆԴՈՅԵԱՆ, Հմայեակ. <i>Ընդհատ ճշումներ, Պեյրութ, 1971, 180 էջ, խաւաքարտ կողք</i>	05.00
A14.	ԹԻՐԵԱՔԵԱՆ, Յ. <i>Համասեր և կրկնակ խոմերը, Վիեննա, 1923, խաւաքարտ կողք գործածուած</i>	04.00
A15.	ՇԵՄՇԵԼՅԱՆ, Սահակ. <i>Հարտիսագրութեան դպրոց մը Ս. Ղազարու մէջ ԺԸ. դպրոց, Վենետիկ, 1981, 61 էջ, 13 տախտակ, խաւաքարտ կողք</i>	15.00
A16.	ՄԵԼԻՍԵԱՆՍ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. <i>Յուշարձան-գրական ժողովածու աղթի 100-ամեայ յորելեանի, հաստատման Միխրաբեան Միաքանութեան ի Վիեննա, 435 էջ, 1911, կը պարունակէ հայագիտական յօդուածներ, թղթկզմ</i>	100.00
A17.	ՄԿՐՏՅԱՆ, Ե. Լ. <i>Հայոց լեզվի պատմության գործնական պարապմունքների ձեռնարկ, Երևան, 1985, 288 էջ, խաւաքարտ կողք</i>	04.00

Antiquarian Books

B01.	DIMOTHEOS, Le R. P. <i>Deux ans le séjour en Abyssinie</i> , 1871, 175 pp., cloth.....	25.00
B02.	SAVALANIAN, M. T. <i>Question sur la propriété du Convent de St. Jacques a Jerusalem</i> , 1867, 24 pp., soft covers.....	03.00
B03.	STRZYGOWSKI, Josef. <i>Byzantinische Denkmäler III</i> , Vienna, 1903, 126 pp., in mint state, papers uncut, soft covers.....	0120.00
B04.	ԱՅՎԱԶՈՎՍԿԻ, Հ. Գաբրիել. <i>Պատմություն վարուց Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի</i> , Փարիզ, 1854, 334 էջ, թղթակազմ.....	15.00
B05.	ԵՐԵՒԱՆՑԻ ՄԱՐԳԱՐ ԶԱՔԱՐԻԱ ԽՈՐԾԵՆՑ. <i>Վտակագիր հոգեշահ բանից</i> , 1853, 225 էջ, կզմ.....	15.00
B06.	ՂԵՐՈՒԲԱՆ ԵՐԵՄԻԱՍԻ. <i>Թողթ Աբգարու թագաւորի հայոց և քարոզչութիւնը սրբոյն Թադէի առաքելոյ</i> , 1868, 88 էջ: Միտեղ կազմաւած՝ ԶԱՆԼԱՆՆ Լասանի, Պատմություն համառոտ աղուանից երկրի, 1868, 58 էջ, թղթակազմ.....	10.00
B07.	ԹԵՂԳՈՐԵԱՆ, Սարգիս Վ. <i>Յաղագս մարդկային իրաւանց և պարտուց</i> , Փարիզ, 1858, 151 էջ թղթկզմ.....	08.00
B08.	ԹՈՌՆԵԱՆ, Սահակ. <i>Արտաշէնեան Արտաւազայ բարըն ու վախճանը</i> , Վիեննա, 1852, 84 էջ, թղկ.....	06.00
B09.	<i>Պատմություն Լենկ Թիմուրայ</i> , 1873, 288 էջ, թղթակազմ.....	20.00
B10.	ՎԱՐԻԱՆ Պատմիչ. <i>Պատմություն թաթարայ</i> , 1870, 76 էջ, թղթակազմ.....	10.00
B11.	<i>Տարերք ժերականութեան գերմաներէն լեզուի</i> , Վիեննա, 1890, 152 էջ, կազմաւած և շատ լաւ վիճակ.....	15.00
B12.	ՏՕՆԿԵԱՆ, Գրիգորիս. <i>Գուգ մաւապետի վարուցն և աշխարհիս բոլորտիցն ըրած երեք ճամբորդութեանց պատմությունը</i> , 1857, 100 էջ, թղթկզմ.....	08.00
B13.	Հին տպագրութիւն ունեցող գրքի մը երկրորդ մասը՝ ձրի Գուէր \$100-էն աւելի հնագիտական գրքեր գնողին GIFT	

Dictionaries and Encyclopedias

D01.	ADJARIAN, H. <i>Հայերէն արմատական բառարան</i> (Vols1-4), Yerevan (G).....	175.00
D02.	<i>Armenian Encyclopedia-Հայկական սովետական հանրագիտարան</i> , Yerevan, cloth	
	Vol. 8, 1982, 720 pp.....60.00 Vol. 9, 1983, 720 pp.....	55.00
	Vol. 10, 1984, 736 pp.....50.00 Vol. 11, 1985, 720 pp.....	45.00
	Vol. 12, 1986, 751 pp.....40.00 Vol. [13] <i>Սոնետական Հայաստան-Soviet Armenia</i> , 1987, 688 pp.....	40.00
	Volumes 1 to 12 and supplement [13], a complete set (G).....	450.00
D03.	<i>Armenian Abridged Encyclopedia-Հայկական համառոտ հանրագիտարան</i> , Vol I of four volume set, Yerevan, 1990, 768 pp., cloth.....	40.00
D04.	<i>Haigazian Dictionary - Նոր Բառգիրք հայկազանէն լեզուի</i> , Vol. I 1140 pp., 1979, Vol. II 1067 pp., 1981, cloth.....	0100.00
D05.	KHANTOUNI & KOUSSAKDJIAN. <i>Modern English-Armenian and Armenian English Dictionary</i> (G)...	45.00
D06.	MALKHASIAN, S. <i>Հայերէն բացատրական բառարան</i> , (vols. 1-4), Tehran reprint (G).....	175.00
D07.	<i>Praktische Grammatik der Armenischen Sprache</i> , von C. Kainz, Leipzig, 1800? cloth.....	10.00
D08.	<i>Ժամանակակից հայոց լեզվի բացատրական բառարան</i> , Բ. հատոր, Երևան, 1972, 720 էջ, լթկզմ.....	20.00
D09.	<i>English Armenian Dictionary</i> , edited by H. H. Chakmakjian, 1326 pp, bound, reprint.....	60.00
D10.	<i>Հայաստանի և հարակից շրջանների տեղանունների բառարան</i> , Vol. I and II, Yerevan, each vol. (G).....	45.00

History

H01.	ANTREASSIAN, A. <i>Death and Resurrection; A Novel of the Armenian Massacres</i> (G).....	20.00
H02.	ARMEN, G. <i>The Historical Atlas of Armenia</i> (G).....	30.00
H03.	AZARYA, V. <i>The Armenian Quarter of Jerusalem; Urban Life Behind Monastery Walls</i> (G).....	18.00
H04.	BAUER, E. <i>Armenian: Past and Present</i> (G).....	35.00
H05.	BLISS, E. M. <i>Turkey the Author of Armenian Atrocities</i> (G).....	24.00
H06.	BRYCE, V. <i>The Treatment of the Armenians in the Ottoman Empire 1915-1916</i> (G).....	25.00
H07.	DAKESSIAN, S. A. <i>A Cry Unheard</i> (G).....	18.00
H08.	Davis, Leslie A. <i>The Slaughterhouse Province; An American Diplomat's Report on the Armenian Genocide, 1915-1917</i> . New York, 1989, illus. cloth.....	30.00
H09.	DEROGY, J. <i>Resistance and Revenge</i> (G).....	30.00
H10.	DRASXANAKERTSI, Y. <i>History of Armenians</i> (G).....	38.00
H11.	HOVANNISIAN, R. G. <i>The Armenian Genocide in Perspective</i> (G).....	20.00
H12.	HOVANNISIAN, R. G. <i>Armenia on the Road to Independence</i> , 1918, Berkeley, 1969, 364 pp., cloth.....	42.00
H13.	--, <i>The Republic of Armenia, Vol. I, 1918-1919</i> , Los Angeles, 1971, 547 pp., cloth.....	50.00
H14.	--, <i>The Republic of Armenia, Vol. II, 1919-1920</i> , Los Angeles, 1982, 603 pp., cloth.....	50.00
H15.	HOUSEPIAN DOBKIN, M. <i>Smyrna; The Destruction of a City</i> (G).....	20.00
H16.	ISSAWI, C. <i>The Economic History of Turkey 1800-1914</i> (G).....	30.00

H17. JERNAZIAN, E. K. <i>Judgement Unto Truth</i> (G).....	18.00
H18. KAYALOFF, J. <i>The Battle of Sardarabad</i> (G).....	15.00
H19. KAZANJIAN, P. <i>The Cilician Armenian Ordeal</i> (G).....	50.00
H20. KLOIAN, R. D. <i>The Armenian Genocide; News Accounts from the American Press: 1915-1922</i> (G)...	30.00
H21. MUKHTARIN, O. <i>The Defense of Van</i> (G).....	16.00
H22. NAASR. <i>Recent Studies in Modern Armenian History</i> , Cambridge, MA, 1971, 141 pp., cloth.....	06.00
H23. NALBANDIAN, L. <i>The Armenian Revolutionary Movement</i> (G).....	35.00
H24. NASSIBIAN, Akabi. <i>Britain and the Armenian Question 1915-1923</i> (G).....	38.00
H25. NOVELLO, Andreano Alapago. <i>The Armenians</i> (G).....	75.00
H26. PORTER, J. N. <i>Genocide and Human Rights</i> (G).....	18.00
H27. ROST, Y. <i>Armenian Tragedy</i> (G).....	35.00
H28. SHIRAGIAN, S. <i>The Legacy; Memoirs of an Armenian Patriot</i> (G).....	20.00
H29. SHNOROKIAN, M. H. <i>The Armenian Genocide and Rebirth of a Nation</i> , 1983, 30 pp., soft covers.....	03.00
H30. TERNON, Y. <i>The Armenians</i> (G).....	35.00
H31. TORIGUIAN, Sh. <i>The Armenian Question and International Law</i> , Beirut, 1973 edition, 330 pp., cloth.....	15.00
H32. WALSTREICHER, D. <i>The Armenian Americans</i> (G).....	18.00
H33. WERFEL, Franz. <i>The Forty Days of Musa Dagh</i> , 1934, used in excellent condition cloth.....	15.00
H34. Yeghishe, English translation, 154 pp., cloth.....	20.00
H35. <i>Yerevan Guide</i> in French.....	00.50
H36. YOUNG, J. <i>Writing and Rewriting Holocaust</i> (G).....	29.00
H37. RUSSEL, J. R. <i>Zoroastrianism</i> (G).....	20.00
H38. ԱՆԱՐՈՒՆԵԱՆ, Անտիսի. <i>Երկեր ժողովածու, 10 հատոր</i> (G).....	125.00
H39. ԱՆՏՈՆԵԱՆ, Արամ. <i>Պատմություն Պաշտանեան պատերազմին, Կ. Պոլիս, 1912, 1040 էջ, լաթակազմ.</i>	25.00
H40. ԱՎԱԳՅԱՆ, Արիգ. <i>Հարավային տեղեր, Երևան, 1971, 180 էջ, կազմումած</i>	04.00
H41. ԳԱՐԻԻԽՆՅԱՆ, Հ. Ե. <i>Մարգարտյա Սևան, Երևան, 1980, 136 էջ, կազմումած</i>	04.00
H42. ԳԵՌԳԵԱՆ, Գառնիկ. <i>Չնքռապատում, 1970, 625 էջ, լաթակազմ</i>	25.00
H43. ԳՈՒՇԱԿԵԱՆ, Թորգոմ. <i>Հնդկահայեր, 1941, 382, խառաքարտե կողբ</i>	10.00
H44. ԵՂԻԾԷ. <i>Վասն Վարդանյա և հայոց պատերազմին, 1968, 194 էջ, թղթակազմ</i>	07.00
H45. <i>Երևանի պետական համալսարան, 1981, 324 էջ, խառաքարտե կողբ</i>	06.00
H46. <i>Թալէշար փաշայի դատավարություն, սղագրական զեկուցում, Վիեննա, 1921, թղթակազմ</i>	15.00
H47. <i>Թեոփանես խոստովանող, Երևան, 1983, 364 էջ, լաթակազմ</i>	16.00
H48. ԹՈՐՈՒԱՐԵԱՆ, Մ. <i>Օրերուս հետ</i> (G).....	30.00
H49. ԹՈՐՈՍ ԹՈՐԱՍՅԱՆՅԱՆԻ <i>Նամակներ</i> (G).....	15.00
H50. ԼԱԶԵԱՆ, Գ. <i>Հայաստան և հայ դատ</i> (G).....	16.00
H51. ԿՈՄՍ. <i>Խոնարհ հերոսներ</i> (G).....	33.00
H52. ՀԱՅՈՒՆԻ, Վարդան. <i>Հայ դրոշմեր պատմության մեջ, Վենետիկ, 1930, 112 էջ, լաթակազմ</i>	45.00
H53. ՀԱՍՐԱԹՅԱՆ, Ս. Ս. Ժ. <i>Օրենսդիրական, Յու. Ա. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ. Թուրքիայի պատմության ուղիագծեր, Երևան, 1986, 404 էջ, լաթակազմ</i>	07.00
H54. ՀԱՍՐԱԹՅԱՆ, Մ. <i>Պատմա-հնագիտական ուսումնասիրություններ, Երևան, 1985, 280 էջ, լաթակազմ</i>	09.00
H55. ՀՅՏԻ. <i>Արամը</i> (G).....	25.00
H56. ՀՅԴ. <i>Դրոշակ 1902-1904</i> (G).....	35.00
H57. ՀՅԴ. <i>Դրոշակ 1905-1907</i> (G).....	35.00
H58. ՀՅԴ. <i>Յոնան Դալիթեան</i> (G).....	20.00
H59. ՀՅԴ. <i>Յուշապատում ՀՅԴ. 1890-1950</i> (G).....	30.00
H60. ՀՅԴ. <i>Դրոշակ 1905-1907</i> (G).....	20.00
H61. ՀՅԴ. <i>Երկրներ ՀՅԴ պատմության համար, հատոր 1</i> (G).....	35.00
H62. ՀՅԴ. <i>Երկրներ ՀՅԴ պատմության համար, հատոր 2</i> (G).....	35.00
H63. ՀՅԴ. <i>Երկրներ ՀՅԴ պատմության համար, հատոր 3</i> (G).....	35.00
H64. ՀՅԴ. <i>Երկրներ ՀՅԴ պատմության համար, հատոր 4</i> (G).....	35.00
H65. ՄԱՐԵՎՈՍՅԱՆ, Ռ. Ի. <i>Տաշիր Ջորագետ, Երևան, 1982, 156 էջ, թղթակազմ</i>	07.00
H66. ՄԱԼԽԱՍ. <i>Ապրումներ</i> (G).....	15.00
H67. ՄԱԼԽԱՍ. <i>Ջարթոնք (5 հատոր)</i> (G).....	65.00
H68. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ, Ա. <i>Հարյուր մեկ օր հինգ երկրում, Երևան, 1966, 50 էջ</i>	00.50
H69. ՄՈՎՍԵՍԵԱՆ, Ղևոնդ. <i>Լոսիկ կիրիկեան թագապոներու պատմությունը, Վիեննա, 1923, 93 էջ, թղկզմ</i>	08.00
H70. ՄԱՆԱԿՅԱՆ, Հակոբ. <i>Երկեր, Ե., Երևան, 1984, 616 էջ, լաթակազմ</i>	25.00

H71. --, Երկեր, Զ., Երևան, 1984, 386 էջ, լաթակազմ.....	18.50
H72. ՄԻՆԱՆՈՐԵՆԱՆ, Վ. Սողոմոն Թեֆչիլեան (G).....	15.00
H73. ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԵԱՆ, Միքայել. Հայկական Կիլիկիոյ բերդերն ու բերդաքաղաքները [The Fortresses and Garrison Towns of Armenian Cilicia], 1929, 629 pp., 256 illus in b/w and color, card covers, French summary.....	79.00
H74. ԶԵՐԱԶ, Մինաս. Ազգային խնդիրներ, Փարիզ, 1927, 48 էջ, գործածում.....	01.50
H75. ԶԵՆԴԵՆԱՆ, Ա. Զորավար Անդրանիկ, Երևան (G).....	18.00
H76. ՌՈՒԽԵՆ. Հայ յեղափոխականի մը յիշատակները (7 հատոր) (G).....	100.00
H77. ՌՈՍՏՈՄ ՎՈՍԻՏԷ. Գարեգին Նժդեհ (G).....	20.00
H78. ՍԱՍՈՒՆԻ, Կարո. Սարերու ապսամ (G).....	25.00
H79. ՍԱՐՈՒՆԻԱՆ, Ա. Հոլլանդացի և հայերը, Վիեննա, 1926, 196 էջ, թղթակազմ.....	15.00
H80. ՍԵԹԵԱՆ, Վ. Ռոստոմ (G).....	30.00
H81. ՍՄԲԱՏ ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ Տարեգիրքը, Վենետիկ, 1956, 269 էջ, թղթակազմ.....	25.00
H82. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ, Յ. Հայկական իրօշակներն և զինանշանները, թղթակազմ: Այս գիրքը սպառած է: Վերստապ- ած է հայ թերթի մը կողմէ իբրեւ յօդուածաշարք: Մեր ընթերցողներու օգտին համար կը տրամադրենք սոյն յօդուածաշարքին լուսապատճենը, որ հոս գիրքի նման ձևաւորուած է Փոստ՝ \$1.25 (ANS).....	03.00
H83. Վազգեն Հայրապետ հայոց, գիրք երկուսով, Էջմիածին, 1988, 318 էջ, կազմում.....	08.00
H84. ՎՐԱՅԵԱՆ, Սիմոն. Հայաստանի հանրապետութիւն (G).....	65.00
H85. ՏԱՄՆԱՊԵՏԵԱՆ, Յ. ՀՅԴ. Իր կազմակերպութեան մինչև ժողով թիւ 10 (G).....	15.00
H86. ՖԷՐԵԱԼ Ա. Հաստատեցմութեան գաղտնիքները, Կ. Պոլիս, 1914, 299 էջ, կողքը պակաս.....	06.00

Literature, Poetry, Novel, Fiction

L01. GRANIAN, Puzant. <i>My Land, My People</i> , Los Angeles, 1978, 146 pp., card covers.....	07.00
L02. OSHAGAN, Vahé. <i>The English Influence on Western Armenian Literature in the Nineteenth Century</i> , Cleveland, 1982, 53 pp., card covers.....	04.00
L03. TOUMANIAN, Hovhannes. <i>The Bard of Loree</i> , London, 119 pp., cloth.....	06.00
L04. ԱՆԴՐԵՅԵՎ, Լեոնիդ. Երկեր, Երևան, 1985, 360 էջ, լաթակազմ.....	03.00
L05. ԱՆԴՐՈՒՆՈՎ, Իոնն. Գալլիի հետքերով և Թիմուր ԳԱՅԴԱՐ. Աֆղանիստանի նրկնի տակ, Երևան, 1986, 344 էջ, կազմում.....	03.00
L06. ԱՂԱՅԵԱՆ, Ղազարոս. Երկեր (G).....	15.00
L07. ԳԱԼԵՄԻՐԵԱՆԵԱՆ, Զարուհի. Օրեր և դէմքեր, 1965, 417 էջ, ձօնում, լաթակազմ.....	06.00
L08. ԳԱՐԱՆԻՕԶԵԱՆ, Վաղերես. Կեանքի գուգախոս, Լոս Անճելլոս, 1981, 151 էջ, խաւաքարտ կողք....	06.00
L09. ԳԵՕԹԷ. Նորալէպեր, Գաբիլե, 1953, 362 էջ, խաւաքարտ կողք.....	04.00
L10. ԴԱՇԵՆԵՆ, Խաչիկ. Ռանգապարների կանչը, Երևան, 1984, 536 էջ, կազմում.....	10.00
L11. ԴԱՐՅԱՆ, Զարգանդ. Արծիվ Վասպուրականի, Երևան, 1988, 632 էջ, կազմում.....	10.00
L12. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ, Յ. Սուտիկ որսկանը, 1981, 16 գունաւոր էջ, խաւաքարտ կողք.....	03.00
L13. ԹՆԿԵՐՅԱՆ Սոնա. Սահանք, Երևան, 1982, 290 էջ, լաթակազմ.....	05.00
L14. ԽԱՎՀԱԿԵԱՆ, Աւետիք. Արևի յօտ, 20 գունաւոր էջ, խաւաքարտ կողք.....	04.00
L15. ԼԱՄԱՐԹԻՆ, Ռաֆայել, Կ. Պոլիս, 1927, 251 էջ, լաթակազմ.....	04.00
L16. ՀԱՌԻՊՄԱՆ, Գ. Զրաւոյզ գանգը, Կ. Պոլիս, 1923, 181 էջ, վիրաւոր խաւաքարտ կազմ.....	03.00
L17. ԿՈՒՊՐԻՆ. Սուլամիթ, Կ. Պոլիս, 1922, 96 էջ.....	01.50
L18. ՀԱՄԱԼ. Անդունդին մէջք, 175 էջ, կողքը պակաս, լաւ վիճակ.....	02.00
L19. ՀԱՅԿ, Վառէ. Հայրենի ծխան, Ա հոտ, Ֆրէզո 126 էջ, խաւաքարտ կողք.....	06.00
L20. --, Բ հատոր, Պոլսոն, 1947, 254 էջ, լաթակազմ.....	08.00
L21. ՀԻՆԿՈ, Վիքթոր. Ինճուհ երեք, 143 էջ, կողքը պակաս, գործածում.....	01.00
L22. ՀՈՎՍԵԹՅԱՆ, Ռուբեն. Մայերը, Երևան, 1980, 40 էջ, թղթակազմ.....	00.75
L23. ՄԻՐՏԻԶԵԱՆ, Լ. Սաստիկ Դաւիթ (G).....	20.00
L24. ՇԱՀԵՆ, Սեդրակ. Բար Թորոս, Պէլլուք, 1987, 51 էջ, ձօնում.....	01.25
L25. ՇԻՐԱԶ, Հովհաննէս. Սիւսանքո և Խշեգարե, Երևան, 120 գեղատիպ էջ, գունաւոր պատկերազարդում Գ. Խաւաքարտ, լաթակազմ.....	15.00
L26. ԶՈՂԱՆՅԱՆ, Արշակ. Երկեր, Երևան, 1988, 863 էջ, լաթակազմ.....	16.00
L27. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ, Երվանդ. Հեքիաթ սոմակի և փղերի մասին, 30 էջ, խաւաքարտ կողք.....	00.50
L28. ԶՐԱՆՅԱՆ, Էդվարդ. Թումանյան՝ Ստեղծագործութեան պրորէսներ, Երևան, 1988, 516 էջ, լաթակազմ.....	09.00
L29. ՏՎԵՆ, Մարկ. Արքայազնը և աղբաւոր, Երևան, 1980, 24 էջ, կազմում.....	03.00

- L30. Սոցիալիստական երկրների ժողովրդական ձեռքագրեր, Երևան, 1985, 256 էջ, նկարիչ՝ Ֆելիքս Գյուլանյան, թղթակազմ..... 01.50
- L31. ԲՈՒՆԱԶ, Ուիկի, Լուսնաբար, Երևան, 1985, 592 էջ, լաթակազմ..... 02.00

Archaeology, Architecture, Miniature Painting, and Art Albums

- M01. ABRAHAMIAN, V. A. *Armenian Jewelry Art*, Yerevan, 1983, 224 pp., 154 color plates, in Armenian, Russian, and English, cloth..... 20.00
- M02. *Aghtamar*, 96 color plates by R. K. Lampien, 52 pp. text by St. Mnatsakanian, 21x30 cm, Erebouri, cloth text in Armenian, 1985..... 35.00
- M03. AKINIAN, Nerses. *Das Skevra-Evangelier von Jahre 1197 aufbewahrt, im Archive des Armenischen Erzbistums Lenberg*, 32 pp., 18 illus., in Armenian..... 10.00
- M04. *Ararat*, 29x31 cm, 96 pp., in color, 47 various scenes of Mt. Ararat, card covers..... 12.00
- M05. *Armenian Soviet Republic*, color album, 113 illus., Yerevan 1977, cloth..... 05.00
- M06. *Armenian Art Treasures of Jerusalem*, 1979, 174 pp., 188 illus., color and b/w, 25x34 cm, cloth..... 50.00
- M07. BEREGOVAIA, A. *Soviet Union Archaeology*, Cambridge, MA, 1966, 178 pp., 27 pls, cloth..... 22.00
- M08. DARVISH (Andre Sevrougian), print, *Sayat Nova* type, superb color, 40x60 cm, *Tamar* in *Sayat Nova's* dream..25.00; M11. --, *Wedding*..25.00; M12. --, *Sayat Nova playing musical instrument*..... 25.00
- M09. M10, M11, M12, three of them together..... 60.00
- M10. DAVTIAN, Serik. *Դրվագներ հայկական միջնադարյան կիրառական արվեստի պատմության*, Yerevan, 1981, 180 pp., 184 illus., cloth..... 15.00
- M11. GHAFADARIAN, Koryun. *The Architecture of Argishtikhli City*, in Armenian, 161 pp., 25 illus., c.c..... 07.50
- DOCUMENTS OF ARMENIAN ARCHITECTURE, in color, 27x27 cm, text in Italian, English, Armenian, card covers.
- M12. No. 1, *Haghbat*, 47 pp., 52 pls., 1968. 20.00
- M13. No. 2, *Khatchkar*, 63 pp., 64 pls., 1969..... 20.00
- M14. No. 3, *Sanahin*, 47 pp., 27 pls., 1970.. 20.00
- M15. No. 4, *S. Thadei Vank*, 72 pp., 50 pls, 1971.. 20.00
- M16. No. 5, *Amberd*, 56 pp., 36 pls., 1972.. 20.00
- M17. No. 6, *Gheghart*, 72 pp., 25 pls., 1973..... 20.00
- M18. No. 7, *Goshavank*, 64 pp., 25 pl, 1974. 20.00
- M19. No. 8, *Aghtamar*, 120 pp., 80 pls., 1974..... 32.00
- M20. No. 9., *Ererouk*, 76 pp., 26 pls, 1977.. 20.00
- M21. No. 10, *S. Stepanos*, 71 pp., 37 pls., 1980.. 20.00
- M22. No. 11, *Ketcharis*, 60 pp., 31 pls., 1982..20.00
- M23. No. 12, *Ani*, 104 pp., 74 pls., 1984..... 32.00
- M24. No. 13, *Hagharztzin*, 57 p, 26 pl, 1984.. 20.00
- M25. No. 14 *Amaghov-Noravank*, 64 pp, 28 pls '86..20.00
- M26. No. 15, *Kasakhi Vanker*, 76 pp, 35 pls. 20.00
- M27. No. 16, *Ptghni/Arduch*, 76 pp., 44 pls, '86... 20.00
- M28. No. 17, *Gandzasar*, 70 pp., 42 pls, '87. 20.00
- M29. No. 18, *Sevan*, 90 pp., 54 pls., 1987..... 32.00
- M30. No. 19, *Gharabagh* 110 pp, 54 pl.'88.. 32.00
- M31. No. 20, *Sorhul*, 111 pp., 65 pls. 1989..... 32.00
- M32. M12 to M31, (DAA Nos. 1 to 20), complete set..... 0400.00
- M33. --, *Achtamar*, German edition, 144 pp., 98 pls., 11 drawings..... 32.00
- M34. *Etchmiadzin Album*, 1981, 80 color pls., card covers..... 10.00
- M35. Ghazarian, Many. *Armenian Carpet*, Erebouri editions, 1988, 288 pp., 200 full rugs pictured in color, 12"x8 5/8", heavy duty cloth binding..... 50.00
- M36. GRIGORIAN, Artsvin. *Sovremenniaia arkhitektura Armenii*, Yerevan, 1983, 18 pp., illus, in Russian, cl. 06.00
- M37. GRIGORIAN, G. *Album*, Yerevan, 1983, 46 pls., b/w and color, in Armenian, Russian and English, cl.. 10.00
- M38. HAROUTUNIAN, V. M. *Etchmiadzin*, 47 pp., in Armenian, Russian, French, card covers..... 05.25
- M39. KHACHATRIAN, T. S. *Artikskii nekropol*, in Russian, Yerevan, 1979, 404 pp., text 107 pp., the rest all plates, cloth..... 15.00
- M40. KASPARIAN, Alice Odian. *Armenian Needlelace and Embroidery*, 128 pp, illus, cloth..... 30.00
- M41. *Matenadaran*, 27 pls, 20 pp. text, card covers..... 02.00
- M42. *Sovetkan Hayastan* color album, 113 illus, 1977, cloth..... 05.00
- M43. TIGRANIAN, Edmond. *Gabriel Ter-Mikaelian*, yerevan, 1981, 84 pp., 64 illus. of architectural works, in Armenian, cloth..... 06.00
- M44. *Treasures of Etchmiadzin*, 1984, 424 pls. in color, 25x32 cm, text in English, Russian, Armenian, Editions Erebouri, cloth..... 60.00
- M45. *Moscow*, 22 postcards in color..... 02.00
- M46. *Weavers, Merchants and Kings; The Inscribed Rugs of Armenia*, 1984, 211 pp., 68 pls. in color, 23x31cm, card covers..... 30.00
- M47. *USSR cities*, color and b/w album, includes Yerevan, bound..... 02.00

Periodicals

- P01. *Բազմակէպ-Bazmavep*. 1974, Nos. 3-4; 1975, Nos. 1-4. Each quarterly issue..... 07.00

P02.	Հրաբեր հասարակական գիտությունների-Lraber Hasarakakan Gitut'yunneri. 1966, Nos. 1-2; 1979, Nos. 2-6, 8-12; 1980, Nos. 1, 2, 4-10, 12. Each monthly issue.....							02.00
P03.	Հանդես Ամսորեայ-Handes Amsorya. 1960, Nos. 7-9; 1969, Nos. 4-6; 1972, Nos. 10-12; 1973, Nos. 4-6; 1975, Nos. 1-3, 4-6; 1978, Nos. 1-12; 1979, Nos. 1-12; 1980, Nos. 1-12; 1983, Nos. 7-12. Each monthly issue.....							02.00
P04.	Հայրենիք Ամսագիր-Hairenik Monthly. Cloth bound in gray binding, the logo of periodical is printed on the cover. Some of the early issues are scarce and very hard to find. It will make an excellent addition to the library of a discriminating collector who is interested in periodicals (C).							
Vol.	I	1923	Nos.	1-12	bound in	2	books	55.00
	II	1924		1-12		3		52.00
	III	1925		1-12		3		49.00
	IV	1926		1-12		3		46.00
	V	1927		1-12		3		43.50
	VI	1928		1-12		3		41.25
	VII	1929		1-12		3		39.00
	IX	1931		1-12		3		37.00
	X	1932		1-12		3		35.00
	XI	1933		1-12		3		33.50
	XII	1934		1-12		3		32.00
	XIII	1935		1-12		3		30.75
	XIV	1936		1-12		3		29.50
	XV	1937		1-12		3		28.25
	XVI	1938		1-12		3		27.00
	XVII	1939		1-12		3		26.00
	XXI	1943		1-6		1		10.00
	XXVI	1948		1-4, 9-12		2		16.00
	XXVII	1949		5-12		2		15.25
	XXVIII	1950		1-12		3		20.00
	XXX	1951		1-12		3		20.00
	XXX	1952		1-12		3		20.00
	XXXI	1953		1-8		2		14.00
	XXXII	1954		1-4		2		14.00
	XXXIII	1955		1-12		3		20.00
	ALL ABOVE, P04.....							700.00
P05.	Հասկ-Hasck. 1938, Nos. 5, 6, 12; 1939, Nos. 1-12; 1943, Nos. 1-6; 1945, Nos. 1-5, 8-10; 1947, Nos. 5, 6, 9, 10, 12; 1955, Nos. 1, 2; 1956, Nos. 8-10; 1958, Nos. 8-12; 1959, Nos. 1-3. Each monthly issue.....							01.50
P06.	Պատմա-Բանասիրական Հանդես-Patma-Banasirakan Handes. 1979, Nos. No. 1; 1980, Nos. 1, 2; 1981, Nos. 1, 4; 1982, Nos. 1-4; 1983, No. 1; 1984, No. 2; 1985, No. 2; 1986, Nos. 1-4; 1987, Nos. 1, 3, 4; 1988, Nos. 1-4; 1989, Nos. 1, 3, 4; 1990, 2,3 Each single issue							7.00
P07.	Սիոն-Sion. 1979, Nos. 3-10; 1980, Nos. 5-12; 1982, Nos. 3-8; 1983, Nos. 1-6; 1985, Nos. 1-3, 10-12; 1987, Nos. 1-12. Each monthly issue.....							1.50

Medicine, Philosophy, Religion, Science

S01.	USSR Science, 1973, 112 pp., card covers.....	01.00
S02.	MARGARIAN, P. F. Գիներկողոպտի ձեռնարկ, Երևան, 1961, 278, լաթակազմ.....	05.00
S03.	ՍԱՐԵԱՆ, Խաչեր. Անետարանի ցուրեր, Պէլլուր, 1959, 268 էջ, խաւաքարտէ կողք.....	03.00
S04.	Հաւատով խոստովանիմ, Երուսաղէմ, 1965, 15 էջ, թղթակազմ.....	01.50

Wanted

001. Ժամանակակից հայոց լեզվի բացատրական բառարան, Vol. 4 (preferably in very good condition).
 002. Հայ ժողովրդի պատմություն, in 8 volumes, Yerevan edition (preferably in very good condition).
 003. ZAKIAN, Kh. A. and SALTIKOV, S. A. Post and Postage Stamps of Armenia, Yerevan, 1988.

Donate Armenian numismatic books to your local library